

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Ekonomické a sociální aspekty nezaměstnanosti ve
vybraných členských zemích EU**

Bc. Tomáš Čebiš

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Tomáš Čebiš

Hospodářská politika a správa
Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Ekonomické a sociální aspekty nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU

Název anglicky

Economic and social aspects of unemployment in selected member states of EU

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je analýza a zhodnocení vývoje nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU a to v zemích Německa, Rakouska, Španělska a Řecka.

K dosažení hlavního cíle slouží cíle subsidiární, kterými jsou:

- deskripce pojmů z odborné literatury vztahujících se k nezaměstnanosti (charakteristika nezaměstnanosti, typy nezaměstnanosti, trh práce, měření nezaměstnanosti, politika zaměstnanosti)
- komparace míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU a ostatních členských zemí EU
- struktura nezaměstnaných ve vybraných zemích EU podle pohlaví, věku, dosaženého vzdělání a předchozí profese
- vývoj nezaměstnanosti v Německu, Rakousku, Španělsku a Řecku v letech 2012-2018
- způsoby řešení nezaměstnanosti

Metodika

Metodika diplomové práce odpovídá stanoveným cílům. Základní aplikovanou metodou je deskripce, dále je použita komparativní metoda, která je aplikována v rámci srovnávání jednotlivých zemí a to na základě zjištěných dat ze statistického úřadu EU. Porovnávají jsou jednotlivé země mezi sebou, tak i ve spojitosti k EU jako celku. Data jsou analyzována pomocí horizontální a vertikální metody. Práce je založena na literární rešerši odborné literatury a ostatních informačních zdrojů. Výstupy ze statistických dat jsou aplikovány do tabulek a grafů.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, sociální dopady, ekonomické dopady, politika zaměstnanosti, Německo, Rakousko, Španělsko, Řecko, EU

Doporučené zdroje informací

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-891-6.

JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.

KUCHAŘ, P. 2007. *Trh práce*. Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1383.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. ISBN 80-901424-9-4.

PAVELKA, T. *Makroekonomie : základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.

Winkler, J., Wildmannová, M. *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. vyd. 1. Praha, Computer Press, 1999. 143 s. ISBN 80-7226-195-9.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 3. 4. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 4. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ekonomické a sociální aspekty nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6.4.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za její čas, cenné rady a konstruktivní připomínky, které mi poskytla během vypracovávání diplomové práce. Dále bych rád poděkoval svým rodičům za jejich trpělivost a podporu.

Ekonomické a sociální aspekty nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU

Abstrakt

Hlavním cílem diplomové práce je analýza a zhodnocení vývoje nezaměstnanosti ve vybraných členských státech EU, konkrétně v zemích Německa, Rakouska, Španělska a Řecka. Tento cíl byl rozdělen na subsidiární cíle, do kterých patří deskripce odborné literatury vztahující se k nezaměstnanosti, komparace míry nezaměstnanosti ve vybraných státech EU, struktura nezaměstnaných dle vybraných kritérií, vývoj nezaměstnanosti ve vybraných státech EU v letech 2012-2018 a politika zaměstnanosti. Mezi použité metody patří deskripce, analýza a komparace. Diplomová práce vychází z veřejně dostupných dat: databáze evropského statistického úřadu, národní instituce vybraných států. Pro práci jsou využity vhodné ukazatele.

Klíčová slova:

Nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, sociální dopady, ekonomické dopady, politika zaměstnanosti, Německo, Rakousko, Španělsko, Řecko a EU.

Economic and social aspects of unemployment in selected member states of EU

Abstract

Aim of this thesis is to analyse and assess evolution of unemployment rate in selected EU countries, namely Germany, Austria, Spain and Greece. Main goal was divided into particular aims; including the study, description and interpretation of relevant literature, comparison of unemployment rate in the selected countries, structure of unemployment rate according to the selected criteria, the evolution of unemployment rate in selected EU countries between 2012 and 2018 and employment policy. The technics used in this work were description, analysis and comparison. This Master's thesis is based on freely available sources such as Eurostat database or governmental institutions of selected countries. The best fitting indicators were used for fulfilling target of this work.

Keywords:

Unemployment, unemployment rate, social impacts, economic impacts, employment policy, Germany, Austria, Spain, Greece and European Union.

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretické přístupy k vymezení nezaměstnanosti.....	14
3.1 Vymezení nezaměstnanosti z teoretického přístupu	14
3.2 Trh práce	14
3.3 Měření nezaměstnanosti.....	17
3.3.1 Definice nezaměstnané osoby.....	17
3.3.2 Ukazatelé nezaměstnanosti	18
3.4 Druhy nezaměstnanosti	20
3.4.1 Nezaměstnanost podle příčiny jejího vzniku	21
3.4.2 Nezaměstnanost podle času	22
3.4.3 Nezaměstnanost podle dobrovolnosti	23
3.5 Dopady nezaměstnanosti.....	24
3.5.1 Ekonomické dopady	24
3.5.2 Sociální dopady.....	26
3.5.3 Rizikové skupiny	27
3.6 Politika zaměstnanosti.....	30
3.6.1 Evropský sociální fond	31
3.6.2 Aktivní politika zaměstnanosti	33
3.6.3 Pasivní politika zaměstnanosti.....	35
4 Analýza nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU	37
4.1 Nezaměstnanost v Německu a Rakousku	40
4.1.1 Nezaměstnanost v Německu dle demografických ukazatelů.....	44
4.1.2 Nezaměstnanost v Rakousku dle demografických ukazatelů.....	55
4.2 Nezaměstnanost ve Španělsku a Řecku	65
4.2.1 Nezaměstnanost ve Španělsku dle demografických ukazatelů.....	68
4.2.2 Nezaměstnanost v Řecku dle demografických ukazatelů.....	78
4.3 Příčiny nezaměstnanosti ve vybraných zemích a jejich řešení	87
4.3.1 Řešení nezaměstnanosti	89
4.4 Politika zaměstnanosti ve vybraných členských zemích	91
4.4.1 Politika zaměstnanosti v Německu	91
4.4.2 Politika zaměstnanosti v Rakousku	94

4.4.3	Politika zaměstnanosti ve Španělsku	97
4.4.4	Politika zaměstnanosti v Řecku	98
4.5	Výdaje na politiku zaměstnanosti ve vybraných členských zemích	99
4.6	Komparace Německa + Rakouska a Španělska + Řecka	103
5	Závěr.....	105
6	Seznam použitých zdrojů	108
7	Přílohy	113

Seznam obrázků

Obr. 1 - Tržní mechanismus	16
Obr. 2 – Druhy nezaměstnanosti.....	20
Obr. 3 – Phillipsova křivka	26

Seznam tabulek

Tab. 1: Řetězový index vývoje HDP v tržních cenách v jednotlivých státech EU (28), 2012-2018 (%)	39
Tab. 2: Celková míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech EU (28), 2012-2018 (%)....	42
Tab. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)	45
Tab. 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%).....	48
Tab. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	50
Tab. 6: Počet nezaměstnaných v Německu podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)	52
Tab. 7: Počet nezaměstnaných v Německu podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)	53
Tab. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)	55
Tab. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%).....	58
Tab. 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	60
Tab. 11: Počet nezaměstnaných v Rakousku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)	63
Tab. 12: Počet nezaměstnaných v Rakousku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)	64

Tab. 13: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)	69
Tab. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)	72
Tab. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	74
Tab. 16: Počet nezaměstnaných ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)	76
Tab. 17: Počet nezaměstnaných ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)	77
Tab. 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)	79
Tab. 20: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	83
Tab. 21: Počet nezaměstnaných v Řecku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)	85
Tab. 22: Počet nezaměstnaných v Řecku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)	85
Tab. 23: Výdaje na státní politiku zaměstnanosti na jednoho nezaměstnaného ve vybraných zemích, 2013–2017 (EUR)	103

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v Německu, Rakousku a EU (28), 2012-2018 (%)	44
Graf 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle pohlaví, 2012-2018 (%)	46
Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle věkových skupin, 2012-2018 (%)	49
Graf 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	51
Graf 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)	54
Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle pohlaví, 2012-2018 (%)	56
Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	62
Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)	65
Graf 10: Vývoj celkové míry nezaměstnanosti ve Španělsku, Řecku a EU (28), 2012-2018 (%)	67
Graf 11: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle pohlaví, 2012-2018 (%)	70
Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)	73
Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	75
Graf 14: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)	78
Graf 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle pohlaví, 2012-2018 (%)	80

Graf 16: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)	82
Graf 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)	83
Graf 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%).....	86
Graf 19: Hodinové náklady práce v EU (28) a vybraných zemích, 2018 (EUR).....	88

Seznam použitých zkratk

AMS – Arbeitsmarktservice (rakouské úřady práce)
APZ – Aktivní politika zaměstnanosti
EARDF – European Agricultural Rural Development Fund
ECB – Evropská centrální banka
EMS – Evropský měnový systém
ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF – Evropský sociální fond
EU – Evropská unie
HDP – Hrubý domácí produkt
ISCED – Mezinárodní klasifikace vzdělávání
ISCO – Klasifikace zaměstnání
MMF – Mezinárodní měnový fond
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
PPP – Purchasing power parity (parita kupní síly)
PPZ – Pasivní politika zaměstnanosti
SNE – Národní systém zaměstnanosti
SPZ – Státní politika zaměstnanosti
SÚPM – Společensky účelná pracovní místa
ÚP – Úřad Práce
YEI – Iniciativa pro zaměstnanost mládeže

1 Úvod

Nezaměstnanost je považována za jeden z hlavních a nejsledovanějších makroekonomický ukazatelů stavu ekonomiky. Tento jev vzniká v tržním prostředí a není izolován na teritoriální úrovni jednoho státu. Bez ohledu na státní hranice je také fenoménem pracovní migrace, s níž je úzce propojena i problematika nezaměstnanosti. Nezaměstnanost se může dotknout každé dospělé osoby, nejedná se o jev, proti kterému se dá pojistit anebo zcela odstranit ze svého života. Většina lidí bere práci jako samozřejmost, a proto při ztrátě zaměstnání dochází k nepříjemným situacím, které vedou k poklesu životní úrovně, ekonomické nejistotě v budoucnu, ztrátě sebevědomí, vztahů a kontaktů. To následně může zapříčinit pokles psychické a fyzické vitality.

Nezaměstnané osoby se vyznačují určitými aspekty jako je pohlaví, věk, bydliště, kvalifikace, zkušenosti, praxe a dovednosti. Za nezaměstnaného člověka je považována osoba, která je schopna pracovat, je ochotna nastoupit do nového zaměstnání během určité doby, je starší 15 let a nemá placené zaměstnání, musí ho však aktivně hledat. Řadí se sem také lidé, kteří byli vyřazeni z jakéhokoliv důvodu z práce a čekají na nástup do nového zaměstnání. Pro každého člověka je práce, a zvláště její ohodnocení důležitou prioritou. Pravidelný příjem je zásadní faktor pro zajištění určitého životního standardu a pro uspokojení svých potřeb. Pokud je člověku tento zdroj příjmu po ztrátě zaměstnání vzat, přichází o výdělek a musí čelit dopadům nezaměstnanosti.

Míra nezaměstnanosti je nedílnou a přirozenou součástí každého státu. Je přirozeným jevem a znakem svobodné společnosti, založené na tržním mechanismu a demokracii a měla by být cílem a prostředkem k úspěšnému ekonomickému růstu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je analýza následné zhodnocení vývoje nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU, přesněji v zemích Německa, Rakouska, Španělska a Řecka. Hlavní cíl byl rozdělen na cíle subsidiární, kterými jsou:

- Deskripce pojmů z odborné literatury vztahujících se k nezaměstnanosti (charakteristika nezaměstnanosti, typy nezaměstnanosti, trh práce, měření nezaměstnanosti a politika zaměstnanosti).
- Vývoj nezaměstnanosti v Německu, Rakousku, Španělsku a Řecku v letech 2012–2018.
- Struktura nezaměstnaných ve vybraných zemích EU podle pohlaví, věku, dosaženého vzdělání a předchozí profese.
- Komparace míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU.
- Způsoby řešení nezaměstnanosti.

2.2 Metodika

Metodika diplomové práce odpovídá stanoveným cílům. Nejprve je aplikována metoda deskripce, dále je použita komparativní metoda, která je aplikována v rámci srovnávání jednotlivých zemí, a to na základě zjištěných dat ze statistického úřadu EU. Jednotlivé země jsou porovnávány mezi sebou. Data jsou analyzována pomocí horizontální a vertikální metody. Zdroje dat pro tuto práci byly: Statistický úřad Evropské unie (Eurostat), statistické úřady jednotlivých zemí, ministerstva práce a sociálních věcí vybraných států a úřady práce dotčených zemí. Základní prameny práce vychází ze statistických dat aplikovaných do grafů a tabulek, přičemž práce je založena na literární rešerši odborné literatury a ostatních informačních zdrojů.

Na základě syntézy teoretických poznatků a výsledků praktické části jsou formulovány závěry diplomové práce.

3 Teoretické přístupy k vymezení nezaměstnanosti

3.1 Vymezení nezaměstnanosti z teoretického přístupu

Buchtová (2002) popisuje nezaměstnanost jako jeden z nejsledovanějších a nejdiskutovanějších jevů tržního hospodářství jak v historii, tak i v současnosti. Sledovanější ukazatel je pouze reálný důchod, uvádí Cahlík a kol. (Cahlík a kol., 2010).

Tomšík (1995) uvádí, že spousta autorů definovala nezaměstnanost různými definicemi, avšak společné znaky jsou víceméně vždy stejné a jedná se především o nedobrovolnost, připravenost pro výkon zaměstnání a aktivní hledání zaměstnání.

Nezaměstnanost se považuje za jev nežádoucí, jak z hlediska ekonomického, tak i z hlediska sociálního. Převážná většina lidí si nepřeje být nezaměstnaná. Je důležité si vyjasnit příčiny a důvody, které mohou vést k nezaměstnanosti v celé Evropě. Cílem každého státu je snížit nezaměstnanost na co největší minimum a aby se to povedlo, musí každý stát podniknout určité kroky a opatření, uvádí Mareš (Mareš, 1998).

Keyness (1936) uvádí zvyšující se nezaměstnanost jako podnět k možnému výskytu kriminality, drogově závislých osob, u některých jedinců sklony k depresím, ztráty sebedůvěry a dalších podobných problémů.

3.2 Trh práce

Pracovní trh je spojen s tržní ekonomikou, ve které je, stejně jako služby a výrobky, prodávána a kupována i práce, uvádí Mareš (Mareš, 1998). Skládá se z různých, víceméně samostatných, ale vzájemně propojených a závislých trhů (Buchtová, 2002). V nezaměstnanosti se jedná o přirozenou situaci na trhu, kde se střetává nesoulad mezi nabídkou a poptávkou. Na straně nabídky vystupují domácnosti, které nabízejí firmám svůj čas a zkušenosti a na straně poptávky vystupuje zájem firem po pracovnících, uvádí Jurečka (Jurečka, 2013).

Jírová (1999) vyznačuje trh práce následujícími specifickými rysy:

- Segmentace trhu práce, nejen na trhy profesní a regionální. Segmentace vyplývá také z rozdílnosti mezi lidmi, jejich dispozicemi a předpoklady, pracovními místy a jejich kvalifikační náročností.
- Cena práce (mzda) není jediný atribut, podle kterého se poptávající i nabízející rozhoduje. Roli hrají i jiné neekonomické příležitosti.
- Stát svými kroky zasahuje do trhu práce a tím může narušit rovnováhu na trhu práce. Jedná se především o pracovní zákonodárství jako je například stanovení minimální mzdy, úprava pracovní doby a zvyšování nemzdových nemzdových nákladů na pracovní sílu (zdravotní a sociální pojištění).
- Kolektivní vyjednávání odborů na mzdy. Může vyvolat růst mezd a tím potlačit efektivnost na trhu práce.

Trh práce je charakterizován tržní nabídkou práce a tržní poptávkou po práci, kde existuje konkurence na straně poptávky, ale i na straně nabídky, což znamená mnoho poptávajících firem a nabízení se spousty lidí (Holman, 2005).

Trh práce lze označit jako společenský subsystém, který je specializován na základě funkcí, které zajišťuje. Důležité pro zkoumání trhu práce tvoří čtyři základní atributy: poptávka po práci, nabídka práce, rovnováha na trhu práce a stanovení nominální a reálné mzdy (Kuchař, 2007).

Hrbková (2015) specifikuje důvod ke vzniku nezaměstnanosti na trhu práce daný vyšší nabídkou nad poptávkou. V ekonomice běžný jev. V minulosti (20. století) byly ekonomiky, kde nezaměstnanost vůbec neexistovala. Jednalo se především o plánovaně řízené ekonomiky, které byly výsadou států s komunistickým režimem. V takových státech byla vždy 100% zaměstnanost.

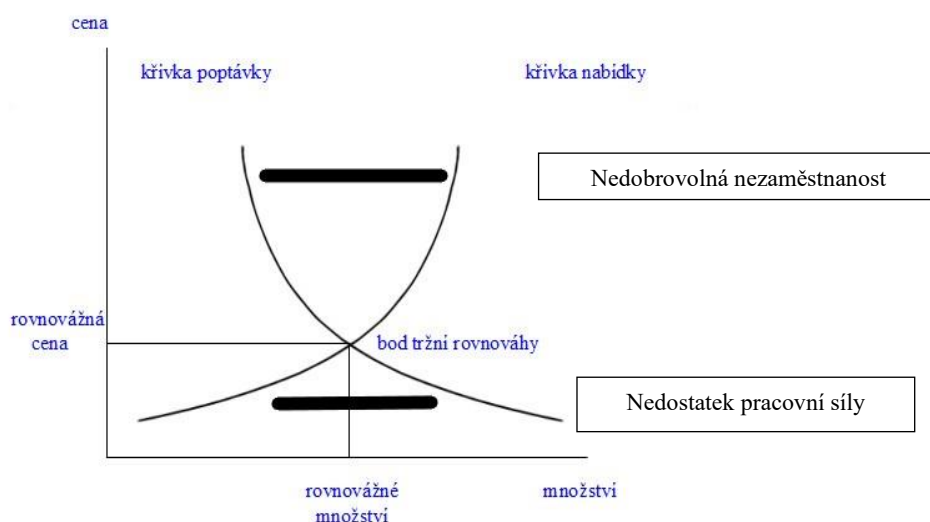
Segmentace pracovního trhu se dá rozdělit na trh primární a sekundární. Rozdíl mezi nimi je v pracovních podmínkách a v kvalitě pracovních míst. Primární trh práce se zaměřuje na kvalitní a trvalá pracovní místa, uvádí Kotýnková (Kotýnková, 2003). Lidé jsou díky práci

zařazování do sociálních sítí, díky nimž překonávají vylučování ze společnosti, uvádí Whiting (Whiting, 2005).

Winkler a Wildmannová (1999) uvádí trh práce jako místo, kde se setkává nabídka a poptávka po pracovní síle. Na straně nabídky stojí zaměstnanec, který nabízí své získané zkušenosti, znalosti, čas a ochotu pracovat a na straně poptávky stojí zaměstnavatel nabízející určité pracovní uplatnění při vytváření nějakého produktu za konkrétní odměnu (mzdu). Následně se obě strany dohodnou na podmínkách spolupráce, kde se jedná o pracovní smlouvu, mzdu, pracovní dobu a další (Winkler a Wildmannová, 1999).

Z klasického pohledu pracovní trh organizuje produkci a distribuci práce jako směnné vztahy mezi prací a mzdou. Uplatňuje se mechanismus poptávky a nabídky. Na straně poptávky je znázorněna poptávka firem po pracovnících a na straně nabídky vystupují domácnosti nabízející firmám svůj čas a zkušenosti. Rozdíl mezi trhem výrobních faktorů a trhem finální produkce je v tom, že poptávka na trhu výrobních faktorů je odvozená ve smyslu závislosti na poptávce po finální produkci, která je vyrobena firmou, respektive na poptávce po službách, které firma nabízí (Jurečka, 2013).

Obr. 1 - Tržní mechanismus

Zdroj: <https://www.oalib.cz/openschool/mod/book/view.php?id=1771&chapterid=1368>, vlastní zpracování

Obr. 1 ukazuje, že se na trhu práce lze setkat se třemi situacemi (Švarcová, 2000):

- Bod tržní rovnováhy značí rovnost mezi nabídkou a poptávkou – poptávané množství práce se rovná nabízenému množství práce.

- Převis nabídky – domácnosti nabízí práci, ale není využita – vzniká nezaměstnanost.
- Převis poptávky – reálná mzda je nižší než rovnovážná mzda – pracovních sil je nedostatek.

Nabídka práce

Buchtová (2002) uvádí, že nabídka práce je zastoupena domácnostmi (lidmi). Rozhodující faktor při nabídnutí práce není nominální mzda, ale reálná mzda, u které se dá zjistit, kolik si toho její příjemce může koupit. Nabídka práce představuje množství pracovních hodin, které má ekonomika k dispozici, uvádí Jírová (Jírová, 1999). Množství hodin, kolik jsou lidé schopni věnovat na výdělečnou činnost, uvádí Samuelson (Samuelson, 2007).

Poptávka po práci

Poptávka po práci je určena mezní produktivitou práce, jako poptávka po jiném výrobním faktoru. Kuchař (2007) uvádí, že poptávkou se vyznačují podniky, jejichž cílem je maximalizovat zisk. Rozsah je ovlivněn příjmem nových pracovních sil, kdy se zvyšuje celková produkce podniku, ale zároveň se zvyšují mzdy.

Jírová (1999) zmiňuje determinanty, které poptávku po práci ovlivňují a jsou jimi: produktivita práce, cena ostatních vstupů, mzdová sazba a poptávka po produktu. Dále dle Brožové (2003) je důležitá motivace zaměstnanců. Může to být: pravidelné navyšování mzdy, kariérní růst a finanční odměny, které vedou k většímu pracovnímu nasazení zaměstnance a jeho celkové spokojenosti.

3.3 Měření nezaměstnanosti

3.3.1 Definice nezaměstnané osoby

Nezaměstnanost je velkým sociálním problémem, neboť má vliv na životní úroveň člověka a jeho následné postavení ve společnosti. Hlavním zdrojem hmotného zabezpečení jedince je placená práce, která umožňuje existenci i vlastní seberealizaci. Při ztrátě zaměstnání mají lidé psychické problémy jako ztráta sebevědomí, sebeúcty a někdy se hrouť i rodinné vztahy, uvádí Mareš (Mareš, 1998).

Je důležité si říct, kdy je člověk považován za nezaměstnaného a zaměstnaného. Každá práce nemusí být vykonávána především pro příjem peněz, ale i z jiných důvodů, jakými mohou být dobrovolná práce, koníček a další. Ztráta takového „zaměstnání“ nemá za následek nezaměstnanost. To znamená, že nejde o to „nemít práci“, ale o to „nemít placené zaměstnání“ a tedy ani „nemít příjem ze zaměstnání“. Nemít příjem z trhu práce neznámá nemít na tento trh přístup. To samé u platí u nezaměstnaného, také to neznámá být mimo trh práce, ale znamená to, že se daná osoba nedokáže na trhu práce prosadit a v konkrétním okamžiku zůstává na straně nerealizované nabídky (Mareš, 1998). Definice Eurostatu považuje za nezaměstnané lidi starší 15let, kteří ve sledovaném období splňují následující podmínky: aktivně hledali práci, to znamená byli registrováni na Úřad práce (ÚP) a vyvíjeli aktivity související s hledáním práce, tj. telefonicky nebo mailem se dotazovali na práci, obcházeli firmy, nebyli v placeném zaměstnání a nepodnikali, byli k dispozici nastoupit okamžitě či během 14 dnů (referenční období) do zaměstnání. Ostatní, kteří nespĺňují některou z podmínek, jsou zaměstnaní nebo ekonomicky neaktivní (Kadeřábková, 2003).

3.3.2 Ukazatelé nezaměstnanosti

K měření nezaměstnanosti je potřeba vymezení určitých kategorií obyvatelstva. Přesněji rozdělit obyvatelstvo na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní.

Míra ekonomické aktivity je počítána jako podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let, podle vzorce:

$$a = \frac{L + U}{P} * 100,$$

kdy L představuje počet zaměstnaných, U počet nezaměstnaných, tedy L+U = EA (pracovní síla) a P znázorňuje počet všech osob starších 15 let.

Do ekonomicky neaktivního obyvatelstva patří osoby starší 15 let, které v referenčním období nepatřily do kategorie pracovních sil, to znamená, že nemohou být klasifikovány jako osoby zaměstnané nebo nezaměstnané. Jsou to například ženy v domácnosti, studenti, důchodci, osoby mladší 15 let a osoby, které nechtějí pracovat (Pavelka, 2007).

Počet nezaměstnaných osob se sleduje dle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Spadají sem: „Všechny osoby patnáctileté a starší, obvykle bydlící na sledovaném území, které v průběhu referenčního týdne souběžně splňovaly 3 podmínky ILO: nebyly zaměstnané, byly připraveny k nástupu do práce, tj., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání a v průběhu posledních 4 týdnů hledaly aktivně práci (prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelné práce, přímo v podnicích, využíváním inzerce, podnikáním kroků pro založení vlastní firmy, podáním žádosti o pracovní povolení a licence nebo jiným způsobem). Mezi nezaměstnané patří i osoby, které nehledají práci, protože ji již našly a jsou schopny ji nastoupit nejpozději do 14 dnů“ (Český statistický úřad, Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS – Metodika).

K vypočítání nezaměstnanosti se používá ukazatel, který je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO) je **míra obecné nezaměstnanosti**. Ta vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS, podle vzorce:

$$u = \frac{U}{L + U} * 100,$$

kdy U značí počet nezaměstnaných, L je počet zaměstnaných a $L + U = EA$ je počet ekonomicky aktivních obyvatel, tj. pracovní síla. Vzorec obecné míry nezaměstnanosti lze využít i k výpočtu specifické míry nezaměstnanosti podle pohlaví, věku, vzdělání či profese.

Další ukazatel k výpočtu nezaměstnanosti především v ČR slouží míra registrované nezaměstnanosti. Původní metodika (do 30. 6. 2004) byla počítána jako podíl počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období k pracovní síle¹. Od 1. 7. 2004 se metodika změnila na podíl počtu dosažitelných uchazečů k pracovní síle, která byla 1. 1. 2013 nahrazena novým společným ukazatelem podílem nezaměstnaných osob².

¹ Počet pracovníků ve všech sektorech národního hospodářství vč. žen na mateřské dovolené a další mateřské dovolené (z podnikového zjišťování) + počet neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (do konce 1. čtvrtletí 1994)

² Podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let ze všech obyvatel stejného věku. V čitateli je uveden pouze počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let. Ve jmenovateli je celkový počet všech obyvatel ve věku 15-64 let.

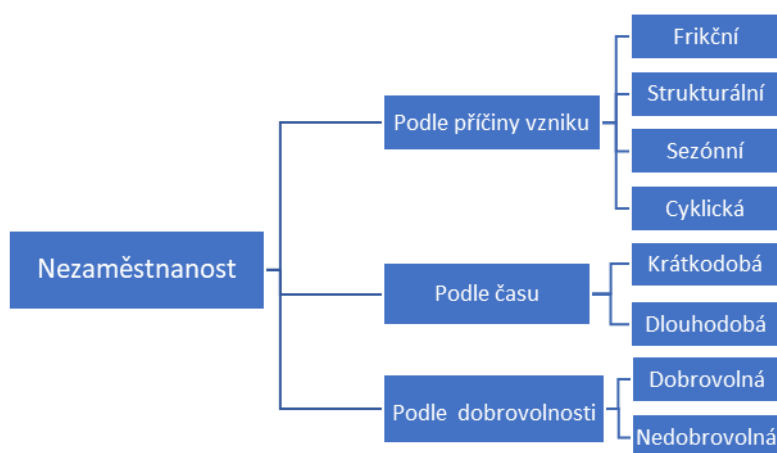
Míra registrované nezaměstnanosti je podíl součtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce „Ud“ a pracovní síly ve jmenovateli, jako celkového počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (Jurečka, 2010).

$$\text{Míra registrované nezaměstnanosti} = \frac{U_d}{\text{pracovní síla}}$$

3.4 Druhy nezaměstnanosti

Příčin nezaměstnanosti je mnoho, avšak nejvíce diskutovaná je nezaměstnanost podle příčiny jejího vzniku, dále nezaměstnanost podle času a v neposlední řadě nezaměstnanost podle dobrovolnosti. Každá z těchto tří příčin se rozděluje na několik druhů.

Obr. 2 – Druhy nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.1 Nezaměstnanost podle příčiny jejího vzniku

Frikční nezaměstnanost

Podle Mareše (1998) je frikční nezaměstnanost, též nazývána dobrovolná a ve většině případů krátkodobá, normální změna zaměstnání, kdy člověk opouští svoji práci víceméně dobrovolně a hledá uplatnění jinde, ať už kvůli lepším finančním podmínkám, bližší dojezdové vzdálenosti do práce, zajímavější pracovní náplni nebo jakéhokoliv jiného důvodu. Tito lidé se v angličtině označují jako „lidé mezi dvěma zaměstnáními“ (people between two jobs). Doba, kterou nezaměstnaní lidé stráví hledáním nového zaměstnání je do značné míry ovlivněna také systémem podpory sociálního státu v nezaměstnanosti. Výše příspěvků v nezaměstnanosti nedostává člověka pod takový tlak, aby si co nejrychleji našel pracovní uplatnění. Z toho vyplývá, že si klade vyšší nároky na mzdu a více se rozhlíží po pracovních příležitostech. Do této skupiny můžeme například zařadit absolventy všech stupňů škol a matky po mateřské dovolené.

Strukturální nezaměstnanost

Oproti frikční nezaměstnanosti, při které lidé opouštějí své zaměstnání víceméně dobrovolně, tak ve strukturální nezaměstnanosti ztrácí pracovníci zaměstnání převážně i díky rozpadu neefektivních podniků a institucí a díky eliminaci celých starých odvětví. Z důvodu měnící se odvětvové i územní struktury ekonomiky nemusí osobní, a hlavně kvalifikační charakteristiky propuštěných osob vyhovovat novým požadavkům zaměstnavatele. Nové pracovní pozice vyžadují určitou kvalifikaci, dovednosti a někdy i změnu bydliště díky přestěhování firmy. Lze to nazvat i jako nesoulad mezi poptávkou a nabídkou po pracovních. To znamená, že nabídka pracovních příležitostí v určitém odvětví a s určitými požadavky na potenciální pracovníky převyšuje poptávku a naopak (Mareš, 1998).

Sezónní nezaměstnanost

Dle Stutelyho (2002) je tento druh nezaměstnanosti ovlivněn sezónními vlivy. Týká se to především odvětví jako jsou zemědělství, stavebnictví a turistický ruch. Podle Máče (2013) se tento druh nezaměstnanosti někdy přiřazuje k frikční nezaměstnanosti.

Cyklická nezaměstnanost

Tento druh nezaměstnanosti je ovlivněn a zároveň souvisí se střídáním hospodářský cyklů. V praxi to znamená, pokud je ekonomika v poklesu, klesá zároveň i zaměstnanost ve všech odvětvích. Naopak stoupá-li ekonomika, tak zaměstnanost roste. Podle Mareše (1998) se cyklická nezaměstnanost nazývá také jako nezaměstnanost z nedostatečné poptávky, myšleno tak, že poptávka po práci je ve vztahu k její nabídce nedostatečná.

3.4.2 Nezaměstnanost podle času

Dělíme ji na krátkodobou a dlouhodobou. Krátkodobá nezaměstnanost nezpůsobuje nezaměstnaným problémy různějšího charakteru. Opravdové problémy vznikají lidem, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní.

Krátkodobá nezaměstnanost

Definice krátkodobé nezaměstnanosti je v každém státě rozdílná, ale zpravidla aby nezaměstnanost mohla být považována za krátkodobou, tak by neměla trvat více než jeden rok. Na ekonomiku to nemá tak zásadní dopad jako tomu je u nezaměstnanosti dlouhodobé. Do této kategorie se řadí frikční a strukturální nezaměstnanost.

Dlouhodobá nezaměstnanost

Definice dlouhodobé nezaměstnanosti může být různá v závislosti na době, jak dlouho nezaměstnanost trvá (déle než 1 rok, 2 roky atd.). Vypočítat ji lze dvěma způsoby. První způsob výpočtu je doba trvání aktuální nezaměstnanosti totožná s dobou mezi registrací nezaměstnané osoby na ÚP a datem provedení výpočtu. V této metodě je dlouhodobá nezaměstnanost nadhodnocená z důvodu nezachycení všech případů krátkodobé nezaměstnanosti, které byly ukončeny ještě před rozhodujícím datem. Druhý způsob je chápán jako období nezaměstnanosti konkrétních případů, myšleno od registrace dané osoby mezi nezaměstnanými na úřadě práce po její vyřazení z registrace. Tento způsob výpočtu dává daleko relevantnější údaje o poměru krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti, ale je i důležitým zdrojem informací pro potřeby sociální politiky.

Délka nezaměstnanosti vypovídá o struktuře nezaměstnanosti, a i o nárocích na sociální stát. Je důležitá pro určení problémových regionů nebo sociálních kategorií. V dlouhodobé nezaměstnanosti se setkáváme ještě s jedním velmi důležitým jevem, totiž s velkým výskytem období opakované nezaměstnanosti v průběhu celé pracovní kariéry jedince. Zde se vyskytují příslušníci některých sociálních kategorií (imigranti, nekvalifikovaní a další). Jak existují sociální kategorie nebo regiony s vyšším rizikem výskytu dlouhodobé nezaměstnanosti, tak existují i sociální kategorie či regiony s vyšším rizikem opakované nezaměstnanosti (Mareš, 1998).

Problém dlouhodobé nezaměstnanosti se týká celé společnosti (jednotlivci, rodiny, firmy a stát). Nejvyšší dopady na jednotlivce a jejich rodiny jsou sociální důsledky. Tomu se rozumí ztráta sebevědomí, sebeúcty, časem se vytratí i kvalifikace a motivace k hledání nového zaměstnání (Buchtová, 2002). Lidé, kteří patří do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných jsou převážně absolventi, lidé předdůchodového věku a lidé s nízkou kvalifikací.

3.4.3 Nezaměstnanost podle dobrovolnosti

Dobrovolná nezaměstnanost

Dle Buchtové (2002) dobrovolná nezaměstnanost vychází z chápání nabídky práce a poptávky po práci, dále subjekt nabízející práci je v pozici rovnováhy mezi prací a volným časem a v neposlední řadě také má vliv na rozhodování subjektů reálná mzdová sazba.

Dobrovolná nezaměstnanost může být chápána jako upřednostnění volného času před zaměstnáním. Nezaměstnaní mohou mít nabídky pracovních příležitostí, ale pečlivě si vybírají, kterou přijmou (např. lépe placené pracovní místo). Abychom dosáhli dokonale konkurenčního trhu práce, tak by utváření rovnováhy dospělo k řešení, kdy nezaměstnanost by byla pouze dobrovolná, protože rovnováha trhu (balanc mezi nabídkou a poptávkou) nastává pouze v situaci, kdy část ekonomicky aktivního obyvatelstva je nezaměstnaná. Termínem dobrovolná nezaměstnanost se také označuje stav, kdy počet nezaměstnaných je nižší nebo roven počtu volných pracovních míst (Buchtová, 2002).

Nedobrovolná nezaměstnanost

Buchtová (2002) popisuje podobu nedobrovolné nezaměstnanosti jako poruchu vyvolanou existencí nepružných mezd. Lidé, kteří při ceně na trhu jsou ochotni jít pracovat, ale nemohou. Např. mzdy setrvávají na vyšší hladině, než odpovídá stavu rovnováhy trhu práce. Člověk, který je nedobrovolně nezaměstnán, tak je ochoten přijmout pracovní nabídku i za těch nejméně příznivých platových podmínek, jaké trh momentálně nabízí. I přes to se ne vždy podaří nalézt pracovní uplatnění a nezaměstnaný propadá beznaději, depresím a mohou se u něj projevit existenční problémy (Buchtová, 2002).

3.5 Dopady nezaměstnanosti

Důsledků a dopadů nezaměstnanosti existuje mnoho, mezi které se řadí ekonomické, politické, kriminologické a sociální dopady (Kuchař, 2007). Nejzásadnější dopady jsou ekonomické a sociální. Tyto závažné problémy se nejčastěji projevují u dlouhodobé nezaměstnanosti. Rodiny, které se do této situace dostanou se častěji ocitají v existenčních problémech a nezvládají platit své finanční závazky a zajistit svým potomkům dostatečný životní standard (Buchtová, 2002).

3.5.1 Ekonomické dopady

Makroekonomické dopady

Ekonomický dopad má za následek ztrátu produkce v podobě rozdílu skutečného a potenciálního produktu, z čehož vyplývá, že ekonomika nevyrobí dostatek pracovních míst pro lidi, kteří chtějí pracovat, čímž dochází k nevyužití faktoru práce. To má za následek ztrátu na výrobcích a službách. Vliv nezaměstnanosti na GPN lze nejlépe vyjádřit pomocí Okunova zákona (Pavelka, 2007). Okunův zákon vychází z toho, že nezaměstnanost výrazně ovlivňuje k poklesu HDP. Z toho je patrné, že v ekonomice není vyráběno tolik zboží, z důvodu nevyužití všech výrobních faktorů. Dále Okunův zákon tvrdí, že na každá 2 %, o něž GPN poklesne vzhledem k potenciálnímu produktu, se míra nezaměstnanosti zvýší o 1 % (Pavelka, 2007).

Dalším nástrojem, který zachycuje ekonomické dopady nezaměstnanosti je Phillipsova křivka (Buchtová, 2002). Phillipsova křivka zkoumá vztah inflace (změn cenové hladiny) a míry nezaměstnanosti. Phillipsova křivka slouží jako nástroj, který stimuluje zaměstnanost. Zvýší-li se inflace, sníží se zaměstnanost (Buchtová, 2002).

Obr. 3 – Phillipsova křivka

Graf 11-3: Krátkodobá Phillipsova křivka

Zdroj: <http://www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-n10-nezamestnanost.php>

Jurečka (2010) tvrdí, že vlivem dlouhodobé nezaměstnanosti narůstá schodek státního rozpočtu. Lidem se musí vyplácet podpory v nezaměstnanosti a snižují se daňové příjmy státního rozpočtu, jelikož společnost nezískává daně z příjmu od lidí, kteří jsou nezaměstnaní.

Mikroekonomické dopady

Jedno z řešení nezaměstnanosti je podpora vzniku a rozvoje malých a středních podniků a všeobecně podnikavosti občanů. V konečné fázi lze docílit odčerpání části nevyužité pracovní síly na trhu, uvádí Jurečka (Jurečka, 2013).

Soukup (2015) uvádí, že dalším způsobem k řešení nezaměstnanosti je provedení reformy v oblasti vzdělávání a přizpůsobení studia k požadavkům pracovního trhu. Ve většině států EU jsou školy zaměřeny převážně na humanitní obory, kde prosadit se, je daleko obtížnější než například v technických oborech. Systém vzdělávání v zemích EU nenaplnuje potřeby pracovního trhu. Proto je potřeba se zaměřit na vzdělávací procesy u mladých lidí, aby po vystudování našli odpovídající místo na pracovním trhu práce. Absolventi vysokých škol patří do nejvíce ohrožených skupin na trhu práce.

3.5.2 Sociální dopady

Sociální dopady nezaměstnanosti mají nejvyšší dopad na jednotlivce a jeho blízké okolí, zpravidla rodinu. Ztráta zaměstnání přináší spoustu problémů, které mohou být jak psychické (chybějící kontakt s lidmi, psychologické potíže a další), tak fyzické (zdravotní).

Již zmíněné problémy se objevují převážně u dlouhodobě nezaměstnaných osob, u kterých lze narazit na několik stádií. První stádium lze pojmenovat jako stav beznaděje, kdy se člověk snaží aktivně získat zaměstnání a ani na několik pokusů se mu to nedaří. Z čehož plyne ztráta sebedůvěry, opakované zklamání, a hlavně registrace na hledání nové práce, což má za následek psychické problémy. Další fází po rezignaci si hledat nové zaměstnání je snížení svého životního standardu, omezování se ve všech ohledech a smíření se s danou nepříjemnou situací. Posledním stádiem může dojít až k nejextrémnějším situacím, kdy člověk skončí buď na ulici, stane se z něj bezdomovec, anebo spáchá sebevraždu (Buchtová, 2002).

Každý jedinec snáší ztrátu svého zaměstnání jinak. Záleží na řadě faktorů, kterými mohou být pohlaví, věk, vzdělání, psychická odolnost, kvalifikace a další. Muž, který je ve většině případů považován za živitele rodiny, tak snáší ztrátu zaměstnání daleko hůře než žena (Buchtová, 2002). Může mít pocit, že jako živitel rodiny není schopen poskytnout svým nejbližším dostatečný životní standard. Z čehož mohou plynout deprese, které si dotyčná osoba „léčí“ nezvykle velkou konzumací alkoholických nápojů nebo braním drog (Buchtová, 2002). Je dokázáno, že u nezaměstnaných lidí je vyšší spotřeba léků (Mareš, 1994).

Buchtová (2002) a Jurečka (2010) uvádí, že dlouhodobě nezaměstnaní začínají ztrácet pojem o čase. Nevědí, co je zrovna za den, nerozeznají všední den od víkendu. Čas pro ně přestal být důležitým faktorem. Svůj volný čas, který by mohli věnovat hledání nového zaměstnání, tak „zabijí“ nudou, sledování televizních pořadů a dalšími podobnými činnostmi.

Pavelka (2007) tvrdí, že dalším faktorem, který snižuje úspěšné nalezení zaměstnání, je ztráta pracovního návyku.

3.5.3 Rizikové skupiny

Uplatnění na trhu práce je podmíněno řadou charakteristik (věk, zdravotní stav, vzdělání, pohlaví a další), které vyselektují skupiny lidí s větším rizikem ztráty práce a předurčí je

k dlouhodobé nezaměstnanosti. Na tyto skupiny lidí musí být zaměřená politika zaměstnanosti. Do této skupiny v celoevropském měřítku můžeme zařadit: mladé lidi (absolventy), ženy po mateřské dovolené, zdravotně postižené občany, lidi v předdůchodovém věku, lidi s nižším stupněm vzdělání a další (Buchtová, 2002).

Mladí lidé (absolventi)

Buchtová (2002) uvádí, že absolventi jak středních, tak i vysokých škol jsou ve srovnání s ostatními uchazeči v nevýhodné pozici, co se týče ucházení se o zaměstnání. Za hlavní důvody lze považovat nedostatek praktických zkušeností, žádné pracovní návyky a chybějící pracovní kontakty. Nezaměstnaní absolventi vysokých škol mají také vysoké finanční nároky, kterým nechce většina firem vyhovět z důvodu již zmiňované chybějící praxi.

Mladým lidem, kteří vstupují na trh práce, by měla společnost nabízet různé kurzy, ať už jazykové nebo vzdělávací všech typů. Absolventům se prodlouží období vzdělávání a pobyt v takovém mezidobí, kdy ještě nemusí jen pracovat. Ovšem přináší to i svá rizika v podobě „prodlužování mládí“ a oddalování osamostatnění se (Buchtová, 2002).

Kuchař (2007) tvrdí, že studující by se kromě teorie, kterou získají ve školách, měli také zaměřit na získání praxe ve svém oboru během studií. Po dokončení studia své získané praktické dovednosti lze využít pro nalezení nového zaměstnání.

Lidé v předdůchodovém věku

Nezaměstnaní kolem let 50-60 prožívají ztrátu zaměstnání nejvýrazněji. Tuto skupinu nejvíce zasahují psychické problémy a tzv. syndrom vyhoření. Pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnat mladšího člověka než staršího, berou to jako investici do budoucna. Starší lidé své pracovní kroky promýšlejí do detailu, tolik neriskují a snaží se nenabídnout sebemenší důvod k jejich negativnímu hodnocení okolím. Dá se to nazvat defenzivní strategií, kdy se snaží plnit si své základní pracovní povinnosti a moc nevyčínat (Buchtová, 2002).

Dalším problémem starších lidí jsou nastavené pracovní návyky a zvyklosti. Obtížněji a pomaleji se přizpůsobují novým životním situacím.

Buchtová (2002) uvádí výzkumy „důchodového konce“ jako důležitost životních stylů propojujících zaměstnání a volno. McGoldrick (1983) spolu s Grossinem (1986) poukazují na to, že skloubení zaměstnání a zájmových aktivit v životním stylu před odchodem do důchodu je velmi důležité k úspěšné adaptaci v důchodě, ale také při ztrátě zaměstnání v této fázi života (in Buchtová, 2002).

Ženy a ženy po mateřské dovolené

Buchtová (2002) tvrdí, že nevýhodné postavení žen na trhu práce je dáno tím, že zaměstnavatelé raději upřednostní mužskou pracovní sílu z důvodu větší územní mobility, a ne takovou zatížeností o domácnost.

Ženy po mateřské a s malými dětmi nemohou odejít na celý pracovní den z domu (pokud děti nemají chůvu, případně nechodí do školky) a plně se věnovat zaměstnání. Děti bývají občas nemocné a matky s nimi musí běhat po doktorech, čímž pádem mají časté pracovní absence a ovlivňuje to jejich pracovní hodnocení od zaměstnavatele. Nejvíce ekonomicky ohrožené matky jsou samoživitelky, pro které je nezaměstnanost vytváří obtížnou sociální a životní situaci (Buchtová, 2002).

Řešením pro ženy po mateřské může být širší nabídka zkrácených pracovních úvazků, práce z domova a flexibilní pracovní doba. Firmy v dnešní době nabízejí v rámci benefitů i hlídání dětí na pracovišti, případně si matka dítě může vzít s sebou do práce, neumožňuje-li zaměstnavatel práci z domova. Touto problematikou se dříve nebo později bude muset začít zabývat vláda a upravit legislativu.

Zdravotně postižení lidé

Buchtová (2002) poukazuje na to, že lidé se změněnou pracovní schopností (ZPS) nemají jen ekonomické, sociální a psychické problémy, ale objevují se u nich pocity o přiměřeném smyslu života. Jejich uplatnění na trhu práce je oproti zdravým uchazečům menší. Daleko hůře se pro lidi s postižením shání pracovní uplatnění. Nacházejí se v bezvýchodné životní situaci a pro jejich rodiny je to většinou starost navíc o nezaměstnaného postiženého rodinného příslušníka. Sociální systém zajistí prostředky na základní materiální potřeby.

Kuchař (2007) tvrdí o důležitosti začlenění zdravotně postižených do společnosti a nejlépe využít jejich pracovního a sociálního potenciálu.

Lidé bez kvalifikace

Největší skupinou dlouhodobě nezaměstnaných jsou nekvalifikovaní pracovníci (přibližně 1/3 všech nezaměstnaných), do které spadají i absolventi základních škol. Jedná se především o mladé lidi, kteří mají problém se vzdělávat a trpí nezájmem o zaměstnání. Dále sem řadíme i lidi podílející se na společensky nežádoucím deviantním chování (alkoholici, recidivisté a další sociálně nepřizpůsobiví). Rozhodující při hledání pracovní příležitosti bude úroveň kvalifikace a profesionálních dovedností. Čím více dovedností, tím větší možnost volby pro zaměstnavatele i zájemce o zaměstnání. Pracovníky s nižší kvalifikací vytlačí levnější a přesnější stroje. Nebude o pracovníky s nízkou kvalifikací takový zájem (Buchtová, 2002).

3.6 Politika zaměstnanosti

Kolman (2008) definuje politiku zaměstnanosti jako činnost směřující k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách, produktivnímu využití zdrojů pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání.

Zabezpečování státní politiky zaměstnanosti zahrnuje např. uplatnění aktivní politiky zaměstnanosti, neustálé sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracování veškerých prognóz a koncepcí zaměstnanosti a programů pro další pracovní uplatnění občanů, spolupráci v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti s evropskou strategií zaměstnanosti a zapojení do mezinárodních a dvoustranných programů, souvisejících s rozvojem lidských zdrojů, zaměstnaností a trhem práce.

Dle Kuchaře (2007) je hlavní cíl dosáhnout plné zaměstnanosti a ochránit občany před nezaměstnaností.

Politika zaměstnanosti se dělí na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) a pasivní politiku zaměstnanosti (PPZ). APZ má za úkol zajistit souhrn opatření k zajištění rovnováhy na trhu práce. Jinými slovy vytváření nových pracovních příležitostí, flexibilitu pracovní síly a zamezování nezaměstnanosti. Opatření APZ jsou například rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, investiční pobídky, společensky účelná pracovní místa, příspěvek na

zapracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Součástí APZ je i poradenství (Kuchař, 2007).

PPZ se rozumí zprostředkování zaměstnání uchazečům o práci a také hmotné zabezpečení uchazečů o práci (podpory a dávky pro nezaměstnané) (Pavelka, 2007).

3.6.1 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond je jeden ze tří strukturálních fondů Evropské unie. Slouží jako finanční nástroj pro realizaci Evropské strategie zaměstnanosti.

Mezi hlavní cíle ESF patří snižování nezaměstnanosti, rozvíjení zaměstnanosti, podpora sociálního začleňování osob a rovných příležitostí se zaměřením na rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.

Hlavní cíle Evropského sociálního fondu jsou:

Rovné příležitosti pro všechny při přístupu na trh práce

Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce

Celoživotní vzdělávání

Pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce (sociální začleňování)

Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly

Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce

Zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání

Boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce³

Důležitým dokumentem Evropské strategie zaměstnanosti v současné době je strategie Evropa 2020. EU prostřednictvím komise stanovila následující hlavní cíle EU, které by měly být splněny do roku 2020.

75 % obyvatelstva ve věku 20-64 let by mělo být zaměstnáno

3 % HDP by měla být investována do výzkumu a vývoje

³ Evropský sociální fond

Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/evropsky-socialni-fond> (cit. 2019-12-05)

Počet osob ohrožených chudobou by měl klesnout o 20 milionů

Podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku by měl být pod hranicí 10 % a nejméně 40 % mladší generace by mělo dosáhnout terciární úrovně vzdělání

(Strategie Evropa 2020, MPSV, 2019)

Jedná se o soubor dokumentů, který zkoumá politiku zaměstnanosti a její veškeré možnosti. Dále se zaměřuje na způsoby začlenění jednotlivých zemí, vytváření pracovních míst a zjišťuje pracovní oblasti Evropské unie. Oblasti, kterých se to týká jsou následující: více nových pracovních míst v celé ekonomice, mobilizace prostředků z fondů EU pro nová místa, využití potenciálu pracovních sektorů větší finanční kapacitou, obnova dynamiky trhu práce skrze podpory firem, lepšími mzdovými ohodnoceními, snížení segmentace trhu mezi méně a více stabilní zaměstnaností, poskytnutí příležitosti mladým, posílení služeb zaměstnanosti a rozvoj politiky zaměstnanosti (Strategie Evropa 2020, MPSV, 2019).

Hlavní priority Operačního programu 2014-2020 jsou Agenda pro nové dovednosti a nová pracovní místa (snaha získat dovednosti na určitá pracovní místa), Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení (snížení počtu lidí ohroženo chudobou a podpora sociálně slabších v zaměstnání a začlenění do společnosti) a Mládež v pohybu (více pracovních míst pro mladé lidi v jiných zemích) (Strategie Evropa 2020, MPSV, 2019).

Agenda pro nové dovednosti a nová pracovní místa by měla pomoci Komisi dosáhnout až 75% zaměstnanosti obyvatelstva v ekonomicky aktivním věku 20-64 let.

Mládež v pohybu má za cíl zvýšení kvality vzdělání na všech úrovních, zlepšení zaměstnanosti absolventů a podporovat mobilitu studentů. Ke zvýšení mobility studentů usiluje skrze univerzitní programy, kterými je například Erasmus a podporu podnikání pro mladé lidi zajišťují specifické programy. Dalším důležitým aspektem pro zvýšení zaměstnanosti mladých lidí je nabídka pracovních stáží a praxe ve firmách při studiu pro snadnější vstup na pracovní trh. (Strategie Evropa 2020, MPSV, 2019).

Při řešení nezaměstnanosti je důležitá podpora ze strany EU zvláště prostřednictvím koordinace jednotlivých členských států, jelikož se otázky týkající se zaměstnanosti a

sociálních věcí řeší na úrovni vnitrostátních orgánů. EU jednotlivé státy pozoruje a důležité kroky usměrňuje k dosažení společného cíle.

K řešení nezaměstnanosti jsou zvláště důležité aktivní politiky zaměstnanosti jednotlivých zemí, které jsou koordinovány a podporovány Evropskou unií a jsou součástí strategie EU. Mezi tyto programy se řadí: dotace na praxi studentům, rekvalifikace, veřejně prospěšné práce, pro lidi se zdravotním postižením a další.

Programové období 2021-2027 zveřejnila Evropská komise na přelomu května a června 2018. Evropský sociální fond +, který představuje hlavní nástroj EU pro realizaci investic do občanů a provádění evropského pilíře sociálních práv.

ESF+ spojuje následující fondy a programy: Fond evropské pomoci nejchudším osobám, program pro zaměstnanost a sociální inovace, Evropský sociální fond i Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí a program činnosti Unie v oblasti zdraví.⁴

3.6.2 Aktivní politika zaměstnanosti

Podpora zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, i uchazečům samotným je součástí státní politiky zaměstnanosti. Problém APZ nastává, když nezaměstnaný nemá snahu využít poskytovaných nástrojů (Kuchař, 2007).

Rekvalifikace

Rekvalifikací se rozumí zdokonalení či posílení současné kvalifikace a může sloužit k získání nového zaměstnání či udržení toho současného. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby. Řádné studium na střední či vysoké škole se nepovažuje za rekvalifikaci.

⁴ Evropský sociální fond
Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/opz-plus> (2019-12-05)

Rekvalifikace se uskutečňuje formou vzdělávání jako například: školní vzdělávací programy pro střední vzdělávání v rámci soustavy oboru vzdělávání, ve vzdělávacích aktivitách v rámci mezinárodních programů, ve speciálních programech k získání konkrétní pracovní dovednosti, ve vzdělávacích programech dalšího profesního vzdělávání a dalších (MPSV, 2018).

Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšné práce jsou především vymyšlené pro obtížně umístitelné a dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání vedené na ÚP. Jedná se o krátkodobá pracovní umístění uchazeče o zaměstnání nejdéle na 12 po sobě jdoucích měsíců od sjednaného nástupu. ÚP může poskytnout zaměstnavateli příspěvek až do výše všech nákladů včetně všech potřebných pojištění (zdravotní a sociální) (MPSV, 2018).

Veřejně prospěšné práce podle Hory (2008) využívají nezaměstnané uchazeče o zaměstnání jako zdroj levné pracovní síly, která po uplynutí 12 měsíců se vrátí zpátky na ÚP a uplatnění v zaměstnání nenajde. Hlavním cílem je, aby nezaměstnaní lidé v rámci tohoto programu získali potřebné dovednosti k uplatnění na trhu práce.

Investiční pobídky

Investiční pobídky lze definovat jako podporu tvorby nových pracovních míst a rekvalifikaci zaměstnanců. Vláda určité země nabídne různé výhody za účelem získat investice ze zahraničí. Tyto kroky napomáhají domácím i zahraničním investorům (MPSV, 2018).

Společensky účelná pracovní místa

Hlavním motivem poskytnutí příspěvku na zřízení SÚPM je obsazení míst uchazeči o zaměstnání, pro které nelze zajistit jiným způsobem pracovní umístění, včetně zahájení samostatné výdělečné činnosti uchazečem. Jeden z předpokladů vytvoření SÚPM a jeho efektivního využití je nízký stav nabídky volných pracovních míst z hlediska profesního nebo územního (MPSV, 2018).

Příspěvek na zpracování

ÚP může na základě dohody poskytnout příspěvek, pokud zaměstnavatel přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému se musí věnovat zvláštní péče (věk, zdravotní stav a další). (MPSV, 2018).

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Nárok na tento příspěvek mají zaměstnavatelé, kteří přechází na nový výrobní program a nemohou pro své zaměstnance zabezpečit práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Novým podnikatelským programem lze rozumět reorganizaci firmy, která mění výrobu nebo poskytování služeb, tudíž při ní může docházet k různým technologickým změnám, anebo firma změní předmět svého podnikání (MPSV, 2018).

3.6.3 Pasivní politika zaměstnanosti

Nástroje pro PPZ slouží jako podpora nezaměstnaným osobám vedeným na ÚP a i lidem, kterým nezaměstnanost hrozí. Jako hlavní nástroj lze brát pobírání podpory v nezaměstnanosti, který se řídí několika pravidly, které vyplývají ze zákona o zaměstnanosti v jednotlivých zemích.

Kuchař (2007) uvádí, že pasivní politika není tak efektivní jak aktivní politika, protože žádným způsobem nenutí nezaměstnané převzít svoji osobní odpovědnost za hledání pracovního uplatnění.

Co se týká opačného pólu, tak nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá nárok uchazeče, který pobírá starobní důchod nebo v posledních 6 měsících dostal výpověď od svého zaměstnavatele za hrubé porušení povinností. Dále nemá nárok osoba pobírající výsluhový příspěvek, který je vyšší než podpora v nezaměstnanosti, která by uchazeči o zaměstnání náležela. Dalším, kdo nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti jsou lidé, kteří vykonávají tzv. nekolidující zaměstnání. To znamená výkon činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy (MPSV, 2018).

Uplyne-li podpůrní doba v nezaměstnanosti, ztrácí nezaměstnaný nárok na podporu v nezaměstnanosti a jeho nabytí financemi je zajištěno skrz sociální dávky, a to ve výši životního minima (Mareš, 1998).

4 Analýza nezaměstnanosti ve vybraných členských zemích EU

Evropská unie (EU) měla do 31.1.2020 28 členských zemích. Spojené království k 31.1.2020 opustilo Evropskou unii jako první země vůbec a počet členských zemích klesl na 27. Jednalo se o tzv. Brexit.

Mezi současné členy EU patří státy: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko.

V členských zemích EU existují významné rozdíly ve vývoji míry nezaměstnanosti ve sledovaném období. Státy, které mají silnou ekonomiku se míra nezaměstnanosti po zasáhnutí ekonomické krize a jejími nepříznivými dopady moc nezměnila. Hladina hodnot míry nezaměstnanosti stagnovala, ba dokonce i v některých zemích klesala. Mezi tyto země lze zařadit například Německo, Nizozemsko, Švédsko a Rakousko.

Protipól představují ekonomiky Španělska a Řecka, kde míra nezaměstnanosti měla nejvyšší hodnoty ze všech států EU a hlavní problém byl v nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let.

Vztah mezi ekonomikou a nezaměstnaností lze vyjádřit Okunovým zákonem, který říká, že na každá 2 %, o něž GPN poklesne vzhledem k potenciálnímu produktu, se míra nezaměstnanosti zvýší o 1 %.

Na nižší nezaměstnanost v každém státě má vliv ekonomický růst, který se projevuje především v odvětví průmyslu a v oblasti služeb. Dalšími klíčovými faktory ekonomického růstu jsou zahraniční poptávka, rostoucí domácí spotřeba domácností a expanze produktů vyrobených v daném státě.

Po odeznívání krize v roce 2013 se ekonomika nastartovala k růstu HDP téměř ve všech státech EU. Změny jsou nejvíce vidět u států, kde míra nezaměstnanosti měla nejvyšší

hodnoty. Vytvořila se nová pracovní místa a byly provedeny reformy institucí pracovního trhu v jednotlivých zemích.

Ekonomická vyspělost států lze určit podle hrubého domácího produktu (HDP) v tržních cenách. Jedná se o základní ukazatel ekonomické úrovně státu při mezinárodním srovnání. Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Spočten může být třemi způsoby: produkční metodou, výdajovou metodou a důchodovou metodou.⁵ Parity kupní síly (PPP) jsou indikátory cenových rozdílů v jednotlivých zemích. Představuje to poměr cen v národních měnách za stejné výrobky a služby v různých zemích.

⁵ Český statistický úřad
Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produkct_-hdp- (2020-03-26)

Tab. 1: Řetězový index vývoje HDP v tržních cenách v jednotlivých státech EU (28), 2012-2018 (%)

Země/Období	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
EU - 28 zemí (2013-2020)	/	100,6	103,2	105,1	100,6	102,6	103,0
Belgie	/	101,3	102,1	102,8	102,8	103,3	102,5
Bulharsko	/	100,3	102,9	107,1	107,2	108,4	108,0
Česko	/	97,7	99,1	107,4	104,4	108,4	107,9
Dánsko	/	101,3	102,1	102,0	102,9	102,6	102,6
Německo	/	102,1	103,7	102,6	102,6	103,2	102,8
Estonsko	/	105,9	106,4	103,1	104,2	109,6	109,2
Irsko	/	102,1	107,7	133,7	102,2	108,1	107,8
Řecko	/	95,2	99,5	99,9	100,0	102,3	102,7
Španělsko	/	99,3	101,5	104,5	103,3	104,1	103,0
Francie	/	100,8	101,1	101,9	101,2	102,4	102,2
Chorvatsko	/	99,8	99,8	103,4	105,4	106,4	106,1
Itálie	/	98,8	100,7	101,8	102,6	102,6	101,8
Kypr	/	92,8	97,8	103,0	105,4	105,2	104,2
Lotyšsko	/	104,4	104,5	104,1	103,6	107,9	109,2
Litva	/	106,0	105,3	103,1	105,5	110,2	108,2
Lucembursko	/	102,7	104,7	102,5	102,7	101,3	103,6
Maďarsko	/	102,6	104,1	106,2	103,0	109,3	106,7
Malta	/	105,2	109,0	110,5	104,9	106,2	105,8
Nizozemsko	/	100,8	101,3	102,3	102,1	103,6	104,2
Rakousko	/	101,0	102,0	102,3	102,5	103,0	103,7
Polsko	/	101,5	104,2	104,8	99,2	109,5	106,3
Portugalsko	/	101,8	102,1	104,3	104,1	105,3	104,5
Rumunsko	/	108,3	105,0	107,2	106,9	110,8	109,7
Slovinsko	/	100,4	103,1	103,2	103,8	106,4	106,1
Slovensko	/	101,1	102,4	104,5	101,4	104,2	106,0
Finsko	/	101,2	100,8	101,8	102,6	103,6	103,3
Švédsko	/	101,8	98,4	102,7	101,4	101,5	97,1
Spojené království	/	98,7	109,3	113,4	91,4	96,5	102,0

Pozn.: Řetězový index: předcházející rok = 100, měrná jednotka: běžné ceny v eurech na osobu

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty

Pro analýzu nezaměstnanosti byly vybrány státy označeny barevně v tabulce č. 1. dle řetězového indexu vývoje HDP v tržních cenách. Výchozí hodnota HDP je 100 % za předchozí rok. Řetězový index ukazuje, jak se vyvíjel vývoj HDP v jednotlivých letech oproti předešlému roku. Z vypočtených hodnot lze konstatovat, že ve vybraných státech, „ekonomicky vyspělejších států“, mezi které patří Německo a Rakousko docházelo každoročně ke zvyšování HDP. U Německa se jedná o nejvyšší nárůst v roce 2014 oproti roku 2013 a to konkrétně o 3,7 procentního bodu. Důležité je zmínit, že v Německu ve sledovaném období byl nárůst každoročně stabilní bez jakéhokoliv výkyvu. V Rakousku byl zaznamenán nejvyšší nárůst v roce 2018 oproti roku 2017 a také se jednalo o 3,7 procentního bodu jako tomu bylo i u Německa v roce 2014 a nárůst byl každoročně stejný.

Za „ekonomicky méně vyspělé státy“ bylo vybráno Španělsko a Řecko. V Řecku došlo v roce 2013 k poklesu o 4,8 procentního bodu oproti roku 2012, jednalo se po Kypru o druhý nejvyšší pokles v rámci EU (28) v roce 2013. Řecká ekonomika začala vykazovat nárůst v roce 2017, kdy se HDP zvýšilo o 2,3 procentního bodu oproti roku 2016. V roce 2018 byl nárůst o 2,7 procentního bodu oproti roku 2017 a jednalo se o nejvyšší nárůst v Řecku za celé sledované období. Španělsko na tom bylo o poznání lépe než Řecko, když vykázalo pokles pouze jednou, a to v roce 2013 o 0,7 procentního bodu oproti roku 2012. Další roky docházelo k nárůstu HDP, přičemž nejvyšší proběhl v roce 2015, kdy byl zaznamenán nárůst o 4,5 procentního bodu ve srovnání s rokem 2014.

Zajímavostí je rostoucí tendence HDP u nejméně ekonomicky vyspělých států Bulharska a Rumunska, kdy od roku 2015 pravidelně zaznamenávaly jedny z nejvyšších procentuálních nárůstů.

4.1 Nezaměstnanost v Německu a Rakousku

Rozdíly v celkové míře nezaměstnanosti mezi jednotlivými členskými státy EU jsou patrné z tabulky č. 2. Ve většině států EU (28) došlo od roku 2012 do roku 2018 k výraznému poklesu nezaměstnanosti. Ovšem v některých státech se stále nedaří vytvořit vhodné podmínky na trhu práce, kterými jsou například nepružnost trhů práce, nízká mobilita

pracovníků, a ne dokonale propracovaný systém vzdělávání a tím pádem se nedaří snížit nezaměstnanost, která by se svými hodnotami alespoň přibližovala průměru EU.

Ekonomicky vyspělé země EU jako Německo (největší ekonomika v Evropě) má od roku 2012 trvale nízkou míru nezaměstnanosti, která je způsobena hospodářským růstem státu a dostatkem pracovních míst. Obdobná situace jako v Německu s nízkou nezaměstnaností je také v Rakousku.

Nezaměstnanost v Německu je na nízké úrovni především z důvodu ekonomické vyspělosti a vysoké životní úrovně občanů. Během hospodářské recese v roce 2013 nedošlo v Německu k většímu nárůstu počtu nezaměstnaných jako tomu bylo v jiných zemích.

V Německu se dokázali vypořádat s nezaměstnaností především díky úspěšné reformě pracovního trhu, která byla provedena na základě tzv. Hartzovy koncepce, kdy rostla produktivita práce a zároveň se snižovala nezaměstnanost díky systému dočasných a částečných pracovních úvazků (BPB, 2019).

Mimo to proběhla podstatná restrukturalizace německého průmyslu. To znamená, že německé podniky v daleko větší míře internacionalizovaly své výrobní procesy a vsadily na krátké výrobní řetězce a dovoz větší části komponentů pro své exportní výrobky ze zemí střední a východní Evropy (Hospodářské noviny, Německá ekonomika roste i díky úspěšné reformě pracovního trhu).

Rakousko patří mezi země s nízkou mírou nezaměstnanosti, což dokládají i statistiky. Po hospodářské recesi mělo Rakousko stále nízkou míru nezaměstnanosti, avšak oproti Německu, kde se hodnoty míry nezaměstnanosti snížily, v Rakousku se lehce zvýšily. Důvodem je dluhová krize eurozóny a strukturální problém s dlouhodobě se snižující zaměstnaností osob v předdůchodovém věku 55-64 let.

Dále, co ovlivňuje nárůst nezaměstnanosti v Rakousku je investiční směřování rakouských firem, jako jsou bankovní domy a obchodní řetězce. Ty v 90. letech investovaly hlavně na nových trzích střední a východní Evropy, kam přemístily i určitou část pracovních pozic z důvodu nižších mzdových náklad. Následně tyto pracovní pozice chybí na rakouském trhu práce (Bruegel, 2016).

Tab. 2: Celková míra nezaměstnanosti v jednotlivých státech EU (28), 2012-2018 (%)

Země / Období	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
EU - 28 zemí (2013-2020)	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6	6,8
Belgie	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8	7,1	6
Bulharsko	12,3	13	11,4	9,2	7,6	6,2	5,2
Česko	7	7	6,1	5,1	4	2,9	2,2
Dánsko	7,8	7,4	6,9	6,3	6	5,8	5,1
Německo	5,4	5,2	5	4,6	4,1	3,8	3,4
Estonsko	10	8,6	7,4	6,2	6,8	5,8	5,4
Irsko	15,5	13,8	11,9	10	8,4	6,7	5,8
Řecko	24,5	27,5	26,5	24,9	23,6	21,5	19,3
Španělsko	24,8	26,1	24,5	22,1	19,6	17,2	15,3
Francie	9,8	10,3	10,3	10,4	10	9,4	9
Chorvatsko	15,8	17,4	17,2	16,1	13,4	11	8,4
Itálie	10,7	12,1	12,7	11,9	11,7	11,2	10,6
Kypr	11,9	15,9	16,1	15	13	11,1	8,4
Lotyšsko	15	11,9	10,8	9,9	9,6	8,7	7,4
Litva	13,4	11,8	10,7	9,1	7,9	7,1	6,2
Lucembursko	5,1	5,9	6	6,5	6,3	5,6	5,5
Maďarsko	11	10,2	7,7	6,8	5,1	4,2	3,7
Malta	6,2	6,1	5,7	5,4	4,7	4	3,7
Nizozemsko	5,8	7,3	7,4	6,9	6	4,9	3,8
Rakousko	4,9	5,4	5,6	5,7	6	5,5	4,9
Polsko	10,1	10,3	9	7,5	6,2	4,9	3,9
Portugalsko	15,8	16,4	14,1	12,6	11,2	9	7
Rumunsko	6,8	7,1	6,8	6,8	5,9	4,9	4,2
Slovinsko	8,9	10,1	9,7	9	8	6,6	5,1
Slovensko	14	14,2	13,2	11,5	9,7	8,1	6,5
Finsko	7,7	8,2	8,7	9,4	8,8	8,6	7,4
Švédsko	8	8	7,9	7,4	6,9	6,7	6,3
Spojené království	7,9	7,5	6,1	5,3	4,8	4,3	4

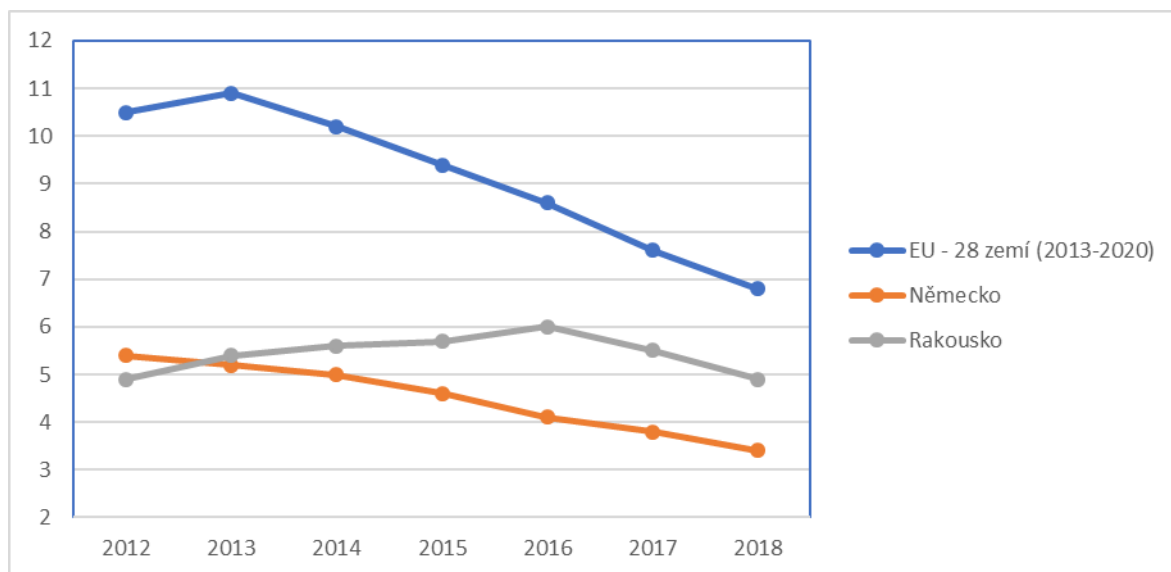
Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v ekonomicky „vyspělejších“ zemích Rakouska a Německa s porovnáním průměrem EU (28) lze spatřit na grafu č. 1. Po dobu sledovaného období 2012-2018 v Německu každoročně klesala míra nezaměstnanosti, kdy v roce 2012 byla pozorována hodnota 5,4 % a v roce 2018 3,4 %. Nezaměstnanost v Německu se dařilo stabilizovat i díky již zmíněné tzv. Hartzově reformě IV z roku 2005. Dávka „Hartz IV“ nahradila dřívější podporu v nezaměstnanosti. Hlavní změnou systému bylo, že bývalý zaměstnanec v prvním roce bez práce pobíral 60 % svého dosavadního příjmu. Po uplynutí jednoho roku pobíral už jen paušál, který se pohyboval kolem 400 eur, plus příspěvek na bydlení. Lidé v předdůchodovém věku měli právo pobírat podporu déle. Dále se firmám umožnilo zaměstnávat pracovníky na kratší pracovní úvazky, a to jim usnadnilo obsazování i méně atraktivních míst. Z Hartzovy reformy vyplynulo snížení podpory v nezaměstnanosti, snížení daní, a ne tolik striktní regulace pracovní síly. Díky těmto důvodům nedošlo k růstu míry nezaměstnanosti v roce 2013, kdy došlo k hospodářské recesi. Proto se také míra nezaměstnanosti v Německu řadí mezi ty nejnižší na světě a po České republice je druhá nejnižší v EU (28).

Nezaměstnanost v Rakousku od roku 2012 (4,9 %) měla rostoucí trend až do roku 2016, kdy se míra nezaměstnanosti zastavila na 6 %. Za 4 roky vzrostla míra nezaměstnanost o 1,1 procentního bodu. Po roce 2016 začala míra nezaměstnanosti opět klesat na hodnoty z roku 2012 (4,9 %). V roce 2012 se objevily problémy na pracovním trhu, kdy došlo k poklesu volných pracovních míst a ke snížení produktivity práce. Hlavními důvody, proč míra nezaměstnanosti rostla do roku 2016 jsou strukturální problémy na rakouském trhu práce a zasažení migrační vlnou v roce 2015.

Graf 1: Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v Německu, Rakousku a EU (28), 2012-2018 (%)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

4.1.1 Nezaměstnanost v Německu dle demografických ukazatelů

Podle pohlaví

Nezaměstnanost v Německu podle pohlaví je rozdílná oproti průměru EU (28). V tabulce č. 2 lze spatřit, že míra nezaměstnanosti podle pohlaví v Německu je za celé sledované období 2012-2018 vyšší u mužů než u žen. V roce 2012 byly hodnoty u žen 5,2 % a u mužů 5,6 %. Míra nezaměstnanosti u obou pohlaví měla klesající tendenci od roku 2012 do roku 2018, kdy u žen se míra nezaměstnanosti zastavila na 2,9 % (od roku 2012 pokles 2,3 procentního bodu) a u mužů na 3,8 % (pokles 1,8 procentního bodu). Žádné velké změny nebyly zaznamenány a míra nezaměstnanosti klesala stabilně každým rokem u obou pohlaví. Ženy jsou mnohem častěji zaměstnány na částečný úvazek a zaujímají více nekvalifikovaných pracovních míst a jsou méně placené za rovnocenné zaměstnání.

V EU (28) je trend nezaměstnanosti opačný, než je tomu v Německu. Vyšší míru nezaměstnanosti vykazují ženy oproti mužům, přestože rozdíly mezi nimi nejsou markantní. V roce 2012 byla míra nezaměstnanosti v EU (28) u žen 10,6 % a u mužů 10,4 %. Mezi roky 2012 a 2013 došlo k nárůstu nezaměstnanosti v EU (28), z důvodu stále probíhající recese a tím pádem rostoucí míry nezaměstnanosti převážně ve státech na jihu

Evropy. Od roku 2014 do roku 2018 měla míra nezaměstnanosti u obou pohlaví klesající tendenci. V roce 2018 byly hodnoty u žen 7,1 % (pokles 3,5 procentního bodu) a u mužů 6,6 % (pokles 3,8 procentního bodu). Od roku 2014 ke snížení míry nezaměstnanosti v EU (28) dopomohlo zlepšení většiny ekonomik členských států Unie, zvyšování HDP, zvyšování účasti na trhu práce, snižování strukturální nezaměstnanosti, rozvoj kvalifikovaných pracovních míst, podpora sociálního začleňování a další.

Tab. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)

Německo	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	5,2	4,9	4,6	4,2	3,8	3,3	2,9
Muži	5,6	5,5	5,3	5,0	4,5	4,1	3,8
Celkem	5,4	5,2	5,0	4,6	4,1	3,8	3,4
EU - 28 zemí (2013-2020)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	10,6	10,9	10,4	9,5	8,8	7,9	7,1
Muži	10,4	10,8	10,1	9,3	8,4	7,4	6,6
Celkem	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6	6,8

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vyšší míru nezaměstnanosti mužů jako v Německu vykazují i další státy EU, jako například Irsko, Lotyšsko, Litva a také Rakousko.⁶

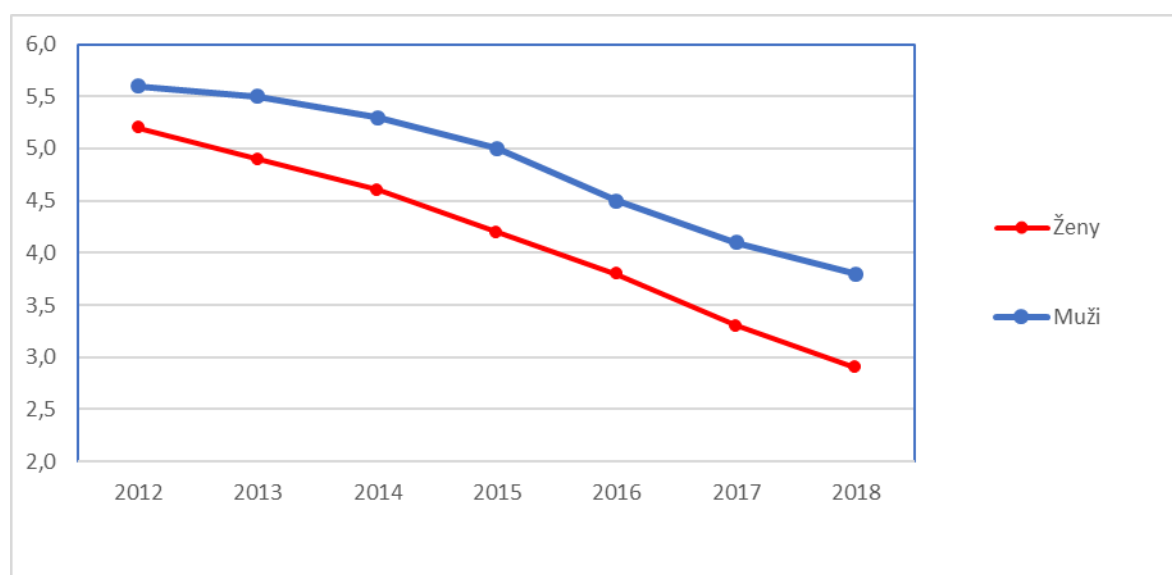
Z grafu č. 2 lze vidět grafické znázornění stabilního poklesu míry nezaměstnanosti žen i mužů. Vlivem, který ovlivnil nižší nezaměstnanost žen v Německu jsou například kratší pracovní úvazky tzv. „kurzarbeit“, které jsou důležitým aspektem pro sladění pracovního a rodinného života. V Německu pracuje téměř polovina zaměstnaných žen na zkrácený pracovní úvazek. Německo v tomto ohledu patří mezi státy s největším podílem žen pracujících na částečný úvazek v EU. Ženy v tomto pracovním poměru mohou vykonávat práci pár hodin týdně a do toho se zvládnou postarat o děti a domácnost. Proto je v Německu tak nízká nezaměstnanost žen oproti ostatním státům EU. Problémem kratšího

⁶ Český statistický úřad

Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/app_estat/zeny_muzi/CZ_CS_womenmen_core_v1.0/bloc-2b.html?lang=cs (2020-03-27)

úvazku je nižší plat a rozdíl v hodinové mzdě mezi muži a ženami, kdy žena je za stejnou práci placena méně než muž. V Německu patří rozdíl v platech k nejvyšším v EU.⁷ Dalším důvodem nižší nezaměstnanosti žen je ten, že v období hospodářské recese bylo postiženo odvětví zpracovatelského průmyslu, ve kterém pracuje převážná většina mužů. Přesto míra nezaměstnanosti u obou pohlaví patří mezi nejnižší nejen v EU, ale i na světě.

Graf 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle pohlaví, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle věkových skupin

Vývoj míry nezaměstnanosti podle věkových skupin je zobrazen pro devět věkových skupin: osoby ve věku 15-24 let, (jedná se osoby, které vstupují na pracovní trh po ukončení vzdělávání), lidé ve věku 25-29 let, 30-34 let (skupiny mladých osob), dále 35-39 let, 40-44 let, 45-49 let a 50-54 let (lidé v produktivním věku) a osoby ve věku 55-59 let a 60-64 let, kteří se řadí do předdůchodového věku. V tabulce č. 4 lze spatřit vývoj všech věkových skupin během let 2012-2018. Od začátku sledovaného období je vidět, že nejvyšší hodnoty ze všech věkových skupin vykazuje věková skupina 15-24. Za vyšší míru nezaměstnanosti mladých lidí oproti ostatním věkovým skupinám částečně stojí dočasné

⁷ Eurostat

Dostupné z: https://c.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_labour-force-participation-women_cs.pdf (2020-03-27)

formy pracovního poměru nebo také více uzavřených smluv na dobu určitou a umožňují zaměstnavatelům rychlejší propouštění ze zaměstnaneckého poměru. Díky silné ochraně zaměstnanců v pracovním právu vede zaměstnavatele preferovat smlouvy na dobu určitou u nových zaměstnanců, případně jiné druhy úvazků. Dalším důvodem jsou minimální nebo žádné pracovní zkušenosti lidí, kteří absolvují školy a ucházejí se o uplatnění na pracovním trhu. Svým způsobem je to zapříčiněno i vzdělávacími systémy, které se nedokážou přizpůsobit požadavkům pracovního trhu. Přes všechny tyto problémy patří německé hodnoty nezaměstnanosti mladých lidí k nejnižším v EU.

Hodnoty ve věkových skupinách 40-44 let, 45-49 let a 50-54 let (lidé v produktivním věku) mají stabilně klesající tendenci za celé sledované období. Oproti nejmladší věkové skupině 15-24 let mají lidé ve vyšším věku více pracovních zkušeností a větší rozhled, a proto mají lepší uplatnění na trhu práce.

Z tabulky lze vidět, že u lidí v předdůchodovém věku (55-59 let a 60-64 let) hodnoty míry nezaměstnanosti stabilně klesají po celé sledované období a v roce 2018 vykazují nejnižší míru nezaměstnanosti ze všech věkových skupin. Německo má vysoký počet starších pracovníků, v EU zaujímá hned druhé místo po Švédsku. Je to způsobeno mnoha aspekty, jako například lepší odměnou za odvedenou práci, pozdějším odchodem do důchodu, kdy v roce 2015 byl zákonný věk odchodu do důchodu 65 let a 4 měsíce. Dalšími aspekty jsou odměna za více odpracovaných let, tato reforma platí od roku 1992, od té doby neproběhla žádná změna. Zamezení využívání sociálních dávek k předčasnému odchodu do důchodu. Povzbuzování zaměstnavatelů, aby si udrželi pracovníky staršího věku a případně najali nové. Dále posílení bezpečnosti na pracovišti, poskytnutí vzdělávacích a rekvalifikačních opatření pro starší pracovníky a další.⁸

⁸ Stárnutí a politiky zaměstnanosti Německa

Dostupné z: https://www.oecd.org/els/emp/Germany%20Key%20policies_Final.pdf (2020-03-27)

Tab. 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Německo	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem							
Věk: 15-24 let	8,0	7,8	7,7	7,2	7,1	6,8	6,2
25-29 let	6,5	6,7	6,1	5,8	5,3	5,0	4,6
30-34 let	5,4	5,7	5,5	5,2	4,7	4,3	3,9
35-39 let	5,2	4,8	4,7	4,4	4,1	3,7	3,5
40-44 let	4,3	4,2	4,1	3,8	3,5	3,2	2,9
45-49 let	4,3	4,1	3,9	3,7	2,9	2,7	2,6
50-54 let	4,8	4,5	4,3	3,8	3,3	2,8	2,4
55-59 let	5,5	5,3	4,7	4,4	3,5	3,0	2,6
60-64 let	6,4	6,3	5,8	5,2	4,4	4,0	3,3

Zdroj: Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Jak se vyvíjela nezaměstnanost podle věkových skupin lze vidět na grafu č. 3. Ve věkové skupině 15-24 let byla zaznamenána nejvyšší hodnota za obě pohlaví dohromady v roce 2012 a to 8 %. Nejvyšší pokles je zaregistrován mezi roky 2017 a 2018. Klesající trend věkové skupiny 15-24 let byl za celé sledované období. Nutno dodat, že klesající trend byl stabilní.

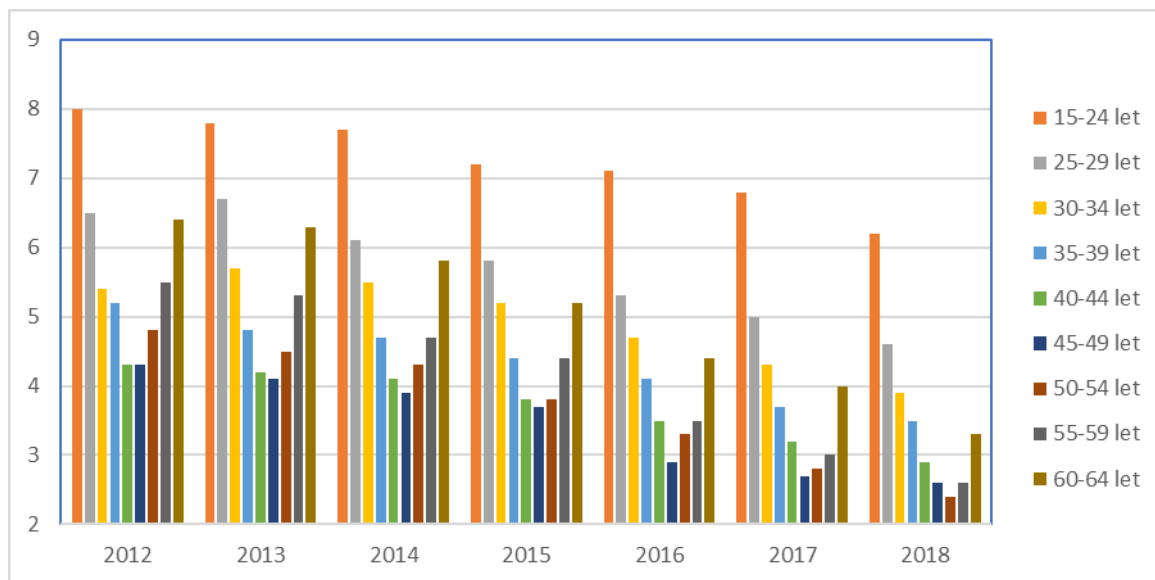
Věkové skupiny 25-29 let a 30-34 let jako jediné ze všech skupin zaznamenaly růst nezaměstnanosti v roce 2013. Přesněji lidé ve věku 25-29 let o 0,2 procentního bodu a osoby ve věku 30-34 let o 0,3 procentního bodu. Těchto věkových skupin se dotkla hospodářská recese nejvíce. Následný vývoj byl totožný s ostatními skupinami, tedy klesající.

Lidé v produktivních letech 35-39 let, 40-44 let, 45-49 let a 50-54 let měly velmi podobný průběh jako skupina nejmladších osob. Nejvyšší hodnoty byly zaznamenány v roce 2012 a nejnižší v roce 2018, kdy dosahovala nezaměstnanost v rozmezí 3,5 – 2,4 % a patří mezi nejnižší hodnoty v EU u těchto věkových skupin.

Nízké hodnoty míry nezaměstnanosti byly u věkových skupin 55-59 let a 60-64 let za celé sledované období. Osoby v tomto věku už tolik nemění zaměstnání a snaží se v „klidu“

dopracovat do důchodu. Navíc pro osoby ve vyšším věku je těžší nalézt si novou práci a zvyknout si na nové pracovní návyky.

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle věkových skupin, 2012-2018 (%)

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Podle vzdělání

Míru nezaměstnanosti podle stupně dosaženého vzdělání (ISCED) za muže a ženy lze vidět v tabulce č. 5. Každý rok vstupují na pracovní trh noví absolventi a sní o svém uplatnění na trhu práce. Bohužel při hledání zaměstnání narazí na ne příliš příznivou realitu nabídky a poptávky. V současnosti je charakter pracovního trhu jednoznačně ovlivňován vzdělanostní strukturou osob, kteří do pracovního trhu vstupují. Vzdělání osob je potřeba ke společenskému pokroku v nynější době, zvláště ve znalostní společnosti. V každé vyspělé společnosti jsou vzdělaní lidé největším bohatstvím a motorem kupředu. Potvrzuje to i tabulka, ve které nejnižší hodnoty byly zaznamenány u lidí s vysokoškolským vzděláním.

Tab. 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

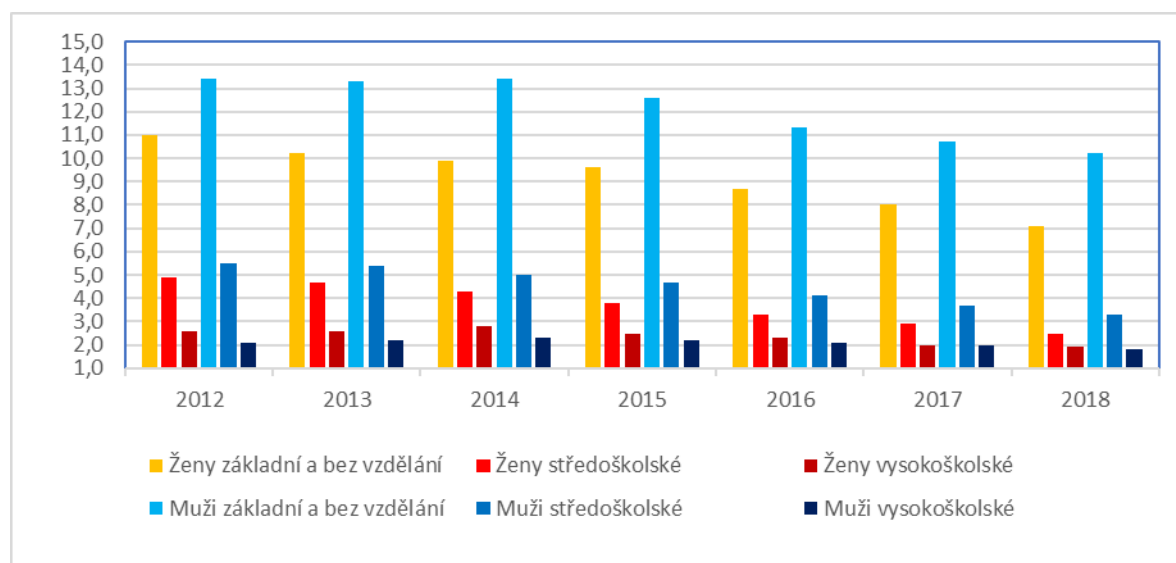
Roky	Ženy			Muži		
	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské
2012	11,0	4,9	2,6	13,4	5,5	2,1
2013	10,2	4,7	2,6	13,3	5,4	2,2
2014	9,9	4,3	2,8	13,4	5,0	2,3
2015	9,6	3,8	2,5	12,6	4,7	2,2
2016	8,7	3,3	2,3	11,3	4,1	2,1
2017	8,0	2,9	2,0	10,7	3,7	2,0
2018	7,1	2,5	1,9	10,2	3,3	1,8

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle stupně dosaženého vzdělání je graficky znázorněn na grafu č. 4. Z grafu je patrné, že nejvyšší míru nezaměstnanosti mají lidé se základním vzděláním nebo bez vzdělání za celé sledované období a u obou pohlaví. Během 7 let se snížil rozdíl o 3,9 procentního bodu u žen a o 3,2 procentního bodu u mužů. U středoškolsky vzdělaných lidí se za sledované období snížil rozdíl o 2 procentní body u žen a o 1,8 procentního bodu u mužů. U vysokoškolsky vzdělaných lidí neproběhlo takové snížení rozdílu jako tomu bylo u ostatních dvou stupňů vzdělání, kdy u žen se rozdíl snížil o 0,7 procentního bodu a u mužů o 0,3 procentního bodu. Celosvětovým trendem bylo a zatím je, že čím vyšší vzdělání člověk má, tím snadněji nalezne uplatnění na trhu práce. Ženy jsou na tom s mírou nezaměstnaností u základního a středoškolského vzdělání lépe než muži. V poslední době, kdy jsou kladeny vyšší nároky na vzdělání, si lidé se základním a středoškolským vzděláním hledají práci obtížněji, protože pozice, na které dříve stačilo středoškolské vzdělání, dnes vykonávají vysokoškolsky vzdělaní jedinci. Tento stav nemusí platit dlouhou dobu, jelikož se neustále zvyšuje počet vystudovaných lidí a o manuální práci není takový zájem. Proto může v budoucnu nastat stav, kdy vzdělanější lidé budou mít více starostí se uplatnit na trhu práce než méně vzdělaní jedinci.

Graf 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED).

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle profese a pohlaví

Počet nezaměstnaných žen podle předchozí profese lze vidět v tabulce č. 6. Nezaměstnaní jsou děleny podle mezinárodní klasifikace zaměstnání ISCO. Celkový počet nezaměstnaných žen za rok 2012 byl téměř 1 milion. Nejvíce nezaměstnaných žen bylo 282 tis. a jednalo se o ženy, které jsou dlouhodobě nezaměstnané (žádné zaměstnání posledních 8 let). Profese „pracovníci v oblasti služeb a prodeje“ zaznamenala po dlouhodobě nezaměstnaných nejvyšší počet nezaměstnaných a to konkrétně 212 tis. osob. Naopak nejméně nezaměstnaných žen v roce 2012 bylo profesí „kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství“ (8 tis. osob) a „manažeři“ (10 tis. osob). Postupem času docházelo ke snižování počtu nezaměstnaných ve všech odvětvích. Celková míra nezaměstnanosti žen měla v Německu klesající tendenci, a to se projevilo i v pracovních odvětvích. Dopomohla k tomu i zcela jistě možnost již zmíněných zkrácených pracovních úvazků tzv. „kurzarbeit“. V profesích, kde je potřeba určitá kvalifikace a stupeň vzdělání se počet nezaměstnaných snižoval rychleji než v méně kvalifikovaných profesích. Jako příklad lze uvést snížení nezaměstnaných v profesi „manažeři“, kde došlo během sledovaného období ke snížení počtu nezaměstnaných téměř o polovinu. Dále se podařilo

výrazným způsobem snížit dlouhodobou nezaměstnanost (žádné zaměstnání posledních 8 let), kdy v roce 2012 bylo nezaměstnaných 282 tis. žen a v roce 2018 už „pouze“ 180 tis. žen.

Tab. 6: Počet nezaměstnaných v Německu podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	10	10	10	9	8	6	6
Odborníci	49	51	52	50	49	38	46
Techničtí a odborní pracovníci	95	88	88	85	79	71	63
Administrativní pracovníci	125	123	113	101	95	84	65
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	212	197	182	165	152	136	112
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	8	6	5	5	0	0	0
Řemeslníci	36	32	33	28	23	23	18
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	21	20	17	15	14	13	13
Základní zaměstnání	151	140	139	127	105	90	79
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	282	282	263	240	217	197	180
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	989	951	902	827	746	664	585

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Počet nezaměstnaných mužů podle předchozího zaměstnání zaznamenává tabulka č. 7. Celkový počet nezaměstnaných v roce 2012 byl 1,236 milionů mužů. Muži jsou zaměstnaní více v odvětvích jako jsou například „řemeslníci“ a „obsluha strojů a operátoři ve výrobě“ a tím je dán vyšší počet nezaměstnaných v těchto profesích. Nejméně nezaměstnaných mužů je v oblasti „kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství“ a „manažeři“. Nejvíce postiženou skupinou jsou dlouhodobě nezaměstnaní (žádné zaměstnání posledních 8 let), i přes každoroční stabilní snižování počtu nezaměstnaných v této skupině nejsou výsledky tak viditelné. Největší rozdíl lze spatřit u

řemeslníků, kdy v roce 2012 bylo nezaměstnaných 246 tis. lidí a v roce 2018 už „pouze“ 133 tis. osob. Vliv na snižování nezaměstnanosti řemeslníků má určitě také to, že každoročně je po řemeslnících vyšší poptávka na pracovním trhu. Problémem tohoto odvětví a většiny manuálních prací ve výrobě může být stav hospodářské recese, kdy ekonomika stagnuje, ba je v poklesu a na trhu práce není dost pracovních nabídek pro tyto profese.

Tab. 7: Počet nezaměstnaných v Německu podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Muži						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	27	22	25	22	22	19	20
Odborníci	60	65	68	65	70	61	60
Techničtí a odborní pracovníci	78	80	80	76	67	67	61
Administrativní pracovníci	85	92	82	87	77	68	64
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	129	130	131	119	107	101	101
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	20	20	22	19	15	14	12
Řemeslníci	246	248	223	204	174	162	133
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	109	109	108	99	84	79	67
Základní zaměstnání	180	168	160	155	141	130	126
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	299	293	284	272	267	254	236
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	1 236	1 231	1 188	1 123	1 028	957	883

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

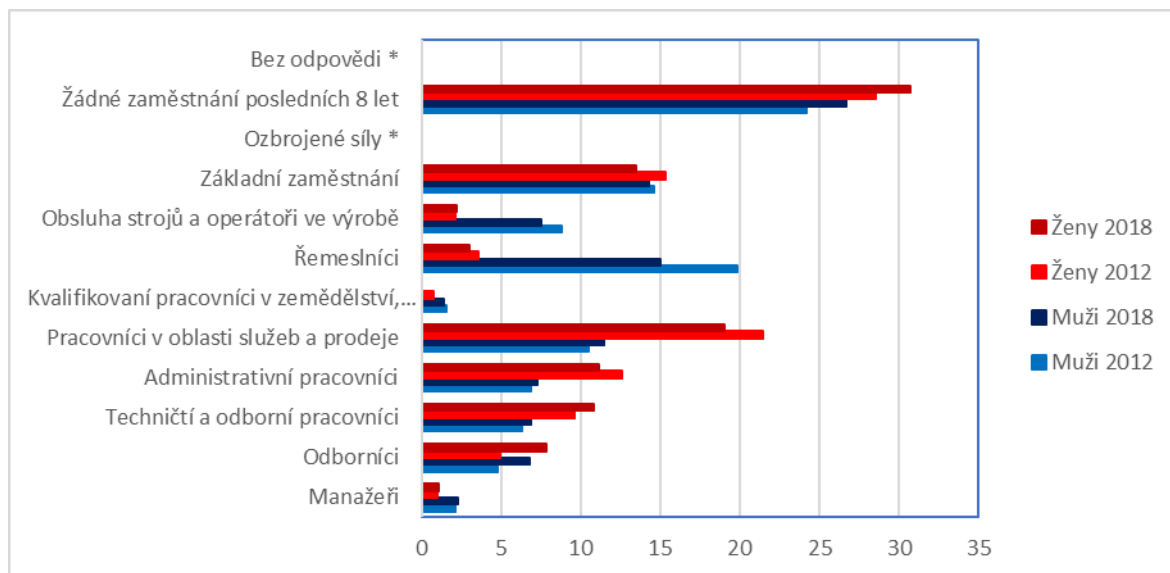
*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti podle předchozího zaměstnání během 7 let je graficky znázorněno na grafu č. 5. Nejvíce zastoupenou skupinou jak za muže i ženy jsou lidé, kteří neměli zaměstnání posledních 8 let. V roce 2012 zaujímala tato skupina u žen téměř 29 % a u mužů 24 % z celkového počtu nezaměstnaných. Přes klesající počty dlouhodobě nezaměstnaných se procento z celkového počtu nezaměstnaných zvedlo, a to na 30,7 % u

žen a 26,7 % u mužů v roce 2018. Důvodem je větší snižování počtu nezaměstnaných v ostatních profesích. Další profesí, která zaznamenává vysoké procento nezaměstnaných jsou pracovníci v oblasti služeb a prodeje. Rozdíl mezi ženami a muži je téměř dvojnásobný, kdy u žen je 21,4 % a mužů 10,5 % nezaměstnaných v roce 2012. Ženy zaujímají v tomto odvětví vyšší nezaměstnanost, protože i zaměstnanost v oblasti služeb a prodeje je vyšší u žen než mužů. V roce 2018 došlo u žen ke snížení o 2,3 proc. body (19,1 %) a u mužů k slabému nárůstu na 11,4 %. Podobný vývoj jako v oblasti služeb a prodeje je u administrativních pracovních, kde hodnoty v roce 2012 jsou u žen 12,6 % a mužů 6,9 %. Během sledovaného období se hodnoty administrativních pracovníků prakticky nezměnily u obou pohlaví. Nejvíce mužů bez práce byli profesí řemeslníci. V roce 2012 bylo 20 % nezaměstnaných profesí řemeslníci. Během 7 let se počet nezaměstnaných snížil na 15 %. V rámci všech profesí se jedná o nejvyšší snížení u mužů a pokud v budoucnu nenastane větší hospodářská recese, pokles bude pokračovat i nadále. Míra nezaměstnanosti u ostatních profesí je víceméně vyrovnaná. V profesi služeb a prodeje převládá míra nezaměstnanosti žen, v profesi řemeslníků zase míra nezaměstnanosti mužů.

Graf 5: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty, viz příloha č. 2

4.1.2 Nezaměstnanost v Rakousku dle demografických ukazatelů

Podle pohlaví

Vývoj nezaměstnanosti v Rakousku u obou pohlaví lze spatřit v tabulce č. 8. Oproti EU měla míra nezaměstnanosti v Rakousku rostoucí tendenci do roku 2016. Jedním z důvodů, který vedl k rostoucí míře nezaměstnanosti u obou pohlaví nejen v Rakousku, ale v celé EU byla dluhová krize eurozóny. Další vlivy, které ovlivnily nezaměstnanost v Rakousku byly strukturální problémy na rakouském trhu práce a zasažení migrační vlnou v roce 2015. Největším problémem nárůstu celkové nezaměstnanosti byla po roce 2012 dlouhodobá nezaměstnanost, kdy dlouhodobě nezaměstnaní tvořili téměř třetinu všech nezaměstnaných, a to je více než v průběhu ekonomické krize v roce 2009 (LSE, 2015).

Naopak od roku 2016 do roku 2018 klesla míra nezaměstnanosti u obou pohlaví na hodnoty, které byly původně v roce 2012. Hlavním důvodem je ekonomický růst v roce 2017 a silná domácí poptávka a exporty, kdy vývoz rostl rychleji než dovoz. Dále rostoucí zaměstnanost a vyšší mzdy. Byl zaznamenán zvýšený počet osob pracujících na plný úvazek, vyšší zaměstnanost v odvětví výroby, stavebnictví a turismu.

Hlavním rozdílem mezi ženami a muži v nezaměstnanosti stejně jako v Německu je možnost pracovat na částečný nebo zkrácený úvazek. Přičemž v roce 2016 bylo v EU zaměstnaných žen na částečný úvazek 31,9 % žen a mužů pouze 8,8 % (CZSO, 2016).

Tab. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)

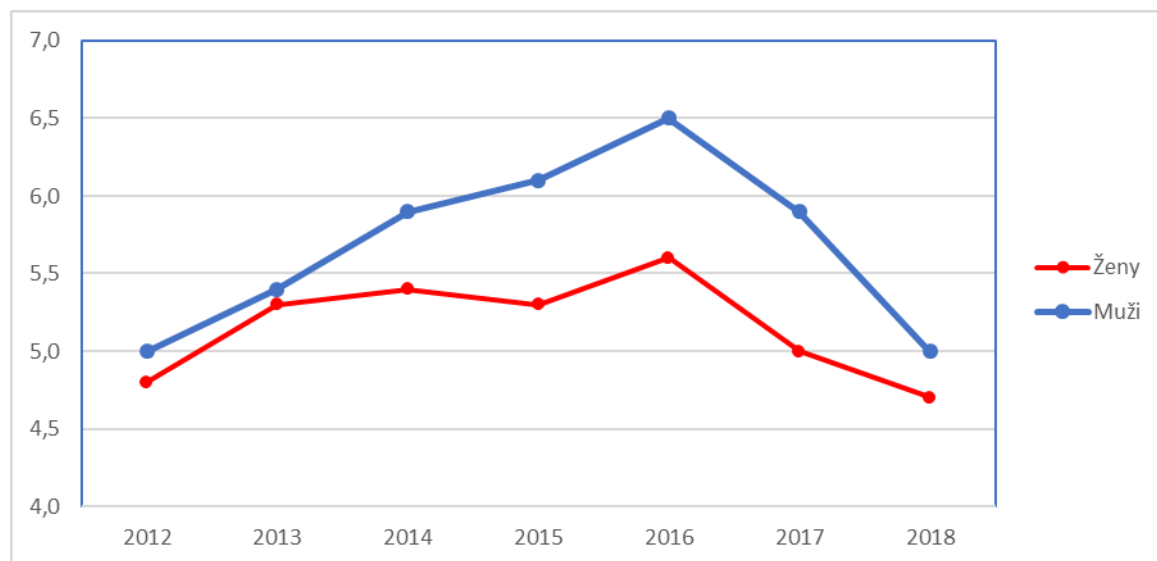
Rakousko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	4,8	5,3	5,4	5,3	5,6	5,0	4,7
Muži	5,0	5,4	5,9	6,1	6,5	5,9	5,0
Celkem	4,9	5,4	5,6	5,7	6,0	5,5	4,9
EU - 28 zemí (2013-2020)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	10,6	10,9	10,4	9,5	8,8	7,9	7,1
Muži	10,4	10,8	10,1	9,3	8,4	7,4	6,6
Celkem	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6	6,8

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Z grafu č. 6 lze vidět, jak křivka do roku 2016 rostla více u mužů než u žen. Hodnoty za muže v roce 2012 byly 5 % a v roce 2016 dokonce 6,5 %. U žen nebyl nárůst tak výrazný jako u mužů. V roce 2012 byla nezaměstnanost u žen 4,8 %, v roce 2013 5,3 % a do roku 2015 v zásadě stagnovala, nárůst přišel v roce 2016 na hodnotu 5,6 %. Rozdíl v nezaměstnanosti mezi ženami a muži v letech 2012-2015 lze vysvětlit tím, že se rakouská ekonomika potýkala se strukturálními problémy na trhu práce. To znamená, že ubyla pracovní místa v těch sektorech průmyslu (např. zpracovatelský průmysl), kde je vyšší zaměstnanost mužů (Advantage Austria, 2018). V letech 2015-2018 byl vývoj křivky u obou pohlaví dost podobný, do roku 2016 stoupla nezaměstnanost na nejvyšší hodnoty, které v rozmezí let 2012-2018 byly zaznamenány. Od roku 2016 nezaměstnanost klesala u obou pohlaví, přičemž u mužů byla křivka strmější. Důvodem bylo zlepšení rakouské ekonomiky a vytvoření více pracovních míst na trhu práce. Pokud tento trend klesající nezaměstnanosti z let 2016-2018 bude pokračovat i nadále, tak se bude míra nezaměstnanosti v Rakousku řadit opět mezi nejnižší v EU, potažmo ve světě (Peak, 2019).

Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle pohlaví, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle věkových skupin

Jak se vyvíjela nezaměstnanost dle věkových skupin v Rakousku je vidět v tabulce č. 9. V Rakousku jako v prakticky všech zemích EU má nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti věková skupina 15-24 let. I přes hodnoty kolem 10 %, patří nezaměstnanost mladých v Rakousku k nejnižším v EU. Důvody lepších hodnot, než v ostatních zemích EU převážně na jihu Evropy je ekonomická vyspělost státu, dobře fungující instituce a snazší získání práce pro absolventy. Nahrává tomu i velmi dobrá zaměstnanost mezi mladými lidmi, která se opět řadí mezi nejvyšší v EU. Vývoj nezaměstnanosti věkové skupiny 15-24 let koresponduje s celkovým vývojem nezaměstnanosti.

Hodnoty u věkových skupin 25-29 let, 30-34 let, 35-39 let, 40-44 let, 45-49 let a 50-54 let mají do roku 2016 rostoucí tendenci. Důvody jsou klesající produktivita práce, nedostatečná nabídka pracovních míst a zvyšování dlouhodobé nezaměstnanosti. Mezi lety 2016-2018 naopak hodnoty klesají. Tento trend je téměř totožný s poklesem nezaměstnanosti v Rakousku. Lidé v těchto věkových skupinách mají nejlepší podmínky pro získání zaměstnání, už posbírali nějaké pracovní zkušenosti, získali větší pracovní rozhled a pokud situace na trhu práce dovolí, což v Rakousku dovolí, tak si mohou vybírat z široké nabídky prací v různých odvětvích.

Míra nezaměstnanost u věkových skupin 55-59 let a 60-64 let je s hodnotami kolem 4 % nejnižší ze všech věkových skupin. Nabídka pracovních sil v těchto věkových skupinách roste, řadí se sem silné ročníky z konce 50.let a na pracovním trhu zůstávají déle starší osoby, z důvodu zvyšujícího se důchodového věku. Z údajů je patrné, že nezaměstnanost u lidí v předdůchodovém věku je nejnižší, ale pokud jednou přijdou o zaměstnání, tak se zařadí mezi dlouhodobě nezaměstnané s malou vyhlídkou opět se integrovat na pracovní trh. Zvyšování míry zaměstnanosti osob v předdůchodovém věku bylo v Rakousku prioritou a patřilo mezi jedny z nejdůležitějších makrostrukturálních podmínek růstu. Výhody zaměstnat „staršího“ člověka spočívají ve vlastnostech, kdy starší občané jsou spolehlivější, svědomitější zkušenější a loajálnější k podniku, kde pracují. Naopak mladší věkové skupiny jsou většinou lépe fyzicky vybavení, rychlejší, flexibilnější, méně nákladní oproti starším kolegům. Navíc v Rakousku stejně jako v mnoha dalších zemích je nabídka

kvalifikace zaměřena spíše na mladší zaměstnance než na jejich starší kolegy (OECD, 2018).

Tab. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Rakousko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem							
Věk: 15-24 let	9,4	9,7	10,3	10,6	11,2	9,8	9,4
25-29 let	6,5	7,3	7,2	6,3	7,0	6,4	5,5
30-34 let	4,4	5,8	6,5	6,3	6,1	5,6	5,3
35-39 let	4,2	4,8	5,2	5,4	5,9	5,0	4,5
40-44 let	3,9	4,1	4,4	4,7	5,1	5,3	4,0
45-49 let	3,8	4,1	4,0	4,6	4,7	4,5	3,9
50-54 let	3,5	3,9	4,5	4,2	4,1	4,3	3,6
55-59 let	3,6	4,1	4,4	5,2	5,4	4,6	4,1
* 60-64 let	0	0	0	3,1	3,6	3,2	3,2

Pozn.: * Za některé roky chybí data u skupiny 60-64 let.

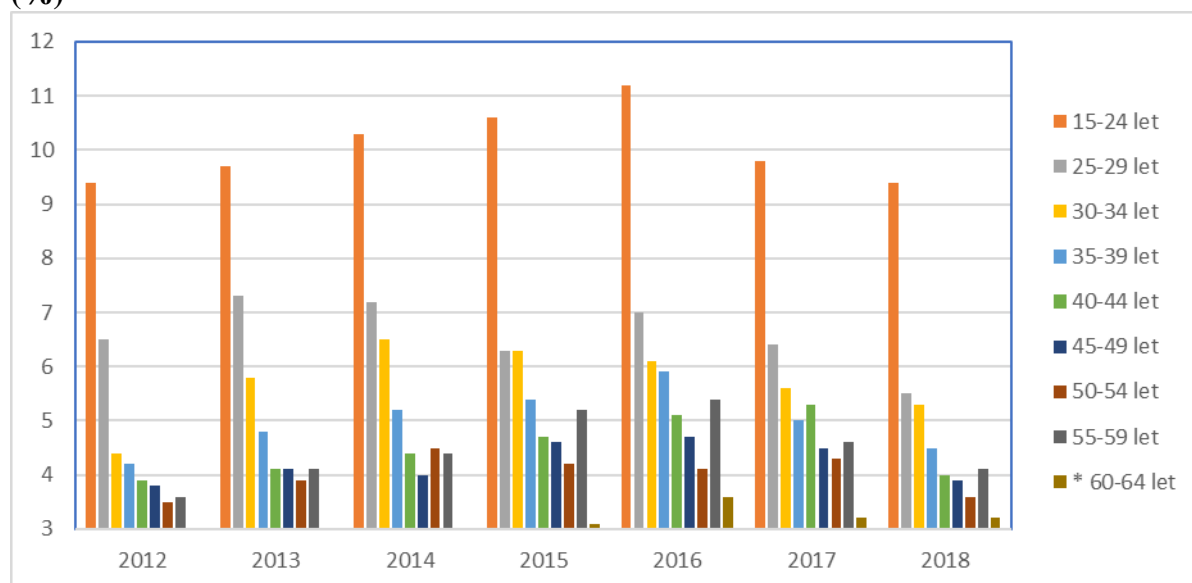
Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti ve všech věkových skupinách (graf č. 7) se vyvíjela velmi podobně jako celková míra nezaměstnanosti Rakouska. U věkové skupiny 15-24 let vývoj stabilně rostl, kdy v roce 2012 byly hodnoty 9,4 % až do roku 2016, kdy se hodnoty zastavily na 11,2 % (nárůst o 1,8 procentního bodu). Důvody tohoto vývoje se shodují s již zmíněnými důvody s celkovým nárůstem nezaměstnanosti v Rakousku v období mezi roky 2012-2016. Po roce 2016 měly hodnoty klesající tendenci a v roce 2018 už byla míra nezaměstnanosti pod 10 %.

Vývoj nezaměstnanosti ve věkové skupině 25–29 se pohyboval do roku 2016 kolem 7 % s výjimkou v roce 2015, kdy hodnota klesla na 6,3 %. Věková skupina 30–34 let vykazovala nárůst do roku 2014 a od roku 2015 oproti ostatním věkovým skupinám začala míra nezaměstnanosti stabilně klesat až do konce sledovaného období. Věková skupina 35–39 let rostla do roku 2016, kde hodnota se pohybovala kolem 5 % a poté začala klesat na 4,5 % v roce 2018. Věkové skupiny 40–44 let a 50–54 let zaznamenaly nárůst jako jediné skupiny do roku 2017, jednalo se o nepatrný skok o 0,2 procentní body z roku 2016.

Věkové skupiny 55–59 let a 60–64 let (chybí data za roky 2012–2014) vykazovaly velmi nízké hodnoty mezi roky 2012–2018. Skupina nejstarší osob (60–64 let) měla od roku 2015 do roku 2018 hodnoty pohybující se v rozmezí 3 - 3,6 % a ty byly nejnižší ze všech věkových skupin v celém sledovaném období.

Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Pozn.: * Za některé roky chybí data u skupiny 60-64 let.

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Podle vzdělání

V tabulce č. 10 lze vidět hodnoty míry nezaměstnanosti v Rakousku podle dosaženého stupně vzdělání. V současnosti je systém nastaven tak, že člověk s vyšším vzděláním se lépe uplatní na trhu práce. Podobně jako u Německa mají nejnižší míru nezaměstnanosti vysokoškolsky vzdělaní jedinci. Míra nezaměstnanosti u vysokoškolsky vzdělaných lidí v Rakousku se řadí mezi nejnižší v EU. Oproti tomu lidí s vysokoškolským vzděláním je v Rakousku málo.⁹ Důvod, proč se Rakousko nepotýká s tak vysokou nezaměstnaností osob je ten, že se snaží uplatnění absolventů na trhu práce podporovat již při studiu. To se nazývá duální systém vzdělávání. Systém se zakládá na kombinaci teorie a praxe. Používán

⁹ Česko se s podílem vysokoškoláků krčí na chvostu Evropské unie

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cesko-se-s-podilem-vysokoskolaku-krci-na-chvostu-evropske-unie-217197> (2020-03-26)

je především u vzdělávání učňů, ale uplatňuje se i na středoškolské a vysokoškolské úrovni. Systém funguje velmi efektivně a po vzoru Rakouska se zavádí i v jiných zemích. Tento systém je nejvíce využit na úrovni učňovského vzdělávání. Systém funguje na bázi teoretické a praktické části. Teoretická část se absolvuje ve speciálních školách v menším rozsahu než klasická výuka (např. 2-3x týdně) a za praktickou část studia je zodpovědný zaměstnavatel. Učni za vykonávanou praxi pobírají určitou mzdu, která se pohybuje v rozmezí 400–700,- Euro, záleží na délce studia a volbě zaměstnavatele (NÚV, 2015).

Tab. 10: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Roky	Ženy			Muži		
	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské
2012	8,8	4,2	2,8	10,9	4,6	2,0
2013	9,3	4,5	4,2	11,6	4,9	2,9
2014	10,0	4,7	4,2	13,0	5,4	3,8
2015	9,6	5,0	3,7	12,9	5,8	4,0
2016	10,9	5,4	3,4	14,7	6,1	3,8
2017	11,2	4,5	3,2	15,0	5,5	3,1
2018	9,6	4,1	3,3	13,2	4,3	3,1

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Na grafu číslo 8 je vidět, jak se vyvíjela míra nezaměstnanosti dle stupně dosaženého vzdělání za ženy a muže v letech 2012-2018. I přes duální systém vzdělávání je nejvyšší míra nezaměstnanosti u osob se základním vzděláním nebo bez vzdělání. Nezaměstnanost žen se základním vzděláním činila v roce 2012 8,8 % a do roku 2017 kontinuálně rostla až na 11,2 % mimo rok 2015. V roce 2018 byly hodnoty 9,6 % a predikce budoucího vývoje je, že budou nadále klesat. U mužů jsou čísla vyšší, kdy v roce 2012 byla míra nezaměstnanosti 10,9 % a do roku 2017 stoupla až na 15 %. Nezaměstnanost u osob se základním vzděláním a bez vzdělání je ze všech stupňů vzdělanosti nejvyšší, z důvodu těžšího uplatnění na trhu práce. V Rakousku pracuje převážná většina lidí v terciárním sektoru (obchod a služby) a na tyto pozice je potřeba vyššího vzdělání a kvalifikace. Lidé

s nejnižším stupněm vzdělání se mohou uplatnit hlavně v manuálních činnostech, na které není potřeba vysoká kvalifikace.

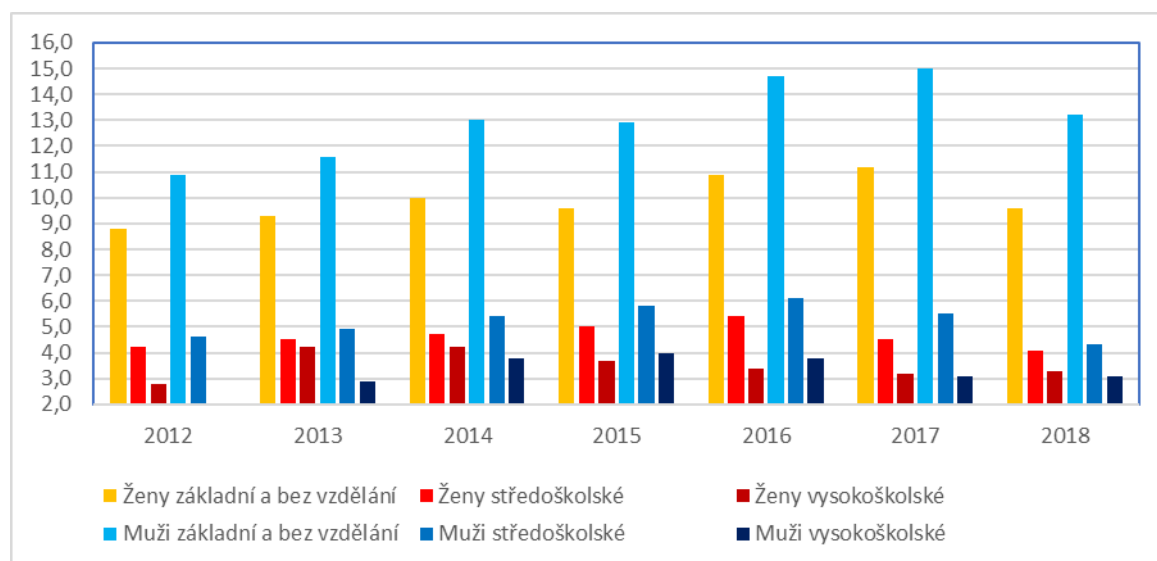
Nezaměstnanost žen se středoškolským vzděláním byla v roce 2012 4,2 % a stabilně rostla do roku 2016, kde se zastavila na 5,4 %. Poté do roku 2018 klesala až na 4,1 %. Uplatnění žen se středoškolským vzděláním na trhu práce se řadí mezi nejlepší v EU. U mužů byl vývoj nezaměstnanosti totožný jako u žen. V roce 2012 byly hodnoty 4,6 % a rostly až do roku 2016 na 6,1 %. Následně do roku 2018 klesly na 4,3 %.

Nejnižší nezaměstnanost je u lidí s vysokoškolským vzděláním. Ženy měly v roce 2012 míry nezaměstnanosti 2,8 %, která do roku 2014 stoupla na 4,2 % a do konce sledovaného období v roce 2018 klesla na 3,3 %. Vysokoškolsky vzdělané ženy mají nejnižší míru nezaměstnanosti a snáz si naleznou uplatnění na trhu práce. Stejný trend je zaznamenán i u mužů, kdy v roce 2012 byla míra nezaměstnanosti 2 %, která se během 3 let zdvojnásobila na 4 % v roce 2015. Poté až do konce sledovaného období klesla na 3,1%. Vysokoškolsky vzdělané osoby mají nejlepší pozici na trhu práce, také díky tomu, že v Rakousku je nejvíce vytěžovaný terciární sektor, jako v ostatních zemích s vyspělejší ekonomikou. Problém, který Rakousko má s vysokoškolsky vzdělanými lidmi je ten, že jich je oproti jiným zemím EU méně. V Rakousku je podíl vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 25–34 let 40,3 % a spadá do průměru EU (39 %).¹⁰To dává lidem se středoškolským vzděláním vyšší šanci se uplatnit na trhu práce.

¹⁰ Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 25–34 let.

Dostupné z: <https://infografiky.ihned.cz/cesti-vysokoskolaci-a-pracovni/r~c347247a959011e88bcd0cc47ab5f122/> (2020-03-27)

Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED).

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle profese a pohlaví

Počet nezaměstnaných v roce 2012 byl kolem 96 tis. žen. (tabulka č. 11). Během sledovaného období mezi roky 2012-2018 se počet nezaměstnaných žen pohyboval kolem 110 tis. Nejvyšší nezaměstnanost je u pracovníků v oblasti služeb a prodeje, což je ovlivněno také vysokou zaměstnaností v této oblasti. Dále u žen, které za posledních 8 let nebyly zaměstnané a u základních zaměstnání (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). Čísla se během sledovaného období měnila převážně u pracovníků v oblasti služeb a prodeje, kde v roce 2015 bylo 34 tis. nezaměstnaných. Další roky pak docházelo k snižování až na 26 tis. v roce 2018. Nejnižší počet nezaměstnaných je u odborníků (specialisté v oblasti vědy, zdravotnictví, výchovy a vzdělávání, obchodní sféře a veřejné správě, informačních a komunikačních technologií) a technických a odborných pracovníků. Za dost profesí chybí úplné údaje a u některých profesí chybí údaje za některé roky. Celkový počet nezaměstnaných žen není mnoho, z důvodu nízké míry nezaměstnanosti žen v Rakousku.

Tab. 11: Počet nezaměstnaných v Rakousku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeri *	0	0	0	0	0	0	0
Odborníci	6	8	9	7	8	6	6
Techničtí a odborní pracovníci	9	11	13	11	10	10	9
Administrativní pracovníci	11	12	12	13	12	13	12
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	27	31	28	34	32	27	26
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství *	0	0	0	0	0	0	0
Řemeslníci	0	3	4	3	4	0	0
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	0	0	0	0	4	0	0
Základní zaměstnání	17	19	19	20	21	21	17
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	20	18	21	17	23	22	21
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	96	108	110	110	117	106	99

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Nezaměstnaných mužů je více než nezaměstnaných žen (tabulka č. 12). V roce 2012 jich bylo 113 tis. a počet nezaměstnaných rostl až do roku 2016, kdy hodnota byla 154 tis. Za poslední dva roky ve sledovaném období počet mužů bez práce klesl o téměř 33 tis. na číslo 121 tis. v roce 2018. Nejvíce postiženou profesí v celém sledovaném období byli řemeslníci, kterých v roce 2012 bylo nezaměstnaných 22 tis. a počet stoupl až na 33 tis. v roce 2016. Následně do roku 2018 klesl na 21 tis. nezaměstnaných. Další oblastí, kde bylo více nezaměstnaných mužů jsou pracovníci v oblasti služeb a prodeje, tento trend je podobný jako u žen. Naopak nejnižší počet nezaměstnaných mužů je profesí manažeri, kdy v roce 2012 jich bylo nezaměstnaných 3 tis. a během sedmi let se číslo nijak radikálně nezměnilo. Dále oproti ženám je nižší počet nezaměstnaných mužů v oblasti

administrativních pracovníků. V roce 2017 a 2018 zaznamenala rakouská ekonomika růst, a proto téměř ve všech odvětvích došlo k snížení nezaměstnanosti.

Tab. 12: Počet nezaměstnaných v Rakousku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Muži						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	3	0	4	4	5	4	3
Odborníci	7	8	9	12	11	9	9
Techničtí a odborní pracovníci	14	12	12	14	17	14	12
Administrativní pracovníci	5	8	8	6	5	6	6
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	17	18	21	18	23	22	17
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství *	0	0	0	0	0	0	0
Řemeslníci	22	27	29	33	33	28	21
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	11	12	13	14	11	14	11
Základní zaměstnání	16	18	20	21	24	22	20
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	15	16	18	20	22	20	21
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	113	124	135	142	154	142	121

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

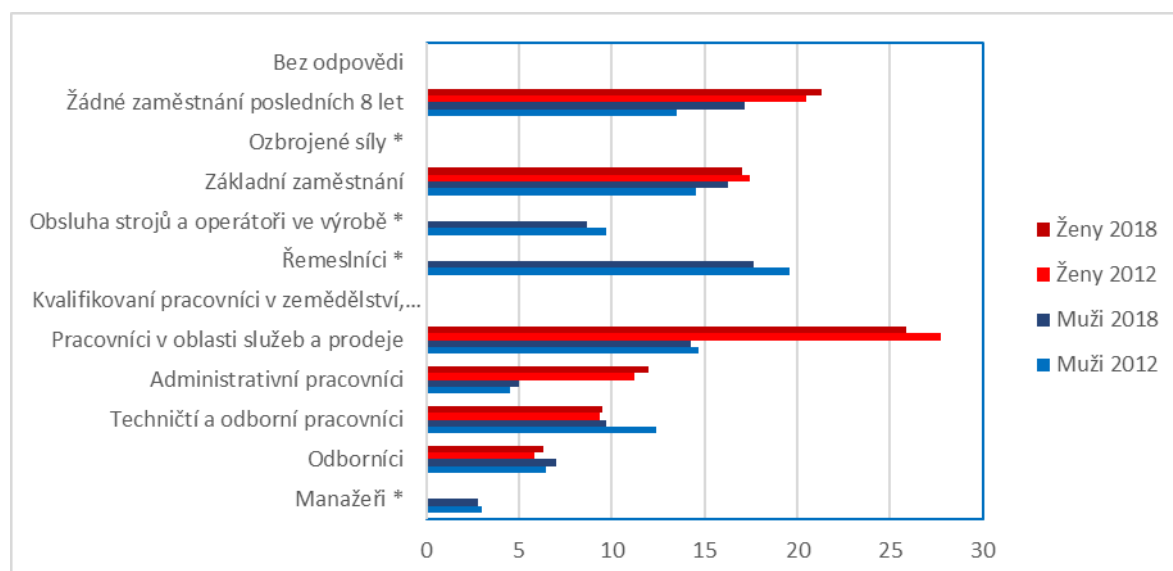
*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti dle předchozího zaměstnání lze spatřit na grafu číslo 9. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla u žen v oblasti služeb a prodeje, kdy v roce 2012 to bylo téměř 28 % ze všech profesí, za které byla dostupná data. U mužů byla míra nezaměstnanosti v oblasti služeb a prodeje nižší, a to konkrétně o 13 procentních bodů v roce 2012. V roce 2018 byla míra nezaměstnanosti u žen 25,8 % a u mužů 14,3 %. Hodnoty se u obou pohlaví snížily, ale ne o tolik. Dále vyšší nezaměstnanost byla u dlouhodobě nezaměstnaných osob (bez zaměstnání posledních 8 let), a to u žen 20,5 % a u mužů 13,5 % v roce 2012. V oblasti základních zaměstnání (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci) byly hodnoty u obou pohlaví velmi podobné a to kolem 15-17 %. Nejvíce

nezaměstnaných mužů bylo profesí řemeslník. V roce 2012 to bylo 19,6 % a během sedmi let kleslo číslo na 17,6 %. Dále pak vysoká nezaměstnanost mužů byla v oblasti obsluhy strojů a operátorů ve výrobě, kdy v roce 2012 byla hodnota 9,7 % a v roce 2018 se snížila na 8,7 %. Naopak nejnižší míra nezaměstnanosti u mužů byla u manažerů a to 3 % v roce 2012 a během sledovaného období kleslo na 2,8 % v roce 2018. Velký rozdíl mezi pohlavími je u administrativních pracovníků, což je zapříčiněno vyšší zaměstnaností žen v této oblasti. Příčiny jsou podobné těm, které byly zaznamenány v Německu, jen s tím rozdíle, že v Německu se jednalo o daleko více osob.

Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty, viz příloha č. 3

4.2 Nezaměstnanost ve Španělsku a Řecku

Země Španělska a Řecka byla zasažena hospodářskou krizí v roce 2008 snad nejvíce ze všech zemí. I po deseti letech se jim stále nedaří dostat na svou původní ekonomickou úroveň před krizí. Nejvíce se to odrazilo na nezaměstnanosti, která v obou zemích je stále na vysoké úrovni a zůstává jedním z největších problémů ekonomiky.

Hlavním důvodem vysoké nezaměstnanosti ve Španělsku byl vývoj trh s nemovitostmi. Španělsko bylo před krizí považováno za investiční ráj. Finanční krize způsobila pokles cen nemovitostí o 65 %, a proto se objevila bankovní krize ve Španělsku (Kohout, 2010). Hodnoty nezaměstnaných jsou alarmující, v roce 2012 byl bez práce skoro každý 4. občan spadající mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo.

Španělsko je závislé na cestovním ruchu a ekonomika země není diverzifikována. Španělská vláda neměla snahu ekonomiku diverzifikovat a jen těžila z příjmů z cestovního ruchu. Po zasažení ekonomickou krizí došlo k úpadku cestovního ruchu, který je citlivý na ekonomickou situaci a chybějící zahraniční turisté měli vliv na zaměstnanost převážně lidí v oblasti služeb.

Dalším neméně důležitým důvodem v propadu zaměstnanosti byl pokles pracovních míst ve stavebnictví, kdy podniky musely propustit mnoho zaměstnanců.

Španělsko je na rozdíl od jiných zemí zadlužená zevnitř, což znamená zadlužení místních obyvatel, které je spojeno se soukromými půjčkami (hypotékami) na nákupy nemovitostí pro soukromé bydlení. Hypotéky byly na velmi nízké hladině, a to vedlo obyvatele si půjčit a pořídit si vlastní bydlení. Proto vzrostla nabídka bydlení a ta vedla k většímu růstu stavebních prací. Z takto vysoké poptávky po nemovitostech vznikla na španělské trhu bublinka, která po náznacích krize praskla, a to mělo vliv i na španělský pracovní trh.¹¹ Dalším faktorem je následek imigrační krize, kdy vláda legalizovala lidi, kteří se nacházeli na území Španělska a byli ochotni pracovat za minimální mzdu a za špatných pracovních podmínek, tato situace nevedla ke zlepšení pracovního trhu.

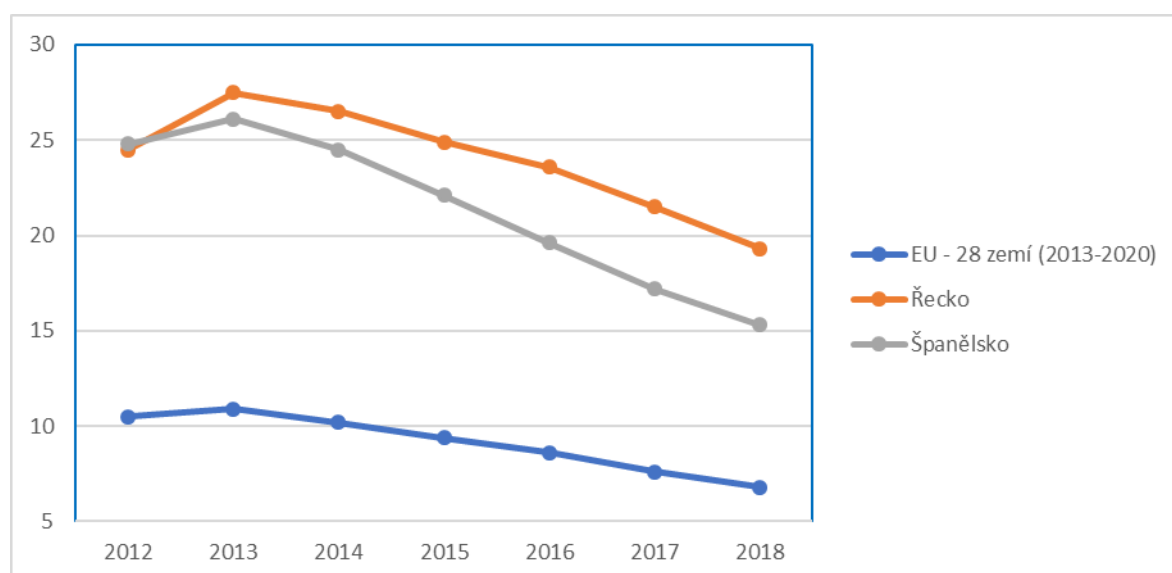
V Řecku se po krizi nejvíce projevíly strukturální nedostatky národní ekonomiky jako nízká konkurenceschopnost a neustále se prohlubující vnější i vnitřní nerovnováha. Řecku hrozil bankrot, a proto se členské země eurozóny ve spolupráci s MMF v roce 2010 rozhodly poskytnout Řecku první záchranný úvěr ve výši 110 mld. eur. Tento úvěr měl být

¹¹ Nezaměstnanost v EU zůstává rekordně vysoká, práci nemá 27 milionů lidí.
Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/nezamestnanost-v-eu-zustava-rekordne-vysoka-praci-nema-27-milionu-lidi_201310311203_kpracharova (2020-03-26)

postupně uvolňován v průběhu let 2010–2012 ve 12 tranších, za předpokladu, že proces fiskální konsolidace pokračuje dle přijatých závazků.¹²

Faktory, které ovlivnily nezaměstnanost v Řecku je velký propad stavební výroby, klesl velkoobchodní obrat, maloobchodní obrat, dále byl zasažen cestovní ruch, který je jedním z největších zdrojů řeckých příjmů, a to velmi ovlivnilo míru nezaměstnanosti. Dalšími důvody jsou razantní škrty vlády ve státním sektoru kvůli finanční pomoci ze strany EU, MMF a ECB. Malé a střední podniky zbankrotovaly a lidi přišli o práci.

Graf 10: Vývoj celkové míry nezaměstnanosti ve Španělsku, Řecku a EU (28), 2012-2018 (%)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v ekonomicky „méně vyspělejších“ zemích Španělska a Řecka s porovnáním průměrem EU (28) lze vidět na grafu č. 10. Křivky Španělska a Řecka jsou si velmi podobné po celou dobu sledovaného období. Hodnoty mezi roky 2012–2013 se dostaly nad 25 % a v porovnání s EU to bylo více než dvojnásobek. Jedním z důvodů je déle trvající průběh hospodářské recese v těchto zemích. Dalším aspektem vysokých hodnot je velká nezaměstnanost mladých lidí u obou zemí, kteří nemohou najít uplatnění na trhu práce. Příčiny, proč nemohou mladí lidé najít

¹² Businessinfo.cz, Řecko, ekonomická charakteristika země
Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/recko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr/>

zaměstnání je několik jako například špatné vzdělávací systémy v obou zemích, kdy absolvent nemá po škole dostatečné vědomosti a úplně chybí praxe, dále malá nabídka pracovních míst, protože spousta podniků musela kvůli krizi zavřít své firmy a propustit zaměstnance. Situace mladých osob na trhu práce je více popsána v dalších částech práce. Nicméně po roce 2013 se situace na trhu zlepšila a tím se snížila i míra nezaměstnanosti. U Španělska je vidět vyšší snižování nezaměstnanosti než u Řecka, kde hodnoty spadly téměř o 10 procentních bodů v roce 2018. U Řecka se jednalo o 5 procentních bodů. Obě země se s tím snaží vypořádat a docela se jim to i daří, ale čísla hovoří jasně, že 15 % u Španělska a téměř 20 % u Řecka vysoká míra nezaměstnanosti je stále alarmující a mnoho lidí zůstává bez práce. Jaká opatření pro zlepšení nezaměstnanosti země zavedly bude rozebráno v průběhu práce.

4.2.1 Nezaměstnanost ve Španělsku dle demografických ukazatelů

Podle pohlaví

Nezaměstnanost u obou pohlaví se ve Španělsku řadí k největším problémům tamní ekonomiky. Víceméně v celém sledovaném období je nezaměstnanost v zemi dvakrát vyšší, nežli je průměr EU. Rozdíl mezi ženami a muži byl 0,5 procentního bodu v roce 2012. Hladina míry nezaměstnanosti u obou pohlaví rostla do roku 2013 a poté až do konce sledovaného období v roce 2018 stabilně klesala u obou pohlaví. Od roku 2014 španělská ekonomika stabilně roste (jedna z nejrychleji rostoucích ekonomik v eurozóně). Problémem vysokých hodnot je zaměstnanost v sezónních sektorech, kam spadá zemědělství nebo cestovní ruch. Rychleji klesá nezaměstnanost mužů, nežli žen. Během sledovaného období klesla míra nezaměstnanosti u mužů o 10,9 procentních bodů a u žen o 8,1 procentních bodů. Čísla snížení jsou obdivuhodná, ačkoliv stále patří k nejvyšším v EU. Počet pracovních míst stoupá, ale ne takovým tempem, aby se nezaměstnanost přibližovala alespoň průměru EU.

Tab. 13: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)

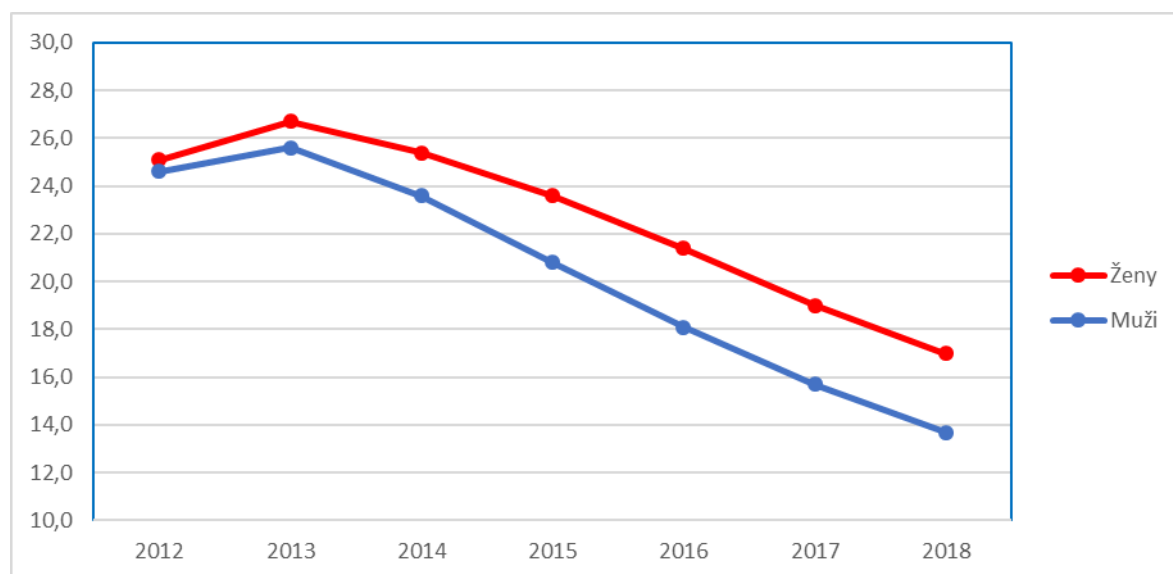
Španělsko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	25,1	26,7	25,4	23,6	21,4	19,0	17,0
Muži	24,6	25,6	23,6	20,8	18,1	15,7	13,7
Celkem	24,8	26,1	24,5	22,1	19,6	17,2	15,3
EU - 28 zemí (2013-2020)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	10,6	10,9	10,4	9,5	8,8	7,9	7,1
Muži	10,4	10,8	10,1	9,3	8,4	7,4	6,6
Celkem	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6	6,8

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Z grafu č. 11 je patrný vývoj nezaměstnanosti ve Španělsku podle pohlaví. Křivky za obě pohlaví jsou velmi podobné. Do roku 2013 hodnoty rostly u obou pohlaví a dosahovaly nejvyšších čísel za měřené období. Míra nezaměstnanosti za muže byla 25,6 % a za ženy 26,7 %. Vysoké hodnoty v roce 2013 jsou zapříčiněny pokračující slabou ekonomickou výkonností státu a nedostačující nabídkou pracovních míst. V roce 2014 vykázalo Španělsko růst HDP a vyšší nabídku pracovních míst, což znamenalo změnu a hodnota ukazatele začala pozvolna klesat u obou pohlaví (EL País, 2017). Klesající trend míry nezaměstnanosti u obou pohlaví byl následně po celou dobu sledovaného období a v roce 2018 se hodnoty zastavily na 13,7 % u mužů a 17 % u žen. Problém, který nedokázaly tamní vlády vyřešit je přílišné využívání krátkodobých pracovních smluv. Ve španělském systému je jednodušší a levnější pro zaměstnavatele vyhodit pracovníka s krátkodobou pracovní smlouvou. Převážná většina vytvořených pracovních míst v posledních letech bylo krátkodobých. Lidé následně berou malé vedlejší pracovní úvazky načerno (The Spectator. Spain's lost generation).

Graf 11: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle pohlaví, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle věkových skupin

Míra nezaměstnanosti dle věkových skupin za obě pohlaví dohromady je vidět v tabulce č. 14. Při pohledu do tabulky lze spatřit, že věková skupina nejmladších osob 15-24 let svými hodnotami absolutně vyčnívá. Jedná se o mladé lidi, kterých se recese dotkla nejvíce. Jedním z hlavních důvodů takto vysoké nezaměstnanosti mládeže je rigidní úprava trhu práce z pohledu španělské legislativy. To znamená, že ve Španělsku platí pracovní právo, které chrání zaměstnance a ne zaměstnavatele. V praxi to funguje takovým způsobem, že nelze zaměstnance propustit, aniž by mu byla vyplacena vysoká odměna. To vede španělské firmy k tomu, že s mladými lidmi uzavírají pouze dočasné smlouvy, které se dají kdykoliv vypovědět. Dle odhadů až třetina mladých Španělů pracuje na dočasné smlouvy místo dlouhodobých pracovních smluv (The Upshot. The Myster of Spain's Perpetual Jobs Problem).

Pracovní trh spadá do nejvíce regulovaných trhů a pracovní právo vymezuje privilegované osoby. Naproti tomu lidé ve vyšších věkových skupinách mají trvalé pracovní smlouvy a není v jejich zájmu se těchto smluv zbavovat. Proto je španělská společnost rozdělena na

dva tábory, kde na jedné straně stojí mladá generace bez žádných práv a na straně druhé starší generace se smlouvami zajišťující práci (The Spectator. Spain's lost generation).

Mladí lidé dospívají k názoru, že vzniklý problém s nezaměstnaností je vinou politiků, kteří nevedou zemi dobře. Více jak dvě třetiny mladých lidí si myslí, že politikové jejich názory a potřeby nerespektují až ignorují a jsou příčinou vzniku vysoké nezaměstnanosti. Tato generace lidí je odkázána na pomoc rodičů. Mnoho mladých lidí bydlí u rodičů do dlouhého věku (The Spectator. Spain's lost generation).

Starší věkové skupiny jsou na tom oproti mladším skupinám daleko lépe. Hodnoty osob ve věkových skupinách v produktivním věku (35–39 let, 40–44 let a 45–49 let) jsou kolem 21–22 % v roce 2012 a do roku 2018 klesnou na hodnoty kolem 12–13 %.

Osoby staršího věku (55–59 let a 60–64 let) jsou na tom podobně jako lidé ve věkových skupinách produktivního věku (35–39 let, 40–44 let, 45–49 let a 50–54 let).

Tab. 14: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

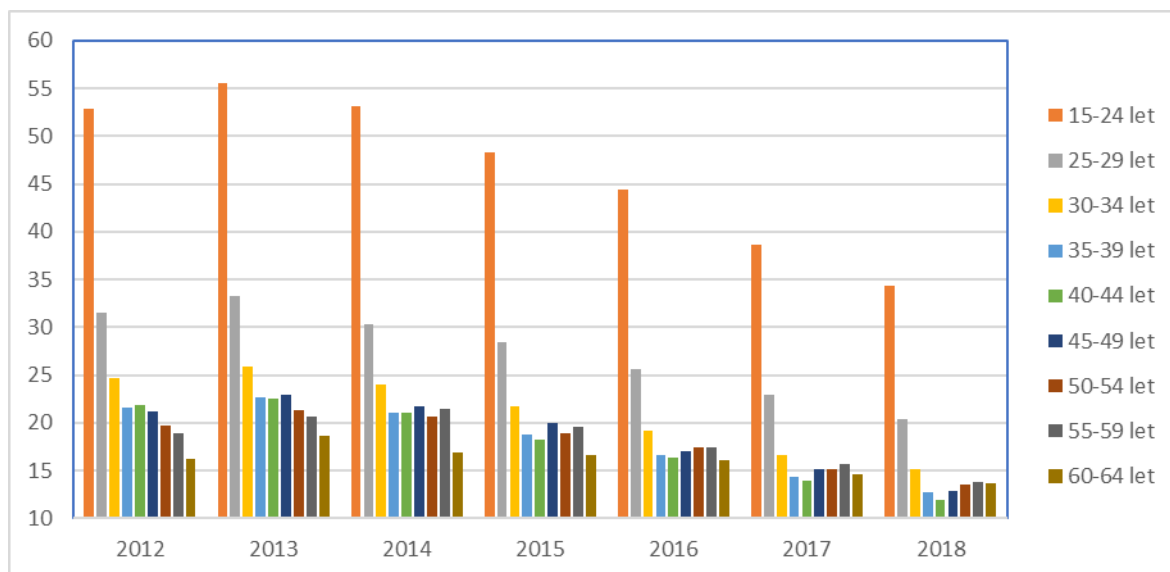
Španělsko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem							
15-24 let	52,9	55,5	53,2	48,3	44,4	38,6	34,3
25-29 let	31,5	33,3	30,3	28,5	25,6	23,0	20,4
30-34 let	24,7	25,9	24,0	21,7	19,2	16,6	15,2
35-39 let	21,6	22,7	21,1	18,8	16,6	14,4	12,8
40-44 let	21,9	22,5	21,1	18,3	16,3	14,0	12,0
45-49 let	21,2	22,9	21,7	20,0	17,0	15,1	12,9
50-54 let	19,7	21,3	20,6	18,9	17,4	15,2	13,6
55-59 let	18,9	20,6	21,5	19,6	17,5	15,7	13,8
60-64 let	16,2	18,7	16,9	16,6	16,1	14,6	13,7

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Níže uvedený graf č. 12 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti osob dle věkových kategorií. Míra nezaměstnanosti u věkové skupiny 15-24 let se ve sledovaném období pohybovala na nejvyšší hladině. Některé věkové skupiny přesahovala až dvojnásobně. Svého maxima dosáhla v roce 2013, míra nezaměstnanosti byla 55,5 %, to znamená, že každý druhý člověk v této věkové skupině byl nezaměstnaný. Od roku 2014 míra nezaměstnanosti u všech věkových skupin stabilně klesala. Nejvyšší rozdíl byl vidět u již zmiňované skupiny 15-24 let, kdy z 52,9 % v roce 2012 klesly hodnoty na 34,3 % v roce 2018 (pokles o 18,6 procentních bodů).

Všechny další věkové skupiny také zaznamenaly vysoký pokles ve sledovaném období. Věkové skupiny v produktivním věku měly hodnoty i vývoj velmi podobný. Za zmínění stojí starší věkové skupiny, které se svého zaměstnání nechtějí vzdát z již zmiňovaného důvodu, jakým je trvalá pracovní smlouva, a proto jsou jejich hodnoty v porovnání s ostatními skupinami na nízké úrovni, jedná se především o věkové skupiny 55-59 let a 60-64 let.

Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Podle vzdělání

Nezaměstnanost podle dosaženého stupně vzdělání ve Španělsku ukazuje, že nejvyšší míra nezaměstnanosti je u osob se základním vzděláním nebo bez vzdělání (tabulka č. 15). Od roku 2014, kdy začala španělská ekonomika stoupat, počet nezaměstnaných osob se základním vzděláním či bez vzdělání klesá. Možným důvodem je to, že člověk s nejnižším stupněm vzdělání se může uplatnit v zaměstnání, které nevyžaduje žádné specifické podmínky jako například číšník, pomocná práce na stavbě a další, které pracovní trh nabízí v období sezóny. U vysokoškolsky vzdělaných osob platí, že mají relativně lepší vyhlídky na to najít si práci. Vyšší hodnoty lze vidět u osob se středoškolským vzděláním. Tyto osoby nechtějí být zaměstnány na hůře placených pracích, ale nemají dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti pro práci vyžadující vyšší stupeň vzdělání.

Tab. 15: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Roky	Ženy			Muži		
	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské
2012	34,3	25,5	16,3	33,2	22,9	13,4
2013	36,4	27,6	17,6	34,5	24,3	14,3
2014	35,5	26,6	16,3	32,6	21,9	13,1
2015	33,9	24,3	15,0	29,0	19,2	11,3
2016	31,6	22,3	13,2	25,6	16,4	10,0
2017	28,8	19,8	11,5	22,5	14,4	8,3
2018	26,4	17,9	10,2	19,4	13,3	7,6

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti ve třech kategoriích dle typu vzdělání popisuje graf č. 13. Z grafu je zřetelné, že všechny tři skupiny měly stejný vývojový trend u obou pohlaví. Míra nezaměstnanosti ve všech kategoriích mezi roky 2012 a 2013 rostla a od roku 2014 do konce sledovaného období začal tento ukazatel klesat u obou pohlaví.

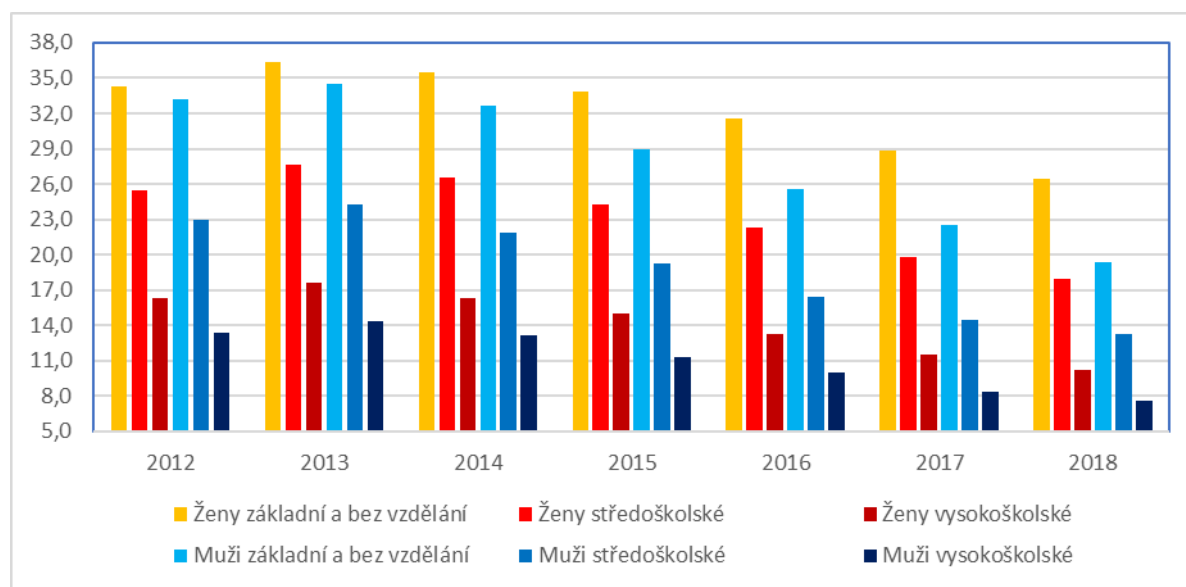
Osoby se základním vzděláním nebo bez vzdělání vykazovaly nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti v daném období. V roce 2013 se analyzovaný ukazatel dostal na hodnotu 36,4 % u žen a 34,5 % u mužů. Tyto hodnoty byly nejvyšší během celého sledovaného období. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla v roce 2018, a to 26,4 % u žen a 19,4 % u mužů. I přes velké snížení nezaměstnanosti stále platí, že obyvatelé s tímto typem vzděláním mají problém najít lépe placenou práci než osoby se středoškolským a vysokoškolským vzděláním.

Skupina středoškolsky vzdělaných osob na tom byla o trochu lépe než první skupina. Míra nezaměstnanosti se během celého sledovaného období pohybovala v rozmezí 17–26 % u žen a 13–23 % u mužů. Nejvyšší hodnoty byly opět zaznamenány v roce 2013, a to 27,6 % u žen a 24,3 % u mužů. Ve všech skupinách došlo k analogickému vývoji v rámci míry

nezaměstnanosti. Proto není žádným překvapením, že nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zjištěna v roce 2018, kdy u žen činila 17,9 % a 13,3 % u mužů.

Poslední skupinou jsou lidé s vysokoškolským vzděláním. Dle níže uvedených dat je vidět, že oproti ostatním kategoriím, byla situace na trhu práce nejpříznivější, i přes stále vysoké hodnoty míry nezaměstnanosti. Obyvatelé Španělska s nejvyšším vzděláním nacházeli zaměstnání nejlépe. Nejvyšší nezaměstnanost byla opět v roce 2013, kdy hodnoty byly 17,6 % u žen a 14,3 % u mužů. Naopak nejnižší hodnoty byly na konci sledovaného období v roce 2018, které činily 10,2 % za ženy a 7,6 % za muže.

Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED).

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle profese a pohlaví

Existují kategorie profesí, které na počet nezaměstnaných trpí více než ostatní a některé naopak méně. Dle tabulky č. 16 lze vidět počet nezaměstnaných žen v jednotlivých profesích. Nejvíce nezaměstnaných žen bylo registrováno u pracovníků v oblasti služeb a prodeje, hned v závěsu byly ženy pracující v základních zaměstnáních (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). V roce 2013 bylo na území Španělska nezaměstnáno

2 846 000 žen. Toto číslo bylo nejvyšší mezi lety 2012-2018. Právě nejvíce nezaměstnaných osob bylo registrováno v sektoru služeb, stavebnictví, průmyslu a zemědělství (El Mundo, 2010). Zaměstnané ženy přicházely o práci z důvodu ukončení činnosti některých podniků. Firmy, které se na trhu udržely, byly nuceny snižovat své náklady, a to znamená velké propouštění zaměstnanců. Zaměstnavatelům se navíc zvýšily nemzdové náklady na odstupné propuštěných pracovníků (Carballo Cruz, 2011).

Tab. 16: Počet nezaměstnaných ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	22	16	16	14	14	8	10
Odborníci	161	174	170	148	127	133	97
Techničtí a odborní pracovníci	152	169	153	137	126	112	87
Administrativní pracovníci	291	312	300	239	203	206	170
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	773	763	748	695	633	529	489
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	16	13	14	12	12	12	10
Řemeslníci	82	75	69	53	61	50	43
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	64	63	66	55	46	37	38
Základní zaměstnání	697	731	662	640	593	520	474
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	421	484	495	504	453	404	386
Bez odpovědi *	0	45	0	0	0	0	0
Celkem	2 680	2 846	2 694	2 497	2 268	2 011	1 805

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

V tabulce č. 17 je zaznamenán počet nezaměstnaných mužů za jednotlivé profesní kategorie. Nejvyšší počet nezaměstnaných mužů byl v roce 2013 a to 3 206 000. Nejvíce postiženou profesí byly řemeslníci. Do roku 2013 došlo k nejvyššímu poklesu pracovních míst v oblasti stavebnictví a průmyslu, a tedy i k navýšení míry nezaměstnanosti v těchto oblastech. Podniky musely zavřít své provozovny, díky trvající recesi a mnoho převážně

pracujících mužů (stavebnictví a průmysl) přišlo o práci. V roce 2014 zaregistrovala španělská ekonomika růst, a to se odrazilo na nezaměstnanosti ve všech odvětvích. Vývoj ekonomiky pokračoval i mezi lety 2015-2018 a důležitou roli v tomto trendu hrál zahraniční obchod a investice (El País, 2017).

Tab. 17: Počet nezaměstnaných ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Muži						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	27	31	43	29	23	18	23
Odborníci	134	128	101	94	86	66	59
Techničtí a odborní pracovníci	227	232	212	176	146	114	102
Administrativní pracovníci	121	124	113	107	84	79	73
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	369	432	393	359	337	300	246
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	58	58	48	60	51	39	45
Řemeslníci	907	877	721	582	488	372	282
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	315	284	272	210	163	162	138
Základní zaměstnání	726	690	728	610	539	475	444
Ozbrojené síly	4	4	3	0	0	0	2
Žádné zaměstnání posledních 8 let	245	278	282	331	295	281	260
Bez odpovědi *	0	67	0	0	0	0	0
Celkem	3 131	3 206	2 917	2 559	2 213	1 906	1 675

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

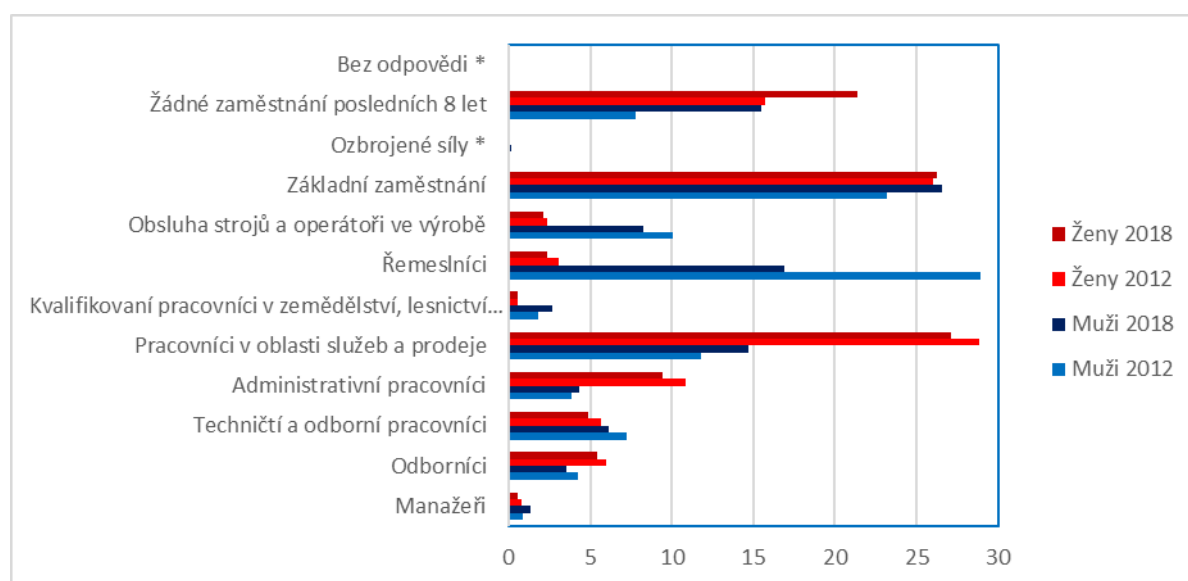
*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Graf č. 14 zobrazuje data představující vývoj míry nezaměstnanosti osob dle předchozího zaměstnání. V roce 2012, kdy ve Španělsku nadále probíhala hospodářská recese, zaznamenaly vysoké hodnoty především profese jako řemeslníci u mužů (29 %) a pracovníci v oblasti služeb a prodeje (28,9 %). Nejméně byla touto situací zasažena skupina lidí, která pracovala v oblasti zemědělství, kdy u žen to bylo 0,6 % a u mužů 1,8 %. Další postiženou skupinou recesí u obou pohlaví byly osoby pracující v základním zaměstnání (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). Od roku 2014, kdy španělská

ekonomika registrovala růst a vytvořila se nová pracovní místa, tak nejvíce došlo ke snížení míry nezaměstnanosti během sledovaného období u mužů, kteří byli profesí řemeslníci. Z 29 % v roce 2012 na 16,9 % v roce 2018. Naopak u žen k žádnému dramatickému poklesu hodnot míry nezaměstnanosti nedošlo. Pouze byl zaznamenán vyšší nárůst míry nezaměstnanosti žen, které byly 8 let bez práce. V roce 2012 to byla hodnota 15,5 % a v roce 2018 se vyšplhala až na úroveň 21,4 %.

Graf 14: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty, viz příloha č. 4

4.2.2 Nezaměstnanost v Řecku dle demografických ukazatelů

Podle pohlaví

Z tabulky č. 18 je jasné, že vyšší hodnoty v míře nezaměstnanosti měly ženy oproti mužům v celém sledovaném období. V roce 2012 byly hodnoty u žen 28,2 % a u mužů 21,6 %, tato čísla patřila mezi nejvyšší hodnoty v porovnání s ostatními zeměmi. Hospodářská recese měla na nezaměstnanost lidí v Řecku největší vliv a do roku 2013 hodnoty ještě stouply na 31,4 % u žen (téměř každá 3. ekonomicky aktivní žena byla bez práce) a u mužů na 24,5 %. Od roku 2014 se řecká ekonomika trochu stabilizovala a hodnoty u obou

pohlaví začaly stabilně klesat. V roce 2018 byla naměřena hodnota 24,2 % u žen, přičemž takto vysoká čísla jsou také z důvodu, že žena se stará převážně o domácnost a muž je živitel rodiny. U mužů byla míra nezaměstnanosti v roce 2018 15,4 %. Určitý vývoj k zlepšení je znát, ale hodnoty pořád patří mezi nejvyšší v EU.

Tab. 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku a EU (28) podle pohlaví, 2012-2018 (%)

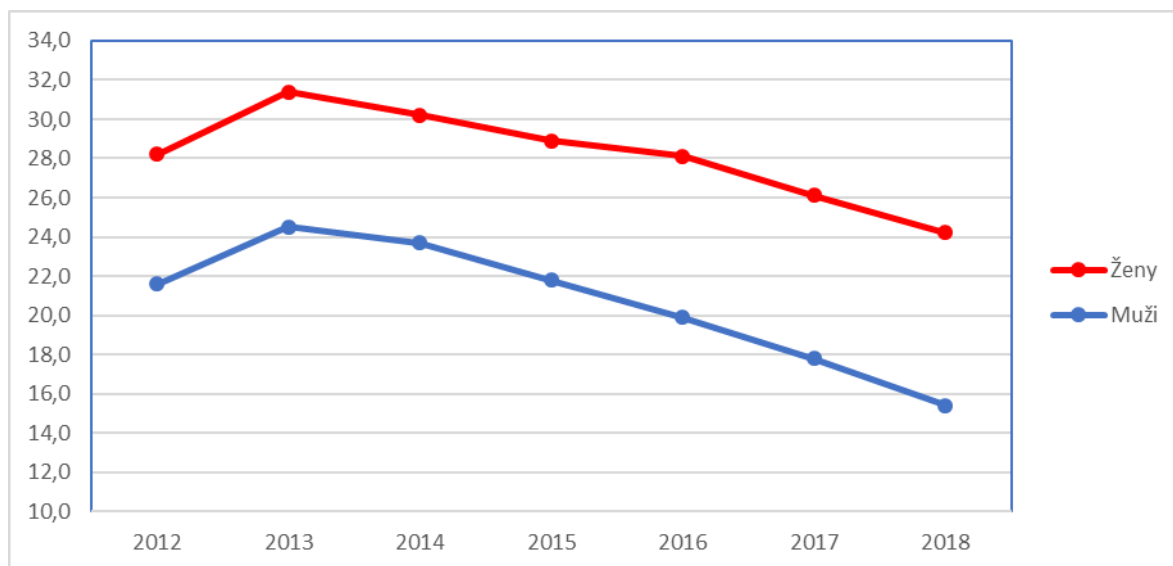
Řecko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	28,2	31,4	30,2	28,9	28,1	26,1	24,2
Muži	21,6	24,5	23,7	21,8	19,9	17,8	15,4
Celkem	24,5	27,5	26,5	24,9	23,6	21,5	19,3
EU - 28 zemí (2013-2020)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ženy	10,6	10,9	10,4	9,5	8,8	7,9	7,1
Muži	10,4	10,8	10,1	9,3	8,4	7,4	6,6
Celkem	10,5	10,9	10,2	9,4	8,6	7,6	6,8

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Z grafu č. 15 lze vidět, že křivky jsou si velmi podobné. Do roku 2013 hodnoty rostly a od roku 2014 jednotně klesaly po celou dobu sledovaného vývoje. U mužů klesaly hodnoty strměji než u žen. Problémem u vyšší nezaměstnanosti žen je podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob 71,9 % a u žen dokonce 73,8 %, to znamená, že čtyři z pěti žen nenašly uplatnění na pracovním trhu ani po jednom roce hledání práce. Z toho vyplývá i nejnižší zaměstnanost žen v celé EU (49,8 %). Polovina žen v produktivním věku nemá zaměstnání. Dokud se Řecko nevymaní ze svých dluhů, tak k nějakému zlepšení nedojde (Peak, 2018).

Graf 15: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle pohlaví, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Podle věkových skupin

Míru nezaměstnanosti v Řecku dle věkových skupin lze vidět v tabulce č. 19. V Řecku je obdobná situace jako ve Španělsku, nejvyšší hodnoty jsou u nejmladší skupiny 15–24 let. V roce 2013 byla zaznamenána míra nezaměstnanosti 58,3 %, takto vysoké číslo je alarmující, z důvodu, že více jak polovina mladých lidí nenalezne pracovní uplatnění. Takoví lidé jsou pak odkázáni na pomoc od státu a zatěžují už tak křehkou ekonomiku státu. Další věková skupina mladých 25–29 let je na tom velmi podobně, i když čísla jsou o trochu nižší.

Starší věkové skupiny 30–34 let, 40–44 let, 45–49 let a 50–54 let mají hodnoty pohybující se v rozmezí 20–30 % a oproti mladším věkovým skupinám mají vyšší šanci si najít práci. Věkové skupiny nejstarších obyvatel 55–59 let a 60–64 let jsou na tom v porovnání s ostatními skupinami nejlépe. Hodnoty nezaměstnanosti mají sice nejnižší, ale stále se pohybují nad 10 %.

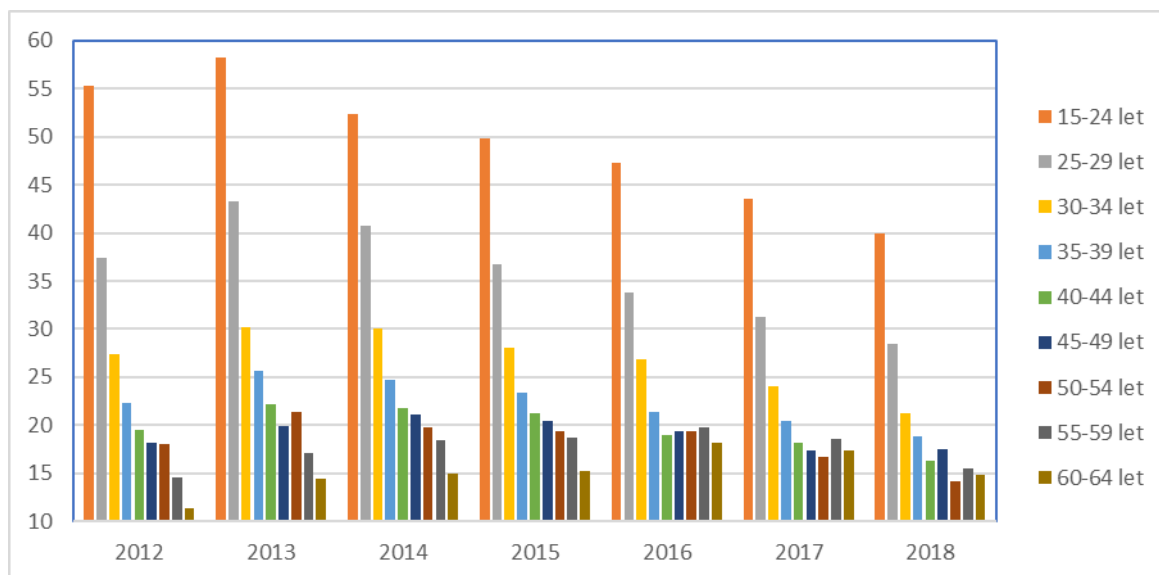
Tab. 19: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Řecko	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem							
Věk: 15-24 let	55,3	58,3	52,4	49,8	47,3	43,6	39,9
25-29 let	37,4	43,3	40,8	36,7	33,8	31,2	28,5
30-34 let	27,4	30,2	30,1	28,0	26,9	24,0	21,2
35-39 let	22,3	25,7	24,7	23,3	21,4	20,4	18,8
40-44 let	19,5	22,2	21,7	21,2	19,0	18,1	16,3
45-49 let	18,1	19,9	21,1	20,4	19,4	17,3	17,5
50-54 let	18,0	21,4	19,8	19,3	19,4	16,7	14,1
55-59 let	14,5	17,1	18,4	18,7	19,7	18,5	15,5
60-64 let	11,4	14,4	14,9	15,2	18,1	17,4	14,8

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Z grafu č. 16 je patrný „dominantní“ postavení osob ve věku 15–24 let. Nezaměstnanost této věkové skupiny rostla až do zlomového roku 201, kdy dosáhla maxima 58,3 %. To platí i u věkové skupiny 25 – 29 let, která také dosáhla maxima v roce 2013, a to 43,3 %. Zajímavý vývoj je u věkových skupin 55–59 let a 60–64 let. U těchto osob rostla nezaměstnanost až do roku 2016 a poté začala pozvolna klesat. U věkové skupiny 55–59 let byly hodnoty v roce 2012 14,5 % a v roce 2018 15,5 % (nárůst během sledovaného období o 1 procentní bod). U nejstarší věkové skupiny 60–64 let vzrostla hodnota z 11,4 % až na 14, 8 %. Dáno to může být tím, že z důvodu neustále probíhající recese v Řecku přišli starší lidé o práci a nemohou nalézt novou práci.

Graf 16: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle věkových skupin, obě pohlaví dohromady, 2012-2018 (%)

Zdroj: Eurostat, Youth database a vlastní zpracování

Podle vzdělání

V tabulce č. 20 jsou vidět hodnoty míry nezaměstnanosti v Řecku podle dosaženého stupně vzdělání za ženy a muže. U žen lze vidět, že nejvyšší nezaměstnaností trpí ženy se základním vzděláním. U mužů je to jinak a nejvyšší nezaměstnanost zasáhla středoškolsky vzdělané muže. Vysokoškolsky vzdělané osoby mají také vysokou míru nezaměstnanosti a problém může být ve špatně nastaveném systému vysokoškolského vzdělávání. Velkou roli v tom zaujímá stát, který rozhoduje o rozpočtu řeckých vzdělávacích institucí a univerzity nemohou moc ovlivnit využití těchto finančních prostředků a nemohou rozhodovat o tom, kolik bude přijato studentů. Z tohoto důvodu je nedostatek profesorů a odborníků, kteří odcházejí do zahraničí, a to samozřejmě prohlubuje nezaměstnanost (Kultová, 2017).

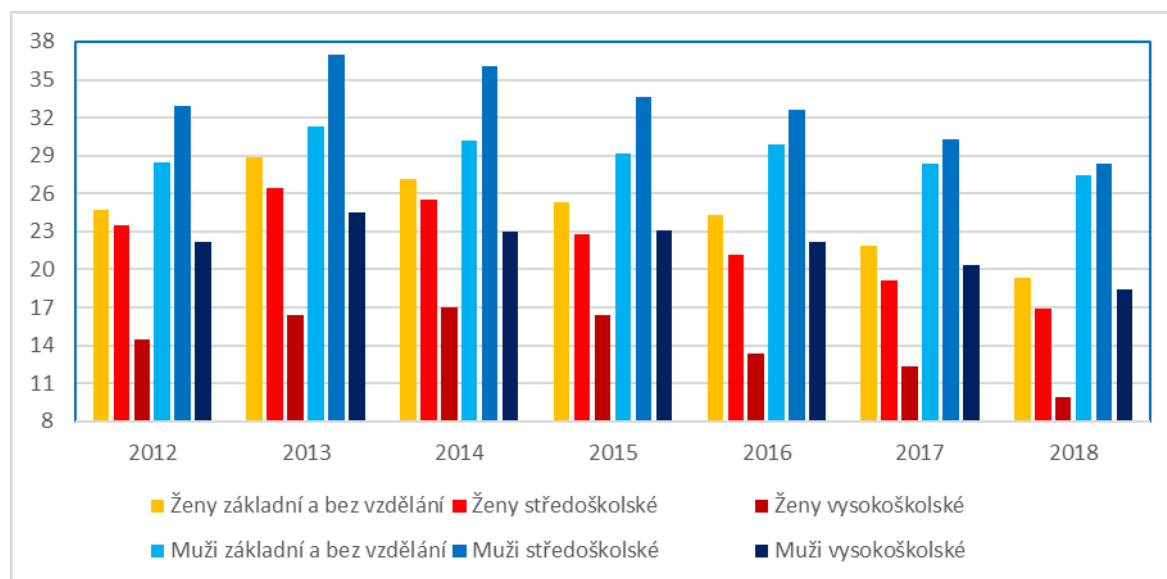
Tab. 20: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Roky	Ženy			Muži		
	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské	základní a bez vzdělání	středoškolské	vysokoškolské
2012	24,7	23,5	14,5	28,5	32,9	22,2
2013	28,9	26,4	16,4	31,3	37,0	24,5
2014	27,1	25,5	17,0	30,2	36,1	23,0
2015	25,3	22,8	16,4	29,2	33,6	23,1
2016	24,3	21,2	13,4	29,9	32,6	22,2
2017	21,9	19,1	12,3	28,4	30,3	20,4
2018	19,3	16,9	9,9	27,4	28,4	18,4

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Graf 17: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle stupně dosaženého vzdělání, ženy a muži, 2012-2018 (%)

Pozn.: Data jsou vztažena na ekonomicky aktivní obyvatelstvo ve věku 15-74 let a podle mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (ISCED).

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Vývoj míry nezaměstnanosti podle stupně dosaženého vzdělání lze vidět na grafu č. 17. U žen byly zaznamenány nejvyšší hodnoty u základního vzdělání a bez vzdělání po celé sledované období. V roce 2012 byla hodnota nezaměstnanosti u žen 24,7 %. Od roku 2014 se hodnota snížila až na 19,3 % v roce 2018. U mužů jsou čísla vyšší, kdy v roce 2012 byla

míra nezaměstnanosti 28,5 %. Po roce 2013, kdy hodnota dosáhla svého maxima 31,3 % klesala až do roku 2015 na hodnotu 29,2 % a následující rok vzrostla o 0,7 procentního bodu na 29,9 %. V roce 2018 byla hodnota u mužů 27,4 %, je tedy vidět, že velký progres u mužů se základním vzděláním nebo bez vzdělání se nekonal.

Nezaměstnanost žen se středoškolským vzděláním byla v roce 2012 23,5 % a rostla do roku 2013, kde se zastavila na 26,4 %. Poté do roku 2018 stabilně klesala až na 16,9 %. U středoškolsky vzdělaných mužů byly hodnoty vyšší než u mužů se základním vzděláním nebo bez vzdělání. V roce 2012 byla míra nezaměstnanosti 32,9 % a rostla do roku 2013 na 37 %. Poté stabilně klesala na 28,4 %. Zajímavostí je, že nejvyšší hodnoty vykazovaly muži se středoškolským vzděláním. Příčinou může být fakt, že trh práce nabízí spíše pracovní místa pro méně kvalifikované osoby.

Míra nezaměstnanosti u vysokoškolsky vzdělaných osob je ze všech stupňů vzdělání na nejnižších hodnotách, i když ne o tolik. To značí o nízké kvalitě řeckého školství, které není na dobré úrovni, z již zmíněného důvodu, kdy do vysokoškolského vzdělávání zasahuje stát. V Řecku vysokoškolský diplom nepředstavuje výhodu při hledání zaměstnání.

Podle profese a pohlaví

Na začátku sledovaného období bylo 600 tis. žen nezaměstnaných. Nejvíce nezaměstnaných žen pracovalo v oblasti služeb a prodeje v celém sledovaném období, do čehož spadá i cestovní ruch, který následkem finanční krize dost utrpěl. Dále je třeba zmínit vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných žen (žádné zaměstnání posledních 8 let), těch bylo 221 tis. v roce 2012 a představovaly jednu třetinu ze všech nezaměstnaných žen. Během 7 let se podařilo snížit dlouhodobě nezaměstnané o 22 tis., což není zrovna moc velké číslo. Naopak málo nezaměstnaných žen bylo profesí manažeři, kde je vidět skok mezi roky 2012–2014 ze 3 tis. na 7 tis., k čemuž mohlo vést zavírání firem v důsledku finanční krize a propouštění veškerých zaměstnanců včetně manažerských pozic. Úplně nejméně nezaměstnaných žen bylo v zemědělství po celé sledované období.

Tab. 21: Počet nezaměstnaných v Řecku podle předchozího zaměstnání, ženy, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	4	7	7	4	3	4	4
Odborníci	47	53	54	54	55	44	37
Techničtí a odborní pracovníci	26	39	37	27	32	25	21
Administrativní pracovníci	79	78	72	80	75	70	62
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	129	145	145	144	140	127	111
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství	3	4	3	2	3	2	1
Řemeslníci	20	20	18	13	12	11	10
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	9	8	8	6	6	5	4
Základní zaměstnání	63	67	65	65	70	65	59
Ozbrojené síly *	0	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	221	239	231	223	208	200	199
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	600	661	639	618	603	554	509

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Tab. 22: Počet nezaměstnaných v Řecku podle předchozího zaměstnání, muži, 2012-2018 (tis.)

ISCO 08/Období	Muži						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	9	13	12	9	6	6	6
Odborníci	29	33	30	38	29	30	22
Techničtí a odborní pracovníci	23	30	31	26	19	15	14
Administrativní pracovníci	34	43	34	37	39	33	29
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	95	105	103	92	89	82	71
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnářství	5	6	8	8	7	6	5
Řemeslníci	164	177	169	137	118	98	74
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	53	56	47	40	43	41	30
Základní zaměstnání	55	57	51	51	48	41	39
Ozbrojené síly *	1	0	0	0	0	0	0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	129	149	149	140	130	120	117
Bez odpovědi *	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	595	669	635	579	528	473	407

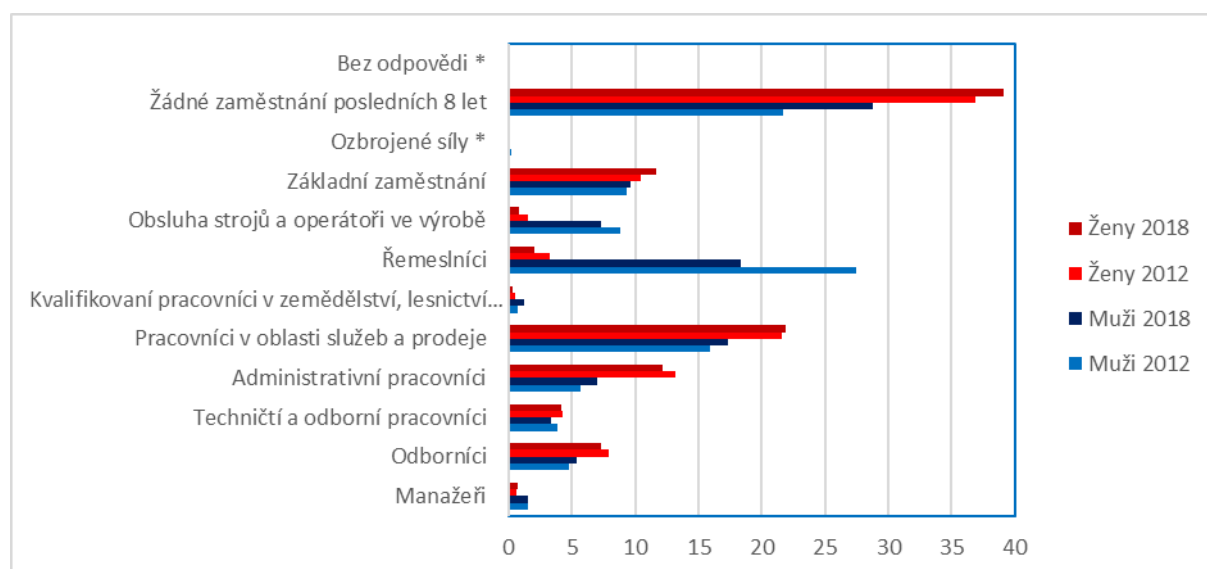
Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou zaokrouhleny na celá čísla, proto se může suma lišit o několik jednotek, dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Nezaměstnaných mužů v Řecku je méně než žen (tabulka č. 22) kromě roku 2013, kdy bylo více nezaměstnaných mužů o 4 tis. Celkový počet nezaměstnaných mužů klesal od roku 2013. V roce 2018 jich bylo 407 tis., pokles byl oproti roku 2012 o 188 tis. Nejvíce nezaměstnaných bylo profesí řemeslníků. Zde je zajímavé, jak se vyvíjel počet nezaměstnaných řemeslníků, kdy v roce 2012 jich bylo nezaměstnaných 164 tis. a na konci sledovaného období „pouze“ 74 tis. To je pokles o 90 tis., příčinou může být lehké oživení ekonomiky po roce 2013 a tím i zvýšená poptávka po manuálních pracovnících. To samé se odehrálo i u zaměstnaných v oblasti prodeje a služeb, kde také došlo k snížení počtu nezaměstnaných. Stejně jako u žen bylo hodně dlouhodobě nezaměstnaných mužů. Počet dlouhodobě nezaměstnaných sice klesal, ale ne takovým tempem, jaký by si v Řecku představovali. Nejméně nezaměstnaných bylo u profese manažerů a v zemědělství. U ostatních profesích také počet nezaměstnaných klesal, ale ne tak výrazným tempem.

Graf 18: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat, vlastní výpočty, viz příloha č. 5

Vývoj míry nezaměstnanosti dle předchozího zaměstnání je graficky znázorněno na grafu č. 18. Nejvyšší hodnoty nezaměstnaných žen byly zjištěny u dlouhodobě nezaměstnaných žen, které neměly žádné zaměstnání posledních 8 let. Dokonce se během sledovaného

období procentuální podíl dlouhodobě nezaměstnaných žen zvýšil. U mužů byl vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti podobný. Dále je z grafu vidět, jak trpěla nezaměstnaností oblast služeb a prodeje u obou pohlaví. U mužů je patrný zlepšení u řemeslníků, kdy z 27,5 % v roce 2012 se hodnota snížila na 18,3 % v roce 2018. Nejnižší hodnoty u obou pohlaví jsou zaznamenány v profesích manažerů a pracovníků v zemědělství. Ostatní profese dosahují víceméně podobných výsledků v celém sledovaném období.

4.3 Příčiny nezaměstnanosti ve vybraných zemích a jejich řešení

Za jednu z hlavních příčin nezaměstnanosti na celém světě lze považovat vypuknutí celosvětové krize v roce 2008, jejíž počátky se začaly objevovat o pár let dříve v USA. Datum 7.11. 2008 lze považovat za vypuknutí krize, kdy americká vláda převzala polostátní hypoteční agentury Fannie Mae a Freddie Mac. Mezi hlavní viníky globálního ekonomického kolapsu byli označováni bankéři, kteří půjčovali peníze skoro každému, špatná regulace finančního trhu a ratingové agentury, které hodnotily úvěrová rizika. Po velmi krátké době se problémy přemístily do Evropy a mimo jiných problémů ve většině zemích zvedly hodnoty nezaměstnanosti.

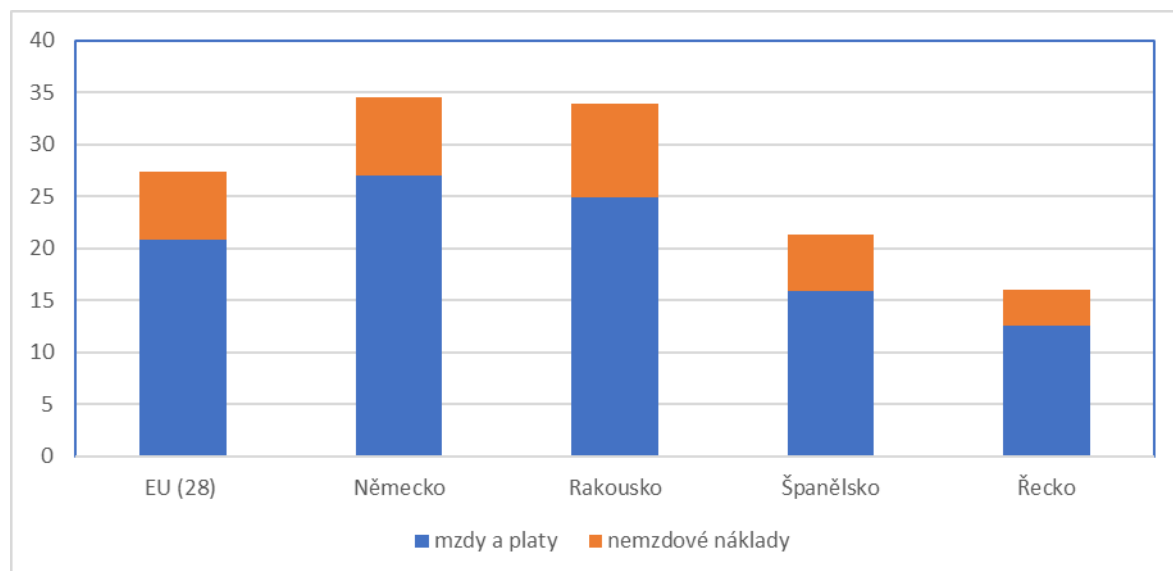
Dále mezi příčiny nezaměstnanosti patří nedokonalé trhy práce jednotlivých zemí, špatná komunikace mezi nezaměstnanými a úřady práce (omezené informace), demografické ukazatele (věk, pohlaví a dosažené vzdělání), podpora v nezaměstnanosti, nízká mobilita, zákon o minimální mzdě, technologický rozvoj dané země, vysoké náklady na pracovní sílu, hospodářský cyklus, sezónní výkyvy, různost regionů evropských zemí a další.

Z následků finanční krize lze zařadit mezi důležitou příčinu i zpomalení hospodářství, což má za následek nižší poptávku po službách a zboží. Z toho vyplývá problém pro domácí producenty, kteří z důvodu slabé poptávky přesunou výrobu jinam a tím pádem ubudou pracovní místa.

Ve fungujícím hospodářství hraje práce důležitou roli. Z hlediska podniků tvoří náklady, do kterých mimo mzdy a platy spadají také nemzdové náklady, ty představují hlavně

příspěvky na sociální zabezpečení, které platí zaměstnavatel. Proto jsou náklady práce důležitým faktorem konkurenceschopnosti podniku.

Graf 19: Hodinové náklady práce v EU (28) a vybraných zemích, 2018 (EUR)

Zdroj: Eurostat a vlastní zpracování

Z grafu č. 19 lze vidět hodinové náklady práce v eurech v Německu, Rakousku, Španělsku, Řecku a EU (28). V roce 2018 jsou hodinové náklady v EU (28) 27,4 EUR. V ekonomicky „vyspělejších zemích“ Německa a Rakouska jsou náklady vyšší, než je průměr EU, a to konkrétně v Německu 34,6 EUR a v Rakousku 33,9 EUR. Tyto hodnoty patří k nejvyšším v celé EU. Ve Španělsku je hodinový náklad práce 21,4 EUR a v Řecku 16 EUR.

Dále je třeba rozlišit v jednotlivých členských zemích náklady na pracovní sílu podle toho, kolik platí příspěvky na sociální zabezpečení zaměstnavatel a kolik odvádí zaměstnanec. Náklady na pracovní síly by z největší části měly podporovat nejnižší výdělků, z čeho vyplývá snížení rozpočtových nákladů k vytvoření dalších pracovních míst a také k podpoře nezaměstnanosti u nekvalifikovaných pracovníků či nejméně kvalifikovaných pracovníků. Jako příklad by se omezení nákladů mělo zaměřit na přijímání mladých lidí na nová pracovní místa (Epravo. Zákonem stanovené výdaje na pracovní síly v rámci EU).

Mezi hlavní příčinu nezaměstnanosti patří i minimální mzda. Tuto mzdu stanovuje vláda každého státu a je to minimální výše hrubé mzdy na pracovním trhu. Zavedena je i

z důvodu, aby podniky nezneužívaly své ekonomické postavení a nevytvářely příliš nízké mzdové sazby. Problém v minimální mzdě je ten, že může zapříčinit zvýšení nezaměstnanosti, když je stanovena na vyšší než rovnovážné úrovni. V tom případě musí firmy svým zaměstnancům vyplácet alespoň minimální mzdu, což může vést k propouštění zaměstnanců s nižší kvalifikací, neboť svými pracovními schopnostmi nesplňují požadavky pro minimální mzdu. Pro tyto lidi je pak složité si najít nové pracovní uplatnění a mohou se stát dlouhodobě nezaměstnanými (Jurečka a kol., 2017).

Další neméně důležitou příčinou nezaměstnanosti je různorodost trhů v jednotlivých členských zemích. Evropské ekonomiky jsou ovlivněny regulacemi na trhu práce, financováním sociálních států a státními zásahy, a to omezuje produktivitu práce a výkonnost trhů práce. Rozdílné jsou reakce pracovních trhů na ekonomickou krizi, kdy v Německu a Rakousku nebyla míra nezaměstnanosti téměř vůbec ovlivněna, naproti tomu ve Španělsku a Řecku to mělo zásadní vliv na stoupající počet nezaměstnaných obyvatel zvláště u nejmladších věkových skupin.

Potřeba je také podpořit méně kvalifikované osoby, které se nemohou tolik uplatnit na trhu práce jako lidé s vyšší kvalifikací. Možností, jak zvýšit méně kvalifikovaným jedincům schopnosti a dovednosti tkví například v rekvalifikaci a zaškolením nově příchozích, ale i stávajících zaměstnanců. Mimo investic do vzdělávání je také dobré investovat do lidského kapitálu, což zaručí rozvoj nabídky dovedností a vzdělávání dospělých osob na pracovním trhu a zvýší produktivitu práce s rychle měnícími se požadavky, co požaduje pracovní trh po potencionálních pracovnících.

4.3.1 Řešení nezaměstnanosti

Na snížení nezaměstnanosti po dopadu ekonomické krize reagoval Summit EU (květen 2009), který přinesl návrhy řešení o zaměstnanosti. Za cíl si kladli udržet lidi v práci, případně jim pomoci nalézt nová pracovní uplatnění a navrhli deset opatření, jak na vnitrostátní, tak na evropské úrovni, kterými jsou:

1. *„Udržet pokud možno co nejvíce lidí na jejich pracovních místech prostřednictvím dočasného přizpůsobení pracovní doby v kombinaci s rekvalifikací a s podporou veřejného financování (včetně financování z Evropského sociálního fondu).*
2. *Podpořit podnikání a vytváření pracovních míst, například snížením nemzdových nákladů na práci a omezením flexikurity.*
3. *Zlepšit účinnost vnitrostátních služeb zaměstnanosti poskytováním intenzivního poradenství, školení a vyhledávání práce v prvních měsících nezaměstnanosti, zejména pro mladé nezaměstnané.*
4. *Do konce roku 2009 podstatně rozšířit možnosti vysoce kvalitního učňovského vzdělávání a stáží.*
5. *Podporovat trhy práce přístupné všem prostřednictvím zajištění pracovních pobídek, účinných aktivních politik na trhu práce a modernizace systému sociální ochrany, což rovněž vede k lepší integraci znevýhodněných skupin, včetně pracovníků s nízkou kvalifikací, migrujících pracovníků a zdravotně postižených osob.*
6. *Zlepšovat dovednosti na všech úrovních prostřednictvím celoživotního vzdělávání a poskytnout všem absolventům škol dovednosti potřebné k tomu, aby si byli schopni najít pracovní místo.*
7. *Použít pracovní mobilitu k dosažení co nejlepšího souladu mezi nabídkou a poptávkou práce.*
8. *Nacházet pracovní příležitosti, určit požadavky na pracovní dovednosti a lépe předvídat poptávku po nich, aby bylo možné správně nastavit nabídku v oblasti vzdělání a odborné přípravy.*
9. *Pomáhat nezaměstnaným a mladým lidem začít své vlastní podnikání, např. poskytnutím školení na podporu podnikání a počáteční kapitál, nebo snížením či zrušením daňové povinnosti v začátku podnikání.*
10. *Předvídat a řídit restrukturalizaci prostřednictvím učení se jeden od druhého a výměny osvědčených postupů.“ (Summit EU o zaměstnaní, 2009)*

Představené základní body vychází z podpory pracovníků, převážně mladých lidí a lidí, kteří pracují, aby neztratili práci.

Řešením jsou i agentury práce, které přidělují do více firem pracovníky podle předem stanovených požadavků. Znamená to, že pracovník je zaměstnán u agentury práce, ale v průběhu času může pracovat v různých firmách. Z toho plyne méně starostí pro pracovníka, co se týká administrativních činností. Agentura jedná za zaměstnance ve všech oblastech (odměna, místo práce a veškeré další náležitosti). Pracovní agentura uzavírá dva druhy smluv, jedna je mezi agenturou práce a firmou a druhá mezi agenturním zaměstnancem a agenturou práce.

Dalším typem firem na trhu práce mohou být personální agentury. Ty se zaměřují na personální činnost a jejich hlavní náplní je recruitment (nábor). Agentura vyhledá vhodného člověka, který bude mít profesní, osobní a morální kvality. Tento nábor má více fází, kterými jsou například získání požadavků a podrobná specifikace, vyhledání vhodného uchazeče, představení uchazeče v potencionálním zaměstnání, rozhodnutí o přijetí a poté adaptace.

Řešením nezaměstnanosti se zabývají politiky zaměstnanosti jednotlivých členských států, které budou podrobněji popsány v následující kapitole.

4.4 Politika zaměstnanosti ve vybraných členských zemích

4.4.1 Politika zaměstnanosti v Německu

Státní politika zaměstnanosti je součástí nejen hospodářské politiky státu, ale také politiky sociální. Dopady nezaměstnanosti nejsou jenom v ekonomické oblasti, ale také v sociální. Politika zaměstnanosti v Německu působí proti rozvoji zaměstnanosti, zkrácení doby nezaměstnanosti a podporuje rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou v oblasti odborné přípravy a pracovního trhu. Rovnost žen a mužů je prosazována jako obecný princip podpory zaměstnanosti. Cíle politiky zaměstnanosti musí souhlasit s ekonomickou, finanční a sociální politikou spolkové vlády.

Podpora v nezaměstnanosti by měla spočívat v působení proti podřadnějším pracovním pozicím, uchování a rozšiřování znalostí a dovedností, zvýšením transparentnosti

vzdělávání na trhu práce, zajištění rychlého obsazení volných pracovních pozic a ve zlepšení profesní situaci žen podporou rovnosti pohlaví na trhu práce.

Hlavním cílem německé politiky zaměstnanosti je snaha vytvořit moderní a kvalitní služby zaměřené na uchazeče o zaměstnání. Propagátory v této oblasti jsou regionální úřady (Regionaldirektionen), Spolkové agentury práce (Bundesagentur für Arbeit) a jednotlivé agentury práce (Agenturen für Arbeit). Nejdůležitějším posláním těchto agentur je získat vhodné pracovní místo pro případného uchazeče.

Aktivní politika zaměstnanosti

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v Německu jsou:

1. Poradenství a zprostředkování
2. Aktivace a profesní začlenění
3. Volba povolání a odborné vzdělání
4. Další profesní vzdělání
5. Nástup do zaměstnání
6. Setrvání v zaměstnání
7. Účast osob se zdravotním postižením na pracovním životě

Do **1. skupiny (Poradenství a zprostředkování)** spadají osoby, které jsou ohroženy ztrátou zaměstnání a musí se registrovat jako uchazeči o zaměstnání u příslušné agentury práce. Platí pravidlo, že čím dříve se člověk zaregistruje na úřadu agentury práce, tím je vyšší šance, že nebude nezaměstnaný (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016)

Ve **2. skupině (Aktivace a profesní začlenění)** je zahrnuto čerpání finančních prostředků z rozpočtu umístění. Uchazeči mohou čerpat za následujících podmínek: zaměstnavatel nesmí poskytovat příspěvky ani služby podobného rázu, celková výše finančních prostředků musí být přiměřená, ostatní veřejné orgány nejsou ze zákona povinni poskytovat podobné služby a další (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016).

Ve **3. skupině (Volba povolání a odborné vzdělávání)** se zaměřují agentury práce na poradenství a rady ohledně volby povolání převážně mladým lidem a zajímají se o jejich profesní cíle, kariérní možnosti a pomáhají jim se uplatnit na trhu práce (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016).

Další profesní vzdělání (4. skupina) má především vést k zvyšování kvalifikace zaměstnanců a tím i k lepšímu uplatnění na trhu práce. Program (Erstausbildung junger Erwachsener) rozvíjí osobní potenciál, neboť pracovní trh požaduje vysoce kvalifikované pracovní síly. Další program (Zukunftstarter) má za cíl do konce roku 2020 získat 120 000 lidí ve věku 25–35 let bez jakéhokoliv odborného vzdělání a poskytnout jim dostatečnou odbornou kvalifikaci, což vede k získání lepší pracovní pozice, vyšší mzdě a dalším výhodám (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016).

Nástup do zaměstnání (5. skupina). Zaměstná-li zaměstnavatel osoby se zdravotním handicapem, případně dlouhodobě nezaměstnaného, může obdržet dotaci na mzdy. O přidělení dotace rozhodují místní pracovní agentury (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016).

V 6. skupině (Setrvání v zaměstnání) pokud musí zaměstnavatel z jakéhokoliv důvodu zkrátit svým zaměstnancům pracovní dobu, mohou zaměstnanci dostat příspěvek tzv. „Kurzarbeitgeld“. Příspěvek má za cíl v přerušené době například výroby zamezit propouštění zaměstnanců. Pro čerpání příspěvku musí zaměstnanci splňovat nároky na dávky v nezaměstnanosti (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016).

Účast osob se zdravotním postižením na pracovním životě (7. skupina). Osobám se zdravotním postižením může být vyplácen příspěvek k podpoře účasti v pracovním životě (Spolkové ministerstvo práce a soc. věcí, 2016)

Pasivní politika zaměstnanosti

V Německu existují 2 typy uchazečů o zaměstnání, kterými jsou osoby přihlášené k nezaměstnanosti a lidé přihlášení k hledání zaměstnání (Sozialgesetzbuch III):

Osoby, které jsou bez zaměstnání a platily v posledních třech letech nejméně 12 měsíců povinné pojištění v nezaměstnanosti mají nárok na podporu. Výše příspěvku se pohybuje v rozmezí 60–67 % a závisí na poslední čisté mzdě. U nezaměstnaných osob do 55 let je délka podpory max. 12 měsíců, osoby od 56 do 58 let mohou čerpat podporu 18 měsíců a lidé nad 58 let až 24 měsíců.¹³

Reforma politiky zaměstnanosti

Heslo reformních změn (Hartz I-IV) znělo „Fördern und Fordern“ znamená podněcovat a podporovat. Reforma se odvíjí od snahy nahradit reaktivní přístup v politice zaměstnanosti přístupem preventivním, to znamená předcházení nezaměstnanosti a vytváření nových pracovních příležitostí pro uchazeče o zaměstnání, především formou dočasných a zkrácených zaměstnání (kurzarbeit), zlepšení startovních podmínek pro lidi, kteří se rozhodli podnikat a rozšíření tzv. mini-zaměstnání, což je forma zaměstnání, která je ovlivněna měsíčním výdělkem 450 EUR a dají se přirovnat k českým dohodám o provedení práce nebo dohodám o pracovní činnosti.¹⁴

4.4.2 Politika zaměstnanosti v Rakousku

Politika zaměstnanosti v Rakousku má spoustu opatření, která jsou aplikována dlouhodobě v rámci evropské sociální politiky a další jsou obměňována podle aktuální situace na trhu práce.

Financována je převážně ze státního rozpočtu a nemalou část finančních prostředků tvoří dotace, které Rakousko získává z evropského sociálního fondu.

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti v Rakousku má za cíl pomocí cílených opatření působit na nabídku a poptávku na trhu práce a tím snížit co nejvíce míru nezaměstnanosti.

¹³ Germany

Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Germany/Unemployment-rate> (2020-04-03)

¹⁴ Minijobs

Dostupné z: www.minijob-zentrale.de (2020-04-03)

V Rakousku je prováděna aktivní politika zaměstnanosti nezávislou organizací AMS (úřady práce).

Hlavním úkolem AMS je zprostředkování zaměstnání. V Rakousku není povinnost zaměstnavatelů hlásit volná pracovní místa úřadům práce (AMS), proto je AMS v konkurenčním postavení ke všem ostatním podnikatelům nabízející zprostředkování zaměstnání. AMS využívá velkého množství podpor v rámci rozpočtu, se kterým se snaží hospodařit a k tomu se snaží sám aktivně oslovovat potenciální zaměstnavatele s nabídkou svých služeb.

AMS má velmi propracované své webové stránky, ze kterých těží hlavně zájemci o zaměstnání. Uživatelé mohou vyhledávat volná pracovní místa bez jakékoliv registrace i na internetových stránkách jiných jednotlivých společností.

Služby pro uchazeče o zaměstnání jsou v AMS rozděleny podle náročnosti a druhu pomoci a poradenství v případě konkrétního klienta na tři oblasti: informační zóna, servisní zóna a poradenská zóna.

Všichni klienti mají individuální plán péče, ve kterém je stanoven způsob, jak budou obě strany spolupracovat při hledání zaměstnání. Dále je uveden přehled případných podpor, rekvalifikací a ostatních opatření, které se vztahují na konkrétního klienta. Pro určení vhodného zaměstnání slouží přehled skutečností.

Nástroje, které se zabývají aktivní politikou zaměstnanosti v Rakousku jsou například opatření „kurzarbeit“, což představuje zachování existujících pracovních míst u zaměstnavatelů, kteří se ocitnou ve špatné ekonomické situaci a nejsou schopni nést veškeré náklady na stávající zaměstnance a v důsledku toho by byli nuceni propouštět své zaměstnance. Kurzarbeit umožní zaměstnavatelům snížit stanovenou pracovní dobu o několik desítek procent za předpokladu snížení mzdy. Tím pádem budou pracovní místa zachována a mzdové náklady zaměstnavatele se razantně sníží. Po dobu kurzarbeitu je zaměstnavateli poskytována finanční podpora od AMS. Nutno dodat, že toto opatření bylo

zavedeno v důsledku finanční krize v roce 2009 jako opatření na rostoucí míru nezaměstnanosti.

Další nástroj aktivní politiky zaměstnanosti je „Kombilohn“, který je určen pro osoby nad 50 let nebo osoby, které se vrací na trh práce po delší pracovní neschopnosti (např. mateřská dovolená) anebo pro tělesně či mentálně postižené, kteří jsou registrováni jako nezaměstnaní u AMS déle jak 182 dní.

V neposlední řadě funguje v Rakousku tzv. duální systém vzdělávání, který pomáhá nejhroženějším věkovým skupinám do 25 let. Tento systém funguje v průběhu studia a je to kombinace teorie a praxe. Aplikuje se převážně u vzdělávání učňů, ale uplatňuje se i do formy studia na středoškolské úrovni a vysokoškolské úrovni. Systém funguje velmi efektivně a stal se vzorovým modelem pro jiné země.

Pasivní politika zaměstnanosti

Jedná se o opatření, které slouží k zajištění živobytí pro nezaměstnané osoby. Mezi tato opatření patří podpora v nezaměstnanosti a hmotné nouzi, příspěvek pro osoby ve finanční tísní, náhrada mzdy pro zaměstnance, jejichž zaměstnavatel se ocitl v platební neschopnosti a záloha na penzi pro osoby, které mají právo pobírat starobní či invalidní důchod a během té doby se stanou nezaměstnanými.

Podpora v nezaměstnanosti patří mezi hlavní finanční nástroje pasivní politiky zaměstnanosti v Rakousku, který slouží k zajištění existenčních potřeb nezaměstnaných po dobu hledání nového zaměstnání.

Faktory, které ovlivňují dobu a výši vyplácení podpory v nezaměstnanosti není v Rakousku pro skupiny nezaměstnaných stejná. Důležitými faktory jsou věk, doba, po kterou byl nezaměstnaný poplatníkem sociálního zabezpečení a také důvody, které vedly k ukončení předchozího pracovního poměru.

Nástroj „Insolvenzgeld“ je v Rakousku pro případy, kdy se zaměstnavatel ocitl v platební neschopnosti a nebyl schopen po určité období platit své závazky (mzdy) vůči

zaměstnancům. Z tohoto důvodu jsou zaměstnanci pro případ insolvence zaměstnavatele ze zákona pojištěni.

Každý zaměstnanec má nárok na finanční částku z tohoto fondu, s výjimkou společníků, kteří měli vliv na řízení společnosti.

4.4.3 Politika zaměstnanosti ve Španělsku

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti je ve Španělsku zajišťována úřadem Servicio Público de empleo, který spadá pod Ministerstvo práce a sociálního zabezpečení. Do aktivní politiky zaměstnanosti se mohou zapojit i soukromé subjekty jako například agentury poskytující zaměstnání. Ty si vytvářejí roční plán politiky zaměstnanosti, který obsahuje různé služby a programy aktivních politik zaměstnanosti a jsou uskutečňovány jednotlivými autonomními společenstvími. Financovány jsou ze státních prostředků, případně z vlastních hospodářských zdrojů. Samotná služba státní správy zaměstnanosti vykonává opatření ve své oblasti působení.

V roce 2017 byla schválena královskou vyhláškou 1032/2017 nová strategie nazvaná Španělská strategie pro aktivaci zaměstnanosti 2017–2020. Tato strategie si klada za cíl správné vymezení aktivní politiky Národního systému zaměstnanosti (SNE) v nadcházejících letech a také zároveň stanovení obecných zásad, cílů a rámce pro plánování, provádění, hodnocení a financování aktivní politiky trhu práce (SEPE¹⁵, 2018). Roku 2015 byla schválena Královská legislativní vyhláška č. 3/2015, která schvaluje revidované znění zákona o zaměstnanosti. Tato vyhláška zavedla níže uvedené koordinační nástroje národního systému zaměstnanosti:

1. *„Španělská strategie pro aktivaci zaměstnanosti*
2. *Roční plány politiky zaměstnanosti*

¹⁵ Zkratka Veřejného úřadu práce

3. *Informační systém veřejných služeb zaměstnanosti, shromažďující informace týkající se zprostředkování práce, aktivní politiky zaměstnanosti a ochrany nezaměstnanosti prováděné veřejnými službami zaměstnanosti v celém státě. Tento systém dále poskytuje společné statistiky, umožňuje sledovat řízení odborného vzdělávání a poradenství, činnosti jednotlivých agentur práce. Také umožňuje hodnocení, sledování a kontrolu využitých prostředků ze státního rozpočtu nebo ze strany Evropské unie pro jeho odůvodnění (SEPE, 2018).“*

Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti má za cíl zmírnit negativní dopady v nezaměstnanosti. Patří sem podpora nezaměstnaných, vyplácení předčasných starobních důchodů dlouhodobě nezaměstnaným starším lidem, kteří opustili pracovní trh předčasně. Nárok na podporu v nezaměstnanosti mají lidé, kteří si platili sociální pojištění alespoň 360 dní v rámci předchozích 6 let a aktivně hledali zaměstnání. Stanovena je minimální a maximální výše podpory a zohledňuje se i počet dětí. Zaměstnanci, kterým byla snížena mzda o 10–70 % z důvodu redukce nákladů zaměstnavatel mohou také požádat o finanční podporu a dávky jim jsou vypočítány poměrově dle výše snížení. Finanční podporu mohou získat registrovaní nezaměstnaní, kteří sice nesplnili podmínku platby pojistného 360 dní, a proto se musí spokojit s nižší částkou a samozřejmě také s kratší dobou podpory (European Commission, 2016).

4.4.4 Politika zaměstnanosti v Řecku

Řecko jako jiné státy dává nemalé finance do podpory zaměstnanosti a využívá nástroje aktivní a pasivní politiky. Problémem řecké politiky trhu práce je efektivní využívání zdrojů, omezená účinnost politiky a nedostatečnost příslušných výdajů.

Aktivní politika zaměstnanosti

Programy na aktivní politiku zaměstnanosti jsou financovány z daní z příjmů, z veřejného rozpočtu a Evropského sociálního fondu. Další organizace se zapojily do aktivní politiky trhu práce prostřednictvím dotovaných vzdělávacích programů pro nezaměstnané. Aktivní politika zaměstnanosti využívá programy rekvalifikace a odborné přípravy. Dále jsou

dotování zaměstnavatelé, aby zaměstnávali osoby bez práce a dotují se začínající podnikatelé.

Významným programem pro podporu zaměstnanosti nejvíce zasaženou skupinu mladých lidí je projekt Youth Guarantee, který je financovaný z ESF a YEI¹⁶. Cena tohoto programu je 260 mil. EUR a hlavním cíle programu je zaručit všem mladým lidem do 24 let nabídku kvalitního zaměstnání, vyučení, odborné vzdělávání a přípravu na zaměstnání do 4 měsíců od absolvování školy nebo při ztrátě zaměstnání.

Řecko v programovém období 2014–2020 může na Udržitelné a kvalitní zaměstnání čerpat z fondů ESF, EAFRD, EMFF a programu YEI celkovou sumu 2,6 miliard EUR. Na Vzdělání a odborné vzdělání je pro Řecko vyhrazeno z fondů ESF, ERDF a EAFRD celkem 1,8 miliard EUR (European commission, 2019).

Pasivní politika zaměstnanosti

Mezi pasivní politiku zaměstnanosti Řecka patří poskytování dávek v nezaměstnanosti a nárok na tyto dávky mají nezaměstnaní lidé, kteří jsou definováni jako osoby bez zaměstnání a jsou schopny pracovat a hledat si zaměstnání. Dávku dostanou všechny osoby, které nepřišly o zaměstnání vlastním zaviněním a musely pracovat nejméně 125 dní po dobu 14 měsíců předtím, než se staly nezaměstnanými. Dobu, po jakou mohou čerpat tyto dávky závisí na počtu odpracovaných dní a nesmí překročit 12 měsíců. Do pasivní politiky zaměstnanosti spadá program předčasného odchodu do důchodu a je určen pro pracovníky, kteří byli propuštěni z důvodu restrukturalizace podniku (Kottis, 1997).

4.5 Výdaje na politiku zaměstnanosti ve vybraných členských zemích

Financování politiky zaměstnanosti lze rozdělit na aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti. Aktivní politika zahrnuje veškerá opatření směřující k zajištění maximální zaměstnanosti. Nástroje, kterými je realizována jsou: rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, příspěvek na zapracování při přechodu na nový podnikatelský program, společensky účelová pracovní místa, praktikantská a absolventská místa. Součástí APZ je také

¹⁶ Zkratka Youth employment initiative

poradenství pro zprostředkování a volbu vhodného zaměstnání, podpora zaměstnání osob se zdravotním postižením a cíleně zaměřené programy k řešení nezaměstnanosti.

Mezi pasivní politiku zaměstnanosti lze zařadit hlavně vyplácení podpor v nezaměstnanosti. Úroveň, délka jejího vyplácení a výše podpory je diferencovaná a odvozena v závislosti na rodinné situaci, délce předchozího zaměstnání, věku, délce pojištění a dalších.

APZ obsahuje následující 4 cíle, které jsou si vzájemně provázané a každý z nich navozuje odlišné strategie a opatření:

1. Rovnováha mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce, včetně jejího prosazování.
2. Přesun volných pracovních míst ve prospěch zejména nejvíce ohrožených skupin nezaměstnaných.
3. Prevence směrem ke zlepšení celkové kvality života nezaměstnaných a snižování sociálního vyloučení.
4. Umožnění prvního kontaktu či udržení kontaktu s trhem práce, kvalifikace nezaměstnaných a ochrana lidského kapitálu.

Výše uvedené cíle jsou implementovány do směrnic EU o zaměstnanosti.

Výsledky programů APZ

Pozitivní hodnocení programů dopadá na zvýšení zaměstnanosti, které může být přímé a řadí se mezi ně získání zaměstnání v návaznosti a souladu s absolvovaným programem. Následné kritérium je, zda si účastníci programu zaměstnání udrželi a na jak dlouho. Při hodnocení úspěšnosti programu na dopad zaměstnanosti je důležité rozlišit krátkodobou a dlouhodobou perspektivu. Důraz je hlavně kladen v praktické stránce činnosti veřejných služeb zaměstnanosti na schopnost nezaměstnaných si udržet zaměstnané po co nejdelší časové období.

U nepřímých dopadů na zaměstnanost v jejich důsledku dochází ke kvalitnímu zlepšení u některých předpokladů na straně zaměstnatelnosti. Jedná se především o zvýšení motivace rekvalifikovat se, získávat sociální kontakty, hledat si zaměstnání, sbírat sociální kontakty,

jež vedou k následnému zaměstnání. Jedná se také například o prevenci a udržení kvality lidského kapitálu. Tyto faktory mají vliv na zaměstnatelnost pracovní síly z dlouhodobého hlediska.

Pozitivní účinky programů APZ mají kromě dopadů na zaměstnanost účastníků další pozitivní efekty. Například důsledkem účasti v programech narůstá příjem nezaměstnaných, obnovuje se strukturální časová dimenze nezaměstnaných a dochází k rozšíření sociálních kontaktů, které se v době nezaměstnanosti vytratily. Zmiňované programy přispívají k částečné eliminaci mnoha negativních dopadů nezaměstnanosti a přispívají k celkovému zlepšení kvality života nezaměstnaných.

Negativním dopadem programů APZ je například situace, kdy nezaměstnaní účastníci programů nemají tolik volného času na aktivní hledání zaměstnání. Nezaměstnaní přestávají soutěžit na otevřeném pracovním trhu, ztrácejí postupně schopnosti, dovednosti a sebedůvěru.

Výdaje na státní politiku zaměstnanosti v přepočtu na jednoho nezaměstnaného ve vybraných zemích zobrazuje tabulka č. 23. Dostupná data za všechny země byly od roku 2013 do roku 2017. Z tabulky je patrné, že nejvíce finančních prostředků na jednoho nezaměstnaného vynakládá Rakousko po celou dobu sledovaného vývoje. Na APZ je to 8 873 EUR na jednoho nezaměstnaného v roce 2017. Svědčí to o dobrém fungování AMS (úřady práce) a kvalitními nástroji APZ, jakými jsou kurzarbeit, kombilohn a duální systém vzdělávání. Na PPZ vynaložilo Rakousko na jednoho nezaměstnaného 21 067 EUR v roce 2017. Peníze jsou vypláceny především na podporu v nezaměstnanosti a na Insolvenzentgeld. Proto se Rakousko řadí ke státům s nejnižší nezaměstnaností i právě díky propracované politice zaměstnanosti.

Dalším státem, kde připadá nejvíce peněz na jednoho nezaměstnaného je Německo. Důležité je zmínit, že v Německu od roku 2013 rostly výdaje na APZ. Podobně jako v Rakousku má Německo propracovanou APZ a její nástroje. Například zkrácení pracovních úvazků, podpora začínajících podnikatelů a tzv. minijobs, což jsou dočasné formy spolupráce. V roce 2017 byly výdaje APZ na jednoho nezaměstnaného 5 244 EUR.

Oproti tomu na PPZ bylo v roce 2017 vynaloženo 15 191 EUR na jednoho nezaměstnaného a jednalo se převážně o podporu v nezaměstnanosti.

Španělsko je státem, který do politiky zaměstnanosti dává mnoho peněz, konkrétně v roce 2017 to bylo na APZ 6 153 tis. EUR a na PPZ 17 665 tis. EUR (viz příloha č. 6). Důvod, proč na jednoho nezaměstnaného připadá pak poměrně malá část peněz je ten, že ve Španělsku je největší počet nezaměstnaných osob ze všech vybraných států. Je důležité zmínit, že ve Španělsku výdaje APZ na jednoho nezaměstnaného každým rokem rostly, kdy v roce 2017 byla částka 1 571 EUR. Španělsko nemá tolik propracovanou státní politiku zaměstnanosti jako Německo a Rakousko. Výdaje na PPZ se pohybovaly mezi 5–6 tis. EUR na jednoho nezaměstnaného a jsou vypláceny především jako podpora v nezaměstnanosti a předčasné starobní důchody dlouhodobě nezaměstnaným starším obyvatelům.

Řecko, které se potýká s vysokou nezaměstnaností převážně mladých osob vynaložilo ze všech porovnávaných států nejméně finančních prostředků na politiku zaměstnanosti na jednoho nezaměstnaného. Řecko po celou dobu sledovaného období neinvestovalo do APZ na jednoho nezaměstnaného částku převyšující 430 EUR. Oproti Německu, Rakousku a i Španělsku je to velmi malá částka, která situaci na pracovním trhu nemůže moc zlepšit. Řecko především čerpá na APZ převážně pomocí programů z evropských fondů ESF, EAFRD a EMFF. Jedná se o programy zaměřující se na nejvíce zasaženou věkovou skupinu obyvatelstva (mladé osoby do 24 let). Peníze z PPZ jdou hlavně na podporu v nezaměstnanosti a na starší lidi, kteří musejí odejít do předčasného důchodu z důvodu restrukturalizace firmy.

Tab. 23: Výdaje na státní politiku zaměstnanosti na jednoho nezaměstnaného ve vybraných zemích, 2013–2017 (EUR)

Země/Období	2013	2014	2015	2016	2017
Německo					
APZ	3841	4064	4186	4679	5244
PPZ	12932	13093	13691	14474	15191
SPZ	16773	17157	17877	19153	20434
Rakousko					
APZ	8189	8373	7750	7628	8873
PPZ	19583	18928	20141	19769	21067
SPZ	27772	27301	27891	27397	29940
Španělsko					
APZ	715	830	959	1100	1571
PPZ	4894	4526	4085	4304	4510
SPZ	5608	5356	5043	5404	6081
Řecko					
APZ	258	426	357	271	312
PPZ	879	719	717	802	872
SPZ	1137	1145	1074	1073	1185

Zdroj: European Commission, a vlastní výpočty, viz příloha č. 6

4.6 Komparace Německa + Rakouska a Španělska + Řecka

Všechny vybrané porovnávané státy stejně jako ostatní státy EU si rozhodují sami o realizaci vlastní politiky zaměstnanosti s ohledem na své možnosti a celkovou situaci, která se odvíjí od hospodářského a společenského vývoje. Možnosti a celková situace se ve státech, kde proběhla analýza, výrazně odlišují. Německo je země s největším počtem obyvatel v EU a zároveň má dlouhodobě nejvýkonnější ekonomiku ze všech států EU, fungující na tržním principu. Rakousko patří podle HDP k nejbohatším státům světa, s tržní ekonomikou a tradičně silným důrazem na sociální politiku, což lze vidět na výdaji do politiky zaměstnanosti, kdy ze všech porovnávaných států vynaložilo nejvíce finančních prostředků na jednoho nezaměstnaného. Španělsko, které před krizí v roce 2008 patřilo mezi státy s nízkou nezaměstnaností a vysokou ekonomickou úrovní ovlivnil trh s nemovitostmi, kdy finanční krize způsobila pokles cen nemovitostí a objevila se bankovní krize. Ekonomika ve Španělsku není diverzifikována a je závislá především na cestovním ruchu a z toho důvodu po zasažení finanční krizí stoupla nezaměstnanost v zemi. Řecko se po krizi potýkalo se strukturálními nedostatky národní ekonomiky jako

například nízká konkurenceschopnost. Díky podpoře ze strany členských zemí eurozóny ve spolupráci s MMF Řecko nebankrotovalo.

Velký vliv na vývoji nezaměstnanosti měly jednotlivé vlády vybraných zemí. V zemích Německa a Rakouska proběhla celá řada fungujících reforem na opatření proti nezaměstnanosti, mezi které patří již několikrát zmíněné zkrácené pracovní úvazky a duální systém vzdělávání, který studenty připravuje na povolání už v průběhu studia, proto se země Německa a Rakouska nepotýkaly s tak velkou nezaměstnaností mladých osob. Země Španělska a Řecka mají špatně nastavené vzdělávací systémy, například v Řecku do vzdělávání zasahuje stát a rozhoduje o přidělování finančních prostředků pro vysokoškolské instituce, což má vliv na odliv profesorů a odborníků do zahraničí. V obou těchto zemích tvoří skupina mladých lidí do 24 let nejvíce nezaměstnaných. V Řecku je lidí do věku 24 let nezaměstnaných přes 50 %.

Problém španělské politiky zaměstnanosti je její nadměrná byrokratizace, neúčinná koordinace mezi ústředními a regionálními orgány a nedostatečná evaluace aplikovaných politik. Dále je ve Španělsku nedostatečná kapacita veřejných služeb zaměstnanosti, která není schopna efektivního individuálního poradenství uchazečům o zaměstnání. V Rakousku úřady práce (AMS) přistupují ke každému klientovi individuálně a každému sestaví osobní plán, ve kterém je stanoven způsob, jak budou obě strany spolupracovat při hledání zaměstnání.

V zásadě je potřeba v zemích Španělska a Řecka zlepšit nezaměstnanost mladých osob, kterým pomáhají různé programy z ESF, poté zvýšit úroveň ve školství, aby absolventi po vystudování mohli najít uplatnění na trhu práce a nemuseli hned spadnout mezi nezaměstnané. Následně je třeba zlepšit reformy práce a vzít si příklad z jiných zemí, kde reformy proběhly úspěšně a snížily nezaměstnanost. Lépe využívat finanční prostředky na nástroje APZ a tím zvýšit zaměstnanost. Z analyzované části práce lze vidět pozitivní vývoj nezaměstnanosti po odeznění ekonomické krize po roce 2013, zvláště u Španělska. Pokud se obě země poučí z předchozích zaváhání, mohou se postupem času přiblížit hodnotám v nezaměstnanosti, které mají státy Německa a Rakouska.

5 Závěr

Nezaměstnanost je jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících ekonomiku země a také jedince ve společnosti. Zvýšené pozornosti se jí dostává především v posledních letech, kdy se začaly projevovat dopady celosvětové hospodářské krize, která začala ovlivňovat ekonomiku a pracovní trhy v roce 2008. Na trhu práce dochází ke zvyšování výdajů na politiku zaměstnanosti a zároveň k snižování příjmů státního rozpočtu v podobě daní v případě nerovnováhy poptávky s nabídkou.

Hlavní cíl diplomové práce je analýza a zhodnocení vývoje nezaměstnanosti v Německu, Rakousku, Španělsku a Řecku. Dále zmapovat ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti ve vybraných státech a zhodnotit způsoby jejího zmírňování prostřednictvím aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti. K dosažení cíle sloužily subsidiární cíle. První část práce je věnována deskripci pojmů týkajících se nezaměstnanosti. Podrobně zkoumány byly druhy nezaměstnanosti, možné dopady ze sociálního a ekonomického hlediska, politika zaměstnanosti (aktivní a pasivní). Vlastní část práce se věnuje analýze vývoje míry nezaměstnanosti ve vybraných zemích dle demografických ukazatelů (pohlaví, věk, vzdělání a předchozí profese), dále vývoji nezaměstnanosti ve vybraných státech v letech 2012–2018, politické zaměstnanosti jednotlivých států, výdajům na aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti všech zemí a vzájemné komparaci těchto zemí. Tato část práce vychází z veřejně dostupných informací statistické instituce Eurostat, dále z úřadů práce jednotlivých zemí, statistických úřadů vybraných států a ministerstev práce a sociálních věcí.

Za ekonomicky „vyspělé“ státy byly zvoleny Německo a Rakousko a za ekonomicky „méně“ vyspělé státy Španělsko a Řecko.

Německo a Rakousko patří mezi ekonomicky nejsilnější země Evropy, potažmo světa. Německou nezaměstnanost jako jedinou z vybraných států neovlivnily dopady ekonomické krize. Nízkou nezaměstnanost měly ženy, kdy v roce 2018 byla naměřena míra nezaměstnanosti 2,9 % a je to nejnižší naměřená hodnota ze všech hodnot vybraných zemí. Nejvíce ohroženou věkovou skupinou jsou mladí lidé do 24 let, dále nejvyšší míru

nezaměstnanosti mají osoby se základním vzděláním nebo bez vzdělání. Nejvíce postiženou profesí nezaměstnaností jsou řemeslníci a u žen pracovníce v oblasti obchodu a prodeje.

Rakousko bylo ovlivněno dopady ekonomické krize a do roku 2016 rostla míra nezaměstnanosti až na hodnotu 6 %. Více nezaměstnaných bylo mužů. Mladí do 24 let měli nejvyšší hodnoty v nezaměstnanosti a to 9,4 % v roce 2018. Osoby se základním vzděláním nebo bez vzdělání měly nejtěžší podmínky se uplatnit na trhu práce, jejich nezaměstnanost byla v roce 2018 9,6 % u žen a 13,2 % u mužů. Podobně jako v Německu bylo nejvíce nezaměstnaných mužů profesí řemeslník a žen bylo nejvíce nezaměstnaných v oblasti služeb a prodeje.

Španělsko bylo zasaženo ekonomickou krizí snad nejvíce ze všech zemí EU. Po deseti letech od krize se Španělsku stále nedaří nastartovat svoji ekonomickou úroveň z období před krizí. V roce 2014 byl po několika letech zaznamenán nárůst HDP a projevilo se to ve vývoji nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti začala prudce klesat počínaje rokem 2014 a klesala až do konce měřeného období. Více nezaměstnané byly ženy než muži. Nejvíce ohroženou věkovou skupinou jsou mladé osoby do 24 let. Tito lidé mají nejtěžší podmínky se uplatnit na trhu práce, z důvodu nezajištění dostatečných pracovních míst. Vysokoškolské vzdělání ve Španělsku není na dobré úrovni, a proto získání diplomu nevede automaticky k získání zaměstnání. Absolventi vysokých škol nemají žádné zkušenosti a dovednosti, které by mohli nabídnout potenciálnímu zaměstnavateli a zůstávají nejvíce ohroženou skupinou na trhu práce. Osoby s nejnižším vzděláním jsou také ohroženy vysokou nezaměstnaností. Nejvíce nezaměstnaných lidí pracovalo v oblasti služeb a prodeje.

Řecko se potýká s vysokou nezaměstnaností snad nejhůře ze všech analyzovaných států. Míra nezaměstnanosti žen byla v roce 2018 24,2 %. U mladých lidí do 24 let byla naměřena nejvyšší míra nezaměstnanosti v roce 2013, kdy dosáhla maxima 58,3 %. Na nezaměstnanost mladých osob v Řecku bylo vyčleněno mnoho finančních prostředků z EU a k nějakému zásadnímu snížení míry nezaměstnanosti nedošlo. V roce 2018 bylo mladých lidí do 24 let nezaměstnáno stále téměř 40 %. Vysoké procento nezaměstnaných je u

vysokoškolsky vzdělaných osob. Nejvíce nezaměstnaných osob pracovalo v oblasti služeb a prodeje.

Poslední část práce se zabývala státními politikami zaměstnanosti jednotlivých zemí. V Německu a Rakousku mají propracované nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jako například zavedení zkrácených a dočasných pracovních úvazků, a i díky nim je hladina nezaměstnanosti na takové úrovni na jaké je. Výdaje na aktivní a pasivní politiku v zaměstnanosti v přepočtu na jednoho nezaměstnaného jsou nejvyšší ze všech porovnávaných zemí. V roce 2017 bylo vydáno na APZ a PPZ v Německu 20 434 EUR na jednoho nezaměstnaného a v Rakousku to bylo 29 940 EUR na jednoho nezaměstnaného v roce 2017.

Ve Španělsku a Řecku jsou výdaje na státní politiku zaměstnanosti v přepočtu na jednoho nezaměstnaného nižší než ve zbylých dvou státech. V roce 2017 to bylo 6 081 EUR ve Španělsku a 1 185 EUR v Řecku. To je jeden z důvodů, které vedou k vysoké nezaměstnanosti v těchto zemích. Vlášda by měla zlepšit státní politiku zaměstnanosti a inspirovat se u jiných států, aby to mělo kladné dopady na snížení nezaměstnanosti.

Největším problémem současnosti je otázka nezaměstnanosti mladých osob ve Španělsku a Řecku. Na tuto skupinu by se měly zaměřit politiky zaměstnanosti států prostřednictvím zlepšení nástrojů, jako jsou dobře provedené rekvalifikační kurzy, podpora vzniku nových pracovních míst pro absolventy nebo také programy střídavého vzdělávání. Zaměstnavatelé nejsou mnohdy ochotni zaměstnat mladé lidi na dlouhodobou pracovní smlouvu a nabízí jim pouze dočasné typy smluv. V rámci operačních programů platných pro období 2014–2020 je na problematiku zaměstnávání mladých vyčleněno až 2,6 miliard EUR.

Problém nezaměstnanosti ve Španělsku a Řecku se nevyřeší ze dne na den. Prostřednictvím opatření, které vlády tamních států přijaly, dochází od roku 2014 ke snižování míry nezaměstnanosti. Pro podporu snižování nezaměstnanosti v zemích by se dalo ještě uvažovat o opatřeních, která by odstranila rigiditu trhu práce.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

CAHLÍK, T., HLAVÁČEK M., SEIDLER, J. 2010. *Makroekonomie: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 2. upr. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 228 s. ISBN 978-80-246-1906-4.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-891-6.

HRBKOVÁ, Jana a kol., 2015. *Společenské vědy pro techniky. Ekonomie, právo, politologie*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s. 200 s. ISBN 978-80-247-9922-3.

JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.

KEYNES, John Maynard. *The General Theory of Employment Interest and Money*. 1. London: Macmillan and Co., 1936. ISBN 978-0-230-00476-4.

KOTTIS, Athena Petraki a Kottis, George Chr. 1997. *Labour Market Studies Greece*. Lucemburk: Office for official publications of the European Communities, 1997. ISBN 92-827-8747-8

KOTÝNKOVÁ, Magdalena a Otakar NĚMEC. *Lidské zdroje na trhu práce: vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU*. 1. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-864-1948-7.

KUCHARŮ, P. 2007. *Trh práce*. Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-1383.

MÁČE, Miroslav a Pavel ROUSEK. *Makroekonomie pro technické školy*. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4575-6.

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. ISBN 80-901424-9-4.

PAVELKA, T. *Makroekonomie: základní kurz*. Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Přeložil Martin GREGOR. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

SOUKUP, Jindřich. *Makroekonomie. 2., aktualiz. vyd.* Praha: Management Press, 2010. ISBN 978-807-2612-192.

STUTELY, Richard. *Průvodce ekonomickými ukazateli: jak porozumět ekonomii; [z anglického originálu přeložil Oldřich Dědek ... [et al.]]*. Praha: Scientia, 2002. ISBN 80-718-3278-2.

TOMŠÍK, Miloslav. *Sociologie pro ekonomy*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1991. ISBN 80-7079-146-2.

WINKLER, J., Wildmannová, M. *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. vyd. 1. Praha, Computer Press, 1999. 143 s. ISBN 80-7226-195-9.

Datové zdroje

Eurostat - <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Ministerstvo práce a sociálních věcí - <https://www.mpsv.cz/>

Německé ministerstvo práce a soc. věcí - <https://www.bmas.de/DE/Startseite/start.html>

Rakouské ministerstvo práce a soc. věcí - <https://www.sozialministerium.at/public.html>

Úřad spadající pod ministerstvo práce a soci. věcí - <https://www.serviciodeempleo.gov.co/>

Internetové zdroje

Advantage Austria. Důležité sektory [online]. 2020 [cit. 2020-03-28] Dostupné z: <https://www.advantageaustria.org/international/zentral/business-guide-oesterreich/zahlen-und-fakten/wirtschaft/wichtige-sektoren.cs.html>

Austria's economy weathered the crisis well, but now risks falling behind [online]. Vienna: The London School of Economics and Science, 2015 [cit. 2020-03-25]. Dostupné z: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2015/01/06/austrias-economy-weathered-the-crisis-well-but-now-risks-falling-behind/>

BPB, Arbeitslose und Arbeitslosenquote [online]. 2019 [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/nachschlagen/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61718/arbeitslose-und-arbeitslosenquote>

BPB, Die soziale Situation in Deutschland [online]. 2019 [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://www.bpb.de/nachschlagen/zahlen-und-fakten/soziale-situation-in-deutschland/61730/unterbeschaeftigung>

Bruegel.org. What's the matter with austria [online]. 2016 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <http://bruegel.org/2016/08/whats-the-matter-with-austria/>

ČSÚ. Zaměstnanost [online]. 2016 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/app_estat/zeny_muži/CZ_CS_womenmen_core_v1.0/bloc-2b.html?lang=cs

Epravo.cz. Zákonem stanovené výdaje na pracovní síly v rámci EU [online]. 2000 [cit. 2020-03-27]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/?pg=14&typ=clanky&s1=Y&s2=3&s3=8&s4=0&s5=0&s6=0&m=1&recid_cl=215

Evropská komise. Labour market policy [online]. 2019 [cit. 2020-03-27]
Dostupné z: https://ec.europa.eu/social/main.jsp?pager.offset=0&advSearchKey=Expenditure%20and%20participants&mode=advancedSubmit&catId=1307&doc_submit=&policyArea=0&policyAreaSub=0&country=0&year=0&fbclid=IwAR1xz6LCebbTj6311WpUvtw4v-z8rMTkpOfrA1d3lWwmmczrJ5aUup-uxUQ

Hospodářské noviny. Česko má stále nízký podíl vysokoškoláků. Univerzity reagují novými obory a propojováním s firmami [online]. 2018 [cit. 2020-03-25].

Kohout, P. Španělská finanční krize: „Ztráta z cihel“ [online]. 2010 [cit. 2020-03-26]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/ekonomika/264320-spanelska-financni-krizeztrata-z-cihel>

Kultová, Petra. plus.rozhlas.cz, Řecké univerzity chtějí po vládě, aby snížila počet vysokoškolských studentů na polovinu [Online]. 2017 [cit. 2020-03-27] Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/recke-univerzity-chteji-po-vlade-aby-snizila-pocetvysokoskolskych-studentu-na-6523229>

NÚV. Duální systémy vzdělávání [online]. 2015 [cit. 2020-03-27] Dostupné z: <http://www.nuv.cz/pospolu/dualni-systemy-vzdelavani>

OECD. Austria Key policies to promote longer working lives [online]. 2018 [cit. 2020-03-27] Dostupné z: https://www.oecd.org/els/emp/Austria%20Key%20Policies_Final.pdf

Peak.cz. Bude „lepší Německo“ ještě lepší? Rakouská ekonomika je na dobré vlně [online]. 2019 [cit. 2020-03-27] Dostupné z: <https://www.peak.cz/bude-lepsi-nemecko-jeste-lepsi-rakouska-ekonomika-dobre-vlne/>

Peak.cz. Praha vs. Atény aneb pohled na dva opačné póly trhu práce EU [online]. 2016 [cit. 2020-03-28] Dostupné z: <https://www.peak.cz/praha-vs-ateny-aneb-pohled-na-dva-opacne-poly-trhu-prace-eu/12890/>

SEPE. Datos estadísticos de empleo [online]. 2018 [cit. 2020-03-26] Dostupné z: https://www.sepe.es/contenidos/que_es_el_sepe/estadisticas/datos_estadisticos/empleo/datos/estimaciones.html

SEPE. Entrada en funcionamiento de la aplicación SISPE [online]. 2018 [cit. 2020-03-26] Dostupné z: https://www.sepe.es/contenidos/que_es_el_sepe/estadisticas/datos_estadisticos/empleo/pdf/Calendario_Tecnico_P.pdf

SEPE. Políticas activas de empleo [online]. 2018 [cit. 2020-03-26] Dostupné z: https://www.sepe.es/contenidos/personas/encontrar_empleo/normativa/politicas_activas_empleo.html

SEPE. Qué es el [online]. 2018 [cit. 2020-03-25] Dostupné z: https://www.sepe.es/contenidos/que_es_el_sepe/index.html

Summit o EU 2009 [online]. 2018 [cit. 2020-03-26] Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_09_718

7 Přílohy

Příloha 1: Vývoj míry nezaměstnanosti v Německu podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

ISCO 08/Období	Muži								Ženy							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Manažeři	2,2	1,8	2,1	2,0	2,1	2,0	2,3	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	0,9	1,1		
Odborníci	4,8	5,2	5,7	5,8	6,8	6,4	6,8	4,9	5,4	5,8	6,0	6,5	5,8	7,8		
Techničtí a odborní pracovníci	6,3	6,5	6,8	6,8	6,5	6,9	6,9	9,6	9,3	9,7	10,3	10,6	10,7	10,8		
Administrativní pracovníci	6,9	7,4	6,9	7,7	7,5	7,1	7,3	12,6	12,9	12,6	12,2	12,7	12,7	11,2		
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	10,5	10,5	11,0	10,6	10,4	10,6	11,4	21,4	20,7	20,1	20,0	20,3	20,4	19,1		
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	1,6	1,6	1,9	1,7	1,5	1,5	1,4	0,8	0,6	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0		
Řemeslníci	19,9	20,1	18,8	18,2	16,9	17,0	15,0	3,6	3,4	3,6	3,4	3,0	3,4	3,0		
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	8,8	8,9	9,1	8,8	8,2	8,3	7,5	2,1	2,1	1,9	1,8	1,9	2,0	2,2		
Základní zaměstnání	14,6	13,6	13,4	13,8	13,7	13,6	14,3	15,3	14,7	15,4	15,4	14,0	13,6	13,5		
Ozbrojené síly *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Žádné zaměstnání posledních 8 let	24,2	23,8	23,9	24,2	25,9	26,5	26,7	28,6	29,7	29,1	29,1	29,1	29,7	30,7		
Bez odpovědi *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	99	99	99		

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty

Příloha 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v Rakousku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

ISCO 08/Období	Muži								Ženy							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Manažeři *	3,0	0,0	2,8	2,9	3,4	3,1	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Odborníci	6,5	6,2	7,0	8,4	7,3	6,6	7,0	5,8	7,3	8,1	6,1	6,6	5,6	6,3		
Techničtí a odborní pracovníci	12,4	10,0	8,7	9,7	11,1	9,7	9,7	9,4	10,3	11,7	10,1	8,9	9,5	9,5		
Administrativní pracovníci	4,5	6,1	5,6	3,9	3,2	4,0	5,0	11,2	11,0	10,9	11,8	10,6	12,4	12,0		
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	14,6	14,5	15,2	12,7	14,7	15,8	14,3	27,8	29,0	25,7	30,7	27,7	25,1	25,8		
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Řemeslníci *	19,6	21,5	21,6	22,9	21,7	19,7	17,6	0,0	3,1	3,4	3,1	3,0	0,0	0,0		
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě *	9,7	9,9	9,9	9,6	7,3	10,0	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	0,0		
Základní zaměstnání	14,6	14,8	14,5	14,4	15,9	15,7	16,2	17,5	17,3	16,8	18,3	17,9	19,3	17,0		
Ozbrojené síly *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Žádné zaměstnání posledních 8 let	13,5	12,8	13,5	13,9	14,5	14,0	17,1	20,5	17,0	18,9	15,4	20,0	21,1	21,3		
Bez odpovědi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Celkem	95	96	96	95	96	95	96	92	95	95	96	98	93	92		

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty

Příloha 3: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

ISCO 08/Období	Muži							Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	0,9	1,0	1,5	1,1	1,1	0,9	1,4	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4	0,6
Odborníci	4,3	4,0	3,5	3,7	3,9	3,5	3,5	6,0	6,1	6,3	5,9	5,6	6,6	5,4
Techničtí a odborní pracovníci	7,2	7,2	7,3	6,9	6,6	6,0	6,1	5,7	5,9	5,7	5,5	5,6	5,5	4,8
Administrativní pracovníci	3,8	3,9	3,9	4,2	3,8	4,1	4,3	10,9	11,0	11,2	9,6	8,9	10,2	9,4
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	11,8	13,5	13,5	14,0	15,2	15,8	14,7	28,9	26,8	27,8	27,8	27,9	26,3	27,1
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	1,8	1,8	1,6	2,4	2,3	2,1	2,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Řemeslníci	29,0	27,4	24,7	22,7	22,1	19,5	16,9	3,1	2,6	2,6	2,1	2,7	2,5	2,4
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	10,0	8,9	9,3	8,2	7,4	8,5	8,2	2,4	2,2	2,5	2,2	2,0	1,9	2,1
Základní zaměstnání	23,2	21,5	24,9	23,8	24,3	24,9	26,5	26,0	25,7	24,6	25,6	26,2	25,8	26,3
Ozbrojené síly *	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	7,8	8,7	9,7	12,9	13,3	14,7	15,5	15,7	17,0	18,4	20,2	20,0	20,1	21,4
Bez odpovědi *	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty

Příloha 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v Řecku podle předchozího zaměstnání, ženy a muži, 2012 a 2018 (%)

ISCO 08/Období	Muži							Ženy						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Manažeři	1,5	1,9	1,8	1,5	1,0	1,2	1,5	0,6	1,1	1,1	0,7	0,5	0,6	0,7
Odborníci	4,8	4,9	4,8	6,5	5,5	6,3	5,4	7,9	7,9	8,4	8,7	9,0	8,0	7,3
Techničtí a odborní pracovníci	3,8	4,5	4,9	4,5	3,6	3,2	3,4	4,3	5,9	5,7	4,4	5,3	4,6	4,1
Administrativní pracovníci	5,6	6,4	5,4	6,4	7,4	7,0	7,0	13,1	11,9	11,3	12,9	12,4	12,6	12,1
Pracovníci v oblasti služeb a prodeje	16,0	15,7	16,1	15,9	16,9	17,3	17,4	21,5	22,0	22,6	23,3	23,2	23,0	21,9
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	0,8	0,8	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Řemeslníci	27,5	26,5	26,6	23,7	22,4	20,7	18,3	3,3	3,0	2,8	2,1	2,1	2,1	2,0
Obsluha strojů a operátoři ve výrobě	8,8	8,3	7,5	6,9	8,1	8,7	7,3	1,5	1,2	1,2	1,0	1,0	0,9	0,9
Základní zaměstnání	9,3	8,5	8,0	8,9	9,2	8,7	9,6	10,5	10,2	10,2	10,4	11,6	11,8	11,6
Ozbrojené síly *	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Žádné zaměstnání posledních 8 let	21,6	22,3	23,4	24,2	24,6	25,4	28,8	36,9	36,1	36,2	36,1	34,5	36,1	39,1
Bez odpovědi *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9

Pozn.: Dle klasifikace ISCO.

*Za některé obory chybí data v celém sledovaném období.

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty

Příloha 5: Výdaje na státní politiku zaměstnanosti ve vybraných zemích, 2013–2017 (mil. EUR) a počet nezaměstnaných osob ve vybraných zemích, 2013–2017 (tis.)

Země/Období	2013	2014	2015	2016	2017
Německo					
APZ	8 377	8 493	8 163	8 301	8 500
PPZ	28 204	27 364	26 698	25 677	24 624
SPZ	36 582	35 857	34 861	33 978	33 124
Rakousko					
APZ	1 892	2 051	1 953	2 060	2 200
PPZ	4 524	4 637	5 076	5 338	5 225
SPZ	6 415	6 689	7 029	7 397	7 425
Španělsko					
APZ	4 324	4 658	4 848	4 930	6 153
PPZ	29 613	25 391	20 652	19 287	17 665
SPZ	33 937	30 049	25 500	24 217	23 819
Řecko					
APZ	344	543	428	306	321
PPZ	1 169	916	858	908	896
SPZ	1 513	1 459	1 286	1 214	1 217
	Počet nezaměstnaných osob v tis.				
Německo	2 181	2090	1950	1774	1621
Rakousko	231	245	252	270	248
Španělsko	6051	5610	5056	4481	3917
Řecko	1330	1274	1197	1131	1027

Zdroj: Eurostat a vlastní výpočty